

ANALIZA RADA KANTONALNIH VLADA U FBiH

U 2017. GODINI

SADRŽAJ

UVOD	4
SAŽETAK	5
ANALIZA	13
SASTAV KANTONALNIH VLADA	15
OSNOVNI PODACI O RADU NA SJEDNICAMA	19
ZAKONODAVNA AKTIVNOST KANTONALNIH VLADA	20
KLJUČNI DOKUMENTI ZA FUNKCIONISANJE INSTITUCIJA – BUDŽET	34
KLJUČNI DOKUMENTI ZA FUNKCIONISANJE INSTITUCIJA - PROGRAM RADA	41
REALIZACIJA UKUPNIH PLANIRANIH OBAVEZA KANTONALNIH VLADA	46
REALIZACIJA ZAKONA IZ PROGRAMA RADA KANTONALNIH VLADA	48
ANALIZA VLASTITOG RADA, OD STRANE KANTONALNIH VLADA	53
ODNOS VLADE I SKUPŠTINE	55
POREĐENJE REZULTATA OSTVARENIH U POSLJEDNJIH NEKOLIKO GODINA	57
KRŠENJE POSLOVNIKA, ZAKONA I USTAVA	60
TRANSPARENTNOST	63
KVALITET ŽIVOTA GRAĐANA U KANTONIMA	65
ZAKLJUČCI I PREPORUKE	73
DODATAK 1. SUMARNI PREGLED VRIJEDNOSTI INDIKATORA	76
DODATAK 2. IZDVOJENO, PO KANTONIMA	77

UVOD

Pred vama je analiza podataka, dobijenih monitoringom rada kantonalnih vlada u BiH, koja daje pregled uporednih podataka o radu ovih institucija u periodu 01.01-31.12.2017. godine.

Cilj ove analize je da se sumiraju, uporede i na jednostavan način predstave podaci do kojih je CCI došao prateći rad kantonalnih vlada tokom naznačenog perioda.

Analiza je zasnovana na informacijama prikupljenim iz zvaničnih dokumenata i neposrednim prisustvom sjednicama institucija vlasti, gdje je to prisustvo dozvoljeno.

Ova analiza je jedan u nizu pokušaja Centara civilnih inicijativa da kontinuiranim praćenjem i periodičnim izvještavanjem, javnosti omogući uvid u rad institucija vlasti, nastojeći da iste učini odgovornijim i efikasnijim u obavljanju svojih obaveza.

SAŽETAK

U 2017. GODINI, U 4 KANTONALNE VLADE DOŠLO JE DO ODREĐENIH PROMJENA U NJIHOVOM SASTAVU. Početkom godine – prvo u januaru, a potom u aprilu – izvršene su dvije rekonstrukcije Vlade USK (najprije je promijenjeno 5, a potom 3 ministra), u aprilu je u Vladi BPK, izvršena zamjena ministara iz SBB-a (3), u junu je izglasano nepovjerenje Vladi Kantona 10 (promijenjeni su premijer i 3 ministra), a u Vladi TK su u prvoj polovini godine izvršene dvije „unutarstranačke rotacije“ na ministarskim mjestima, a krajem godine, zbog spajanja dva i razdvajanja jednog ministarstva i do rotacije unutar vlade, ali bez promjene njenog sastava.

Spomenimo da su u 2017. godini očekivane i neke smjene ministara, zbog različitih skandala s kojim su povezani, koje se, međutim, nisu desile. U BPK je još uvijek na čelu Ministarstva finansija osoba koja je pravosnažno presuđena zbog falsifikovanja diplome ekonomskog fakulteta. I ponašanje Vlade, Skupštine i stranke čiji je ministar Nudžeim Džihanić član, u ovom kontekstu, je naprosto neshvatljivo. A smijenjen nije ni ministar MUP-a Kantona 10, Darinko Mihaljević, i pored otkrića da su mu djeca u susjednoj državi primala stipendije za studente slabijeg socijalnog statusa, iako su ministarska primanja, u najmanju ruku, vrlo daleko od onih koja bi podrazumijevala socijalnu pomoć. Još jedan kantonalni ministar MUP-a – Husein Topčagić, iz Vlade TK – ocijenjen je kao nedostojan funkcije koju obavlja, i to ne samo od medija koje su problematizirali njegovu umiješanost u dodjelu javnih sredstava firmama u porodičnom vlasništvu, nego i od samog premijera TK. A smjena ili ostavki iz moralnih razloga nije bilo ni u Vladi HNK, i pored presude Kantonalnog suda u Mostaru, koji je, u junu 2017., i formalno-pravno potvrdio da je Vlada, prije tri i po godine, nezakonito imenovala komesara policije, te i pored činjenice da se ne provodi ni ta, ni odluke ustavnih sudova i da se u HNK održava stanje diskriminacije na nacionalnoj osnovi.

A za ostavke je bilo razloga i u Vladi KS (zbog stanja u vodosnabdjevanju, recimo, ili zbog odluke o imenovanju jedne osnovne škole po osobi krajnje sporne biografije), a i u Vladi SBK (zbog istrajavanja na konceptu segregacije u školstvu), te Vladi ZHK (zbog generalno loših rezultata i propuštanja prilike da se monolitnost vlasti i politička stabilnost upotrijebe za dobro građana i provođenje nužnih reformi). Itd.

SUMARNO, POSMATRAJUĆI SVE KANTONALNE VLADE ZAJEDNO, NAKON IZVJESNOG PADA INTENZITETA RADA I PRODUKTIVNOSTI U TREĆEM KVARTALU 2017., U ČETVRTOM JE DOŠLO DO ZNAČAJNOG RASTA PO OBA OVA PARAMETRA. Održan je i najveći broj sjednica, ove godine i razmotren najveći broj mjera. Rezultat je to, s jedne strane, pokušaja većeg broja kantonalnih vlada da, na samom kraju godine, u posljednjem mjesecu, nadoknadi bar dio zaostataka nagomilanih tokom godine, a, s druge strane, uobičajenog povećanja broja mjera koje se odnose na budžetske isplate, na kraju godine.

KANTONALNE VLADE SU, GENERALNO, U 2017. GODINI, NASTAVILE DA KRŠE POSLOVNIKE O SVOM RADU, INTENZITETOM RADA KOJI JE ISPOD PREDVIĐENOG. Izuzetak su jedino Vlada Unsko-sanskog kantona, koja je u 2017. godini, održala 54 redovne sjednice, odnosno imala intenzitet rada iznad 1 redovne sjednice sedmično, u prosjeku, te Vlada PK, koja je imala jedan od najnižih intenziteta rada u 2017. godini, ali je takav njen rad predviđen Poslovnikom (koji za razliku od poslovnika drugih kantonalnih vlada propisuje održavanje redovnih sjednica ne 1 sedmično, nego jednom u 15 dana). Najmanje održanih redovnih sjednica, u posmatranom periodu, imala je Vlada HNK – svega 28. Slijede je vlade SBK, ZHK i PK, sve sa oko 2 i po sjednice mjesečno u prosjeku.

UKUPNO POSMATRANO, 30% SVIH ODRŽANIH SJEDNICA KANTONALNIH VLADA, U OVOM PERIODU, SU BILE VANREDNE (UKLUČUJUĆI I HITNE, TELEFONSKE). Većina vlada (izuzetak su vlade PK, ZHK i K10) su, u posmatranom periodu, pored redovnih, održavale i vanredne sjednice. Pojedinačno, njihov raspon je išao od izuzetka (u BPK i ZDK 7 od 49 ukupno održanih), do gotovo izjednačavanja sa brojem redovnih sjednica (HNK: 28 redovnih i 20 vanrednih), ili čak većeg broja vanrednih nego redovnih sjednica (Vlada USK 54 redovne i 56 vanrednih, a Vlada KS: 40 redovnih i čak 51 vanredna). Sumarno, u 2017. godini, najveći broj sjednica održala je Vlada USK, koja je jedina održavanje redovnih sjednica u propisanom intenzitetu kombinovala sa značajnim brojem vanrednih sjednica. Dok su vladama SBK i HNK vanredne (i telefonske) sjednice služile kao kompenzacija za nizak nivo redovnog zasjedanja.

VEĆINA ODRŽANIH SJEDNICA, U 2017. GODINI, SU BILE JEDNODNEVNE. Zanimljivo je da po jednu sjednicu održanu u dva nastavka vlada PK i Kantona 10, te 2 Vlade HNK, jedini koji su u značajnoj mjeri održavali višednevne sjednice su vlade KS i BPK. Specifičnost u njihovom radu je da često, u jednom danu, održavaju dijelove različitih sjednica (započinju, nastavljaju ili završavaju) – po dvije, tri ili čak 4. Na žalost, ne radi se o značajnom intenzitetu rada i produktivnosti, nego u evidentnim problemima u planiranju. Jer ovu pomalo konfuznu isprepletenost različitih sjednica (naročito u KS), prati i praksa da neke započete sjednice traju sedmicama. Pri tome, Vladu KS Poslovnik obavezuje da „Ukoliko je za sjednicu Vlade predviđen dnevni red koji ne može biti završen u toku jednog radnog dana, sjednica se nastavlja sljedećeg radnog dana do okončanja svih tačaka dnevnog reda...“.

U PRODUKTIVNOSTI KANTONALNIH VLADA, POJEDINAČNO, IZRAŽENOJ U BROJU RAZMOTRENIH MJERA TOKOM POSMATRANOG PERIODA, PRIMJETNE SU VELIKE RAZLIKE. Najmanji broj razmotrenih mjera imale su vlade PK, ZHK i Kantona 10 – manje od 550, a najveći Vlada KS – 1755, te Vlada SBK - 1644. Iznad hiljadu mjera razmotrile su i vlade USK, TK, ZDK i BPK. A Vlada HNK 849. Ogromne oscilacije bile su prisutne i u mjesečnoj produktivnosti svake pojedine vlade. Što ukazuje na neuravnotežen rad i nedostatke u planiranju.

NA DNEVNIM REDOVIMA SJEDNICA KANTONALNIH VLADA, U 2017. GODINI, ZNAČAJNIH MJERA JE, PROCENTUALNO, BILO IZUZETNO MALO. Najveći broj mjera razmotrenih na sjednicama kantonalnih vlada otpada na mjere dnevno-operativnog karaktera. Različite odluke, rješenja, saglasnosti i zaključci obuhvataju 71% od ukupne mase razmotrenih mjera na sjednicama svih kantonalnih vlada, u 2017. godini. Izvještaji, informacije, planovi i programi zauzimaju dodatnih 17%. Procenat udjela posebno značajnih mjera, kojima se dugoročno, sistemski, mijenjaju određene oblasti i utiče na kvalitet života građana, je mnogo manji. Na zakone otpada manje od 2% od ukupne mase razmatranog. A strategije, u posmatranom periodu, nisu zauzimale ni jedan promil (0,07%).

POLOVINA KANTONALNIH VLADA SE U 2017. GODINI UOPŠTE NIJE BAVILA STRATEGIJAMA. U 2017. godini je utvrđeno 7 strategija – 3 od strane Vlade USK (1 u prijedlogu i 2 u nacrtu) i po jedna od vlada ZDK, BPK, HNK i ZHK. Stim što je strategija utvrđena od strane Vlade BPK (Strategija razvoja poljoprivrede) povučena na doradu, nakon izraženih sumnji, u Skupštini, da se radi o plagijatu, a strategija utvrđena od strane Vlade HNK je posljednja u nizu kantonalnih strategija razvoja, koje su drugi kantoni prethodno već donijeli. Pri tome, čak 11 od 13, programima rada kantonalnih vlada planiranih strategija nije realizovano.

ANALIZA MJERA REALIZOVANIH NA VANREDNIM SJEDNICAMA UKAZUJE NA NEPRIMJERENOST RAZMATRANJA ZNAČAJNOG DIJELA NJIH NA SJEDNICAMA VANREDNOG KARAKTERA, A POGOTOVO TELEFONSKIM. Razrješenja i imenovanja u javnim preduzećima i zapošljavanja u njima, se obavljaju upravo na takvim sjednicama (Recimo rezrješenje upravnih odbora niza institucije kulture u Sarajevu ili davanje saglasnosti JU „Djeca Sarajeva“ za prijem u radni odnos 51 zaposlenika na neodređeno vrijeme). Javne nabavke se obavljaju na telefonskim sjednicama (Primjer: Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača za predmet javne nabavke 31 novog vozila za MUP HNK, ili Davanju saglasnosti za sklapanje ugovora o javnoj nabavci, za izgradnju pumpne stanice, s rezervoarom, u Mjesnoj zajednici Putiš, općina Busovača). Izuzetno značajne mjere se, umjesto na redovnim sjednicama, kako bi ti to bilo logično iz njihove prirode i mogućnosti i potrebe planskog odnosa prema takvim temama, donose, sasvim neprimjereno, na vanrednim sjednicama (Npr. Smjernice i ciljevi fiskalne politike KS za period 2018.-2020., Zaključak o stavljanju moratorija na zapošljavanje do 31.12.2017. Vlade KS, dokumenti okvirnog budžeta 2018-2020. za USK i TK, Izvještaj o radu Vlade TK za 2016. godinu, pa čak i - Odluka o kreditnom zaduženju, koju je Vlada HNK, donijela na hitnoj sjednici)). Itd.

SUMARNO GLEDANO, ZAKONODAVNA AKTIVNOST KANTONALNIH VLADA, U 2017. GODINI, BILA JE PRILIČNO SKROMNA - UTVRĐENO ZA 30% MANJE ZAKONA NEGO U ADEKVATNOM PERIODU PRETHODNOG MANDATA. Ukupno je, u 2017. godini, utvrđeno 161 zakon, dok je u 2013., kao trećoj godini prethodnog mandata, utvrđeno 229. Razlike između pojedinih vlada, u broju utvrđenih zakona, tokom 2017. godine, nisu zanemarive, ali, generalno, radi se

o malom broju utvrđenih zakona, pogotovo u kontekstu opšteg stanja u društvu i evidentne potrebe za dubokim reformskim procesima i poboljšanjem kvaliteta života građana. Najviše zakona, tokom 2017. godine, utvrdile su vlade KS (27), TK (25) i USK (23). Iznad 10 zakona, u posmatranom periodu, utvrdile su još vlade ZHK (17), BPK (15), ZDK (14), Kantona 10 (13) i HNK (11). Ubjedljivo najmanje zakona utvrdile su vlade PK (8) i SBK (7).

NIJEDNA KANTONALNA VLADA, U POSMATRANOM PERIODU NIJE SVAKI MJESEC UTVRĐIVALA ZAKONE. Broj mjeseci bez rada na zakonima ide od 1, Vlade TK, preko 2 vlada USK, ZHK i KS, 3 Vlade BPK, 4 vlada ZDK i HNK, 5 vlada SBK i K10, pa sve do čak 8 mjeseci bez rada na zakonima Vlade PK. Kuriozitet je da su jedino u decembru sve kantonalne vlade imale zakonodavnih aktivnosti, odnosno, utvrdile bar jedan zakon.

PROBLEM NISKE REALIZACIJE ZAKONA MOŽDA JE NAJUOČLJIVJI PRI POGLEDU NA STEPEN REALIZACIJE PLANIRANIH ZAKONODAVNIH AKTIVNOSTI. Kraj 2017. godine, kantonalne vlade su dočekale sa, ukupno, 144 nerealizovana zakona iz svojih programa rada za ovu godinu. Što, s obzirom da ih je u programima bilo ukupno 254, znači da nije realizovana ni polovina planiranog.

GENERALNO, KANTONALNE VLADE POSVEĆUJU NEDOVOLJNU PAŽNJU I ROKOVIMA ZA USVAJANJE I SADRŽAJU I REALIZACIJI SVOJIH GODIŠNJIH PROGRAMA RADA. Program rada za 2018. na vrijeme, prije početka ove godine, usvojile su tek vlade ZDK i SBK. Vlada SBK je i jedina kantonalna vlada koja je program rada za 2017. utvrdila na vrijeme. Kašnjenje u usvajanju godišnjeg programa rada i kršenje propisa koji regulišu tu obavezu, inače je masovna pojava u bh. kantonalnim institucijama – u ekstremnim slučajevima zna se desiti da se program rada za neku godinu donese tek u drugoj polovini, ili čak pred sami kraj godine na koju se odnosi, što je obesmišljavanje jednog značajnog alata, čiji je smisao povećanje efikasnosti rada institucija i njihove fokusiranosti na projektovane ciljeve. Kašnjenja u donošenju programa rada uzrokovana su nedovoljnom ozbiljnošću i posvećenošću ovoj obavezi, u vladama. Odličan primjer za to je Vlada HNK, koja je u pripremu Programa za 2017. krenula sa velikim zakašnjenjem i tek 6.2.2017. godine uputila prema ministarstvima i kantonalnim institucijama instrukcije u kojima od njih traži da dostave programska dokumenta za izradu Programa rada za 2017.g.

OBIMI POJEDINAČNIH PROGRAMA RADA, KANTONALNIH VLADA, ZA 2017. GODINU ZNAČAJNO SE RAZLIKUJU. Što govori i o neujednačenoj metodologiji i o različitim ambicijama i različitom sagledavanju vlastitih mogućnosti. Najniži obim godišnjim programom planiranih obaveza, u 2017. godini, imala je Vlada Posavskog kantona (svega 77 mjera). A vrlo blizu su i vlade ZHK (88) i SBK (93). To su jedine tri vlade čiji programi rada sadrže manje od 100 mjera. S druge strane, daleko najveći obim planiranih mjera, u 2017., ima Vlada Kantona Sarajevo – 335. Programi ostalih kantonalnih vlada kreću se u relativno malom rasponu od 162 planirane mjere Vlade Kantona 10, do 210 Vlade ZDK. I obimi, programima rada za 2017. godinu, planiranih zakonodavnih obaveza, drastično su se razlikovali. I, u principu, kao ni inače, nemaju veze sa veličinom, ekonomskom moći ili brojem stanovnika kantona. Kao ni sa dosad pokazanom efikasnošću pojedinih institucija. Naime, zanimljivo je da su najveći obim planiranih zakonodavnih aktivnosti, svojim programima rada za 2017., predvidjele vlade HNK (40) i Kantona 10 (38). Dok je recimo Vlada KS planirala tek 29 različitih zakona. A najmanji obim, programima za 2017., planiranih zakonodavnih aktivnosti imale su vlade ZDK (tek 11), TK (13) i PK (14).

NIJEDNA KANTONALNA VLADA NIJE U POTPUNOSTI REALIZovala SVOJ PROGRAM RADA ZA 2017. GODINU. Najbliže tome bila je Vlada TK, koja je realizovala čak 92% mjera iz Programa (168 od 182 planirane). Nominalno, znatno više realizovanih planiranih mjera ima Vlada KS (226), ali je njen program rada skoro dva puta obimniji od programa rada Vlade TK, što njen procenat realizacije svodi na „tek“ 67%. I nominalno i procentualno, najlošiji rezultat, u ovom kontekstu, ima Vlada Kantona 10, koja je realizovala manje od petine mjera iz svog programa rada za 2017. – 19% ili samo 31 od 162 planirane mjere. Uz Vladu TK, preko tri četvrtine realizovanog programa rada za 2017. imaju još Vlada ZDK (80%, odnosno 169 od 210 planiranih) i Vlada ZHK (76%, odnosno 67 od 88 planiranih

mjera). A ispod 50% realizacije planiranog imaju, osim Vlade K10, još i Vlada SBK (38%, odnosno 35 od 93 planirane mjere) i Vlada HNK (39%, odnosno 71 od 184 planirane mjere). Ostale 4 vlade – USK, PK, BPK i KS – imaju realizaciju između 50 i 67% ili – između polovine i dvije trećine.

GENERALNO, STEPEN REALIZACIJE PLANIRANIH MJERA SE SMANJUJE SA POVEĆANJEM NJIHOVE VAŽNOSTI. Pa je tako realizacija svih planiranih mjera zajedno, 61%. Realizacija planiranih zakona, izdvojeno, je 41%. A realizacija planiranih strategija je tek 15%.

IAKO JE POVREMENA ANALIZA STEPENA REALIZACIJE PLANIRANIH OBAVEZA OSNOV ZA DOBRE REZULTATE U OVOM KONTEKSTU, ODNOSNO ZA PRAVOVREMENO PREDUZIMANJE NEOPHODNIH MJERA U SITUACIJAMA ZASTOJA U REALIZACIJI, KANTONALNE VLADU NISU SKLONE OVOM MEHANIZMU.

U posmatranom periodu, jedino su Vlada BPK i Vlada HNK razmatrale polugodišnje izvještaje o svom radu u 2017. godini. Što se tiče razmatranja godišnjih izvještaja, situacija je, u broju vlada koje poštuju ovu obavezu, bolja, ali su prisutni problemi u vremenu realizacije. Pa su tri kantonalne vlade godišnji izvještaj o svom radu u prethodnoj godini razmotrile u prvom kvartalu 2017, četiri u drugom, jedna u trećem kvartalu, a dvije, u posmatranom periodu, nisu uopšte razmatrale izvještaje o svom radu.

NAKON ŠTO JE, U PRETHODNIM GODINAMA, DVA PUTA ZA REDOM, 6 KANTONA SVOJ BUDŽET DOBILLO NA VRIJEME, ŠTO JE BIO NAJBOLJI DOTADAŠNJI REZULTAT, PRI USVAJANJU BUDŽETA ZA 2018. NAPRAVLJEN JE DODATAN ISKORAK, PA JE 8 KANTONA DOBILLO BUDŽET U ZAKONOM PROPISANOM ROKU.

Što je, s obzirom na dugogodišnju praksu nepoštovanja zakonskih i podzakonskih akata koji regulišu njihov rad, u ovom kontekstu, veliki uspjeh za kantonalne institucije vlasti. Međutim, posmatrajući, konkretno, obavezu vlada u ovom kontekstu, situacija nije tako dobra. Naime, samo je jedna vlada – Vlada Tuzlanskog kantona – svoj dio obaveza, u vezi sa budžetom za 2018, uradila na vrijeme, u skladu sa rokovima koje propisuje Zakon. Naime, Zakon o budžetima u FBiH, nakon usvojenih izmjena, od 2014. godine, propisuje obavezu vlada da utvrde nacrt budžeta do 1. novembra. 8 kantonalnih vlada je nacrt budžeta za 2018. utvrdilo sa zakašnjenjem – od 2 dana do više od 2 mjeseca. A Vlada ZHK nije uopšte utvrđivala budžet u nacrtu, nego je budžet u ovom kantonu usvajan po skraćenom postupku, odmah u prijedlogu.

EVIDENTNO JE DA NI IZMJENE ZAKONA NISU POVEĆALE DISCIPLINU VLADA U PROCESU USVAJANJA BUDŽETA. Promjene u Zakonu o budžetima u FBiH, izvršene krajem 2013. godine, napravljene su da olakšaju vladama ispunjavanje zakonskih obaveza u ovom kontekstu. Od 2014. ranija obaveza da do 1. novembra premijer podnese skupštini prijedlog budžeta za sljedeću godinu, pretvorena je u obavezu da do tog datuma vlada utvrdi nacrt budžeta. No, i pored toga, nastavljeno je sa masovnim kršenjem zakonskih obaveza. Od 50 kantonalnih budžeta usvojenih u posljednjih 5 godina, tek 5 njih su usvojeni uz vladino poštovanje krajnjeg roka za utvrđivanje nacrta ovog dokumenta. Po jednom su to uradile vlade USK, SBK i TK i dva puta Vlada KS. S druge strane, 12 budžeta je, u ovih 5 godina, doneseno po skraćenoj proceduri, bez usvajanja nacrta. Od toga u ZHK 5 puta zaredom.

POSEBAN PROBLEM JE DONOŠENJA BUDŽETA NA NETRANSARENTAN NAČIN, UZ IGNORISANJE POTREBE ZA UČEŠĆEM JAVNOSTI U ČITAVOM PROCESU.

Sedam kantona dobilo je budžete za 2018. godinu bez organizovanja javnih rasprava, u kojim bi se interesnim grupama, sindikatima, nvo, građanima kao pojedincima, omogućilo da iskažu svoje mišljenje i daju prijedloge, u vezi sa sadržajem Budžeta. Javne rasprave organizovane su jedino u Unsko-sanskom, Tuzlanskom i Kantonu Sarajevo.

VISINE KANTONALNIH BUDŽETA SU KRAJNJE NERAVNOMJERNE. PK, BPK, ZHK i Kanton 10 raspolažu, u 2018. godini, sa budžetima od manje od 100 miliona KM (prva dva oko 40, a druga 2 oko 80), budžeti SBK, HNK i nacrt budžeta USK se kreću oko 200 miliona KM, nacrt budžeta ZDK oko 318 miliona, TK 385, a Kanton Sarajevo ima budžet od čak cca 770 miliona KM. Praktično Budžet za KS, od 769 miliona KM predstavlja skoro trećinu ukupne vrijednosti svih

kantonalnih budžeta – 32,7%. Budžeti TK i ZDK (kao najveći nakon budžeta KS), zajedno, takođe su blizu trećine – 29,9%. A svi ostali kantoni raspolažu sa 37,4% od ukupnog novca koji su planirali da u 2018. godini potroše kantoni u FBiH.

Dodajmo da je u svih 10 kantona budžet za 2018. veći je od prvobitno planiranog i usvojenog budžeta za 2017. Ali je u 3 (USK, ZDK i KS) manji od posljednjeg rebalansa budžeta za 2017. u tim kantonima.

NAJVIŠE SREDSTAVA U BUDŽETIMA ODLAZI NA PLATE BUDŽETSKIH KORISNIKA. Od 2 milijarde i 350 miliona KM, koliko, zbirno, iznose svi kantonalni budžeti, za 2018. godinu, na plate (ili, preciznije: na plate i naknade zaposlenim i doprinose poslodavca) će se potroši oko milijardu i 220 miliona KM. Što je preko polovine (tačnije 52%) svih budžetskih sredstava. Samo se u Kantonu Sarajevo, za plate (i naknade i doprinose) izdvaja manje od 50% budžeta (i to znatno manje). U ostalih 9 kantona za plate se izdvaja gotovo isto (BPK) ili više nego za sve ostale troškove zajedno. Procentualno, najviše se za plate (odnosno najmanje za ostale namjene) izdvaja iz budžeta Zapadnohercegovačkog (67%) i Unsko-sanskog kantona (65%). Kanton Sarajevo za ovu namjenu izdvaja svega 37%, stim da ima i daleko najveći budžet.

KANTONALNE VLADE SU, KAO PRIREĐIVAČ NAJVEĆEG BROJA MJERA KOJE DOLAZE NA DNEVNI RED SKUPŠTINA, OSIM ZA SVOJE, ODGOVORNE I ZA LOŠE REZULTATE SKUPŠTINA, NAROČITO U REALIZACIJI PLANIRANIH OBAVEZA. Odgovornost vlada, u ovom kontekstu, dodatno je naglašena činjenicom, da kantonalne skupštine, uglavnom, prilično brzo i efikasno reaguju na materijale koji im se dostavljaju iz vlade na razmatranje. U 2017. godini pet kantonalnih skupština – PK, TK, SBK, ZHK i KS – realizovale su sve planirane zakone koji su im dostavljeni od vlada, a u tri skupštine – ZDK, HNK i K10 – kraj godine nerazmatran je dočekao tek po 1 „vladin“ planirani zakon. A samo je u skupštinama USK i BPK situacija „složenija“ i kraj godine skupštine su dočekale sa značajnim brojem nerazmatranih zakona, koje su im vlade, nakon utvrđivanja, prosljedile – USK sa 5 nerazmatranih prijedloga i 3 nacrtu, a Skupština BPK sa 5 prijedloga i 1 nacrtom. Uglavnom, tamo gdje su evidentni značajni zaostaci u realizaciji planiranih obaveza, odgovornost leži prije svega na vladi, odnosno njenoj nesposobnosti da kreira i prema skupštini šalje znatno veći broj mjera. A odgovornost skupština je prije svega u tome što su dozvolile da budu dovedene u takav položaj. Naime, izmještenost moći odlučivanja iz skupština, u stranačke centrale, dovela je do podređenog položaja skupština i njihovog pretvaranja u tek servis vlada. Zato skupštine, generalno, ne preduzimaju nikakve mjere da bi promijenile odnos vlada prema svojim obavezama i prema njima konkretno. I u kontekstu produktivnosti i u kontekstu poštovanja skupštine, čiji je izostanak, često, evidentan.

NIJEDNA VLADA NE POŠTUJE U POTPUNOSTI POSLOVNIČKU OBAVEZU ODGOVARANJA NA POSLANIČKA PITANJA U PROPISANOM ROKU. I taj se problem pokušava prikriti netransparentnošću. Pa je, i pored postojanja svih tehničkih mogućnosti da odgovori na postavljena poslanička pitanja budu javni i svima dostupni (kao i podaci o poštovanju rokova za odgovore), do njih, vrlo često, gotovo nemoguće doći. Pa je javnost, povremeno, uskraćena za vrlo značajne informacije, jer se među pitanjima koje poslanici postavljaju nađu i ona koja se tiču konkretnih problema građana i kvaliteta njihovog života.

POREĐENJE REZULTATA U AKTUELNOM MANDATU, SA REZULTATIMA U PRETHODNOM, DAJE ZANIMLJIVU SLIKU, KOJU BI SMO MOGLI OKARAKTERISATI KAO: RAST KVANTITETA, UZ ISTOVREMENI PAD KVALITETA. Naime, sumarno posmatrano, produktivnost kantonalnih vlada u sve tri godine aktuelnog mandata, viša je od produktivnosti u odgovarajućim godinama prethodnog mandata, a 4 kantonalne vlade – SBK, HNK, ZHK i Kantona 10 – utvrdile su, u 2017. godini, više mjera nego tokom ijedne od prethodnih 6 godina. S druge strane, situacija sa zakonima je znatno drugačija – u prvoj godini aktuelnog mandata utvrđen je gotovo identičan broj zakona kao i u prvoj godini prethodnog mandata, a u drugoj i trećoj godini znatno manje nego u adekvatnim godinama prethodnog mandata. Pri tome, nijedna kantonalna vlada, u 2017. godini, nije ostvarila svoj najbolji rezultat, u realizaciji zakona, u posljednjih 7 godina.

KANTONALNE VLADE, NA ŽALOST, SVOJIM PONAŠANJEM, SVIH OVIH GODINA, UMJESTO DA GRADE, URUŠAVAJU PRAVNU DRŽAVU. One ne poštuju ni svoje ni poslovničke o radu skupština, ni zakone, a ni Ustav. Poslovničke se krše neodržavanjem redovnih sjednica u propisanom tempu, neutvrđivanjem godišnjih programa rada u za to predviđenom roku, neodgovaranjem na poslanička pitanja ili kašnjenjem sa odgovorima, neusvajanjem zapisnika sa održane sjednice odmah na sljedećoj sjednici, itd.

Redovno se krši Zakon o budžetima u Federaciji BiH, nepridržavanjem rokova iz „Budžetskog kalendara“. Krši se i Zakon o slobodi pristupa informacijama, neodgovaranjem na dostavljene zahtjeve, ukoliko su oni neugodni predstavnicima vlasti (kao što je zahtjev za podatke o platama poslanika i ministara). U HNK je, nakon presude Kantonalnog suda u Mostaru, u junu ove godine, i formalno-pravno utvrđeno da je Vlada, prije tri i po godine, nezakonito zasnovala radni odnos sa komesarom policije i taj problem još uvijek nije riješen. Sve kantonalne vlade krše Zakon o ravnopravnosti polova, jer broj žena u njihovom sastavu ne odgovara Zakonom propisanom - sumarno gledano, žene zauzimaju tek 10% mjesta u kantonalnim vladama, što znači 4 puta manje od zakonskog minimuma. U vladama Zeničko-dobojskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona čak nema niti jedne žene. Što je skandal koji prolazi bez adekvatne reakcije javnosti. Kao što prolazi i kršenje Ustava.

U POSMATRANOM PERIODU SU REGISTROVANI I NOVI SLUČAJEVI KRŠENJA USTAVA I NASTAVAK IGNORISANJA RANIJE DONESENIH PRESUDA USTAVNIH SUDOVA, U POJEDINIM KANTONIMA. Vijeće za zaštitu vitalnih interesa Ustavnog suda Federacije BiH, početkom februara 2017., donijelo je presudu da je Nacrtom Zakona o udžbenicima i nastavnim sredstvima za osnovne i srednje škole u Kantonu 10, povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog i srpskog naroda. Povreda vitalnog nacionalnog interesa utvrđena je i presudom iz jula ove godine, kada je isto vijeće utvrdilo da je, usvajanjem Odluke o imenovanju privremenog Upravnog odbora Univerziteta u Bihaću i Odluke o izboru predsjedavajućeg, zamjenika predsjedavajućeg i članova radnih tijela Skupštine USK-a, povrijeđen vitalni nacionalni interes srpskog naroda u Unsko-sanskom kantonu.

Što se tiče presuda koje već godinama čekaju na implementaciju: HNK i PK još uvijek imaju ustave iz 1996, kojima se krše prava i dovodi u pitanje konstitutivnost sva tri naroda na ovom području; ustave, po kojim su samo Hrvati i Bošnjaci konstitutivni narodi, službeni jezici su hrvatski i bošnjački jezik. A skupštinska većina odbija da otkloni diskriminaciju iz kantonalnih ustava i iste uskladi sa presudom Ustavnog suda BiH, iz jula 2000. godine, o konstitutivnosti sva tri naroda na cijelom području BiH. U Zapadnohercegovačkom i Kantonu 10 je, ustavnim amandmanima iz 2005. i 2011, obezbjeđeno formalno poštovanje prava konstitutivnih naroda, ali u praksi dolazi do problema, pa, Skupština ZHK (odnosno vladajuća stranka) već drugi mandat odbija imenovati predstavnike drugih konstitutivnih naroda u rukovodstvo Skupštine, iako se radi o direktnom kršenju i Poslovnika i Ustava ZHK i dobre političke prakse iz prethodnog perioda u radu ove skupštine. A još uvijek nisu provedene ni presude Ustavnog suda Federacije iz 1998. Inače, Ustavni sud Federacije BiH, donio je, u proteklom godinama, nekoliko presuda koje se odnose na povredu prava na lokalnu samoupravu u Kantonu Sarajevo, koje još nisu provedene. Ali su, u 2017. godini, izvršene promjene Ustava, koje otvaraju put za konačno implementiranje tih presuda.

TRANSPARENTNOST RADA KANTONALNIH VLADA, U GLOBALU, NIJE ZADOVOLJAVAJUĆA. Nijedna kantonalna vlada ne omogućava tv ili radio prenos svojih sjednica, niti postavlja njihove snimke na internet. Ni u jednom kantonu nije obavljena javna rasprava, prilikom usvajanja programa rada vlada za 2017. godinu. Javne rasprave u 7 kantona – PK, ZDK, BPK, SBK, HNK, ZHK i Kantonu 10 – nije bilo ni pri usvajanju kantonalnih budžeta za 2018. godinu. Još uvijek, većina vlada ne objavljuje pravovremeno najave, sa dnevnim redovima, sjednica, niti se objavljuju izvodi zapisnika sa održanih sjednica, odmah nakon njihovog usvajanja. Postoji i običaj da se vanredne i hitne sjednice uopšte ni ne najavljuju, niti se o njima javnost obavještava, do usvajanja zapisnika sa tih sjednica, na koje se, u nekim kantonima, ponekad čeka i mjesecima. Osim toga, na web stranici, nisu, nakon održane sjednice, dostupni, za preuzimanje, svi materijali koji su razmatrani i usvojeni. Nema podataka o radu svakog resora posebno, i stepenu realizacije obaveza planiranih programom rada. Tretman javnih rasprava je takođe nezadovoljavajući - službene web stranice ne sadrže listu propisa o kojima će se tokom godine voditi javna rasprava i konsultacije, neredovno se

objavljaju programi javnih rasprava, a ni informacije o statusu sugestija učesnika iznešenih tokom javnih rasprava, nisu dostupne javnosti. Veoma je bitna i (ne)transparentnost u kontekstu primanja članova Vlade, o kojima detaljna informacija nije dostupna na web portalima vlada.

REZULTATI RADA KANTONALNIH INSTITUCIJA VLASTI U DIREKTOJ SU VEZI SA KVALITETOM ŽIVOTA GRAĐANA U NJIHOVIM KANTONIMA. Mada sva moć nije u njihovim rukama, neosporno je da kantonalne institucije vlasti imaju značajne ingerencije kojima mogu oblikovati život u svojim mikro-sredinama. Bez obzira na ogromne razlike između pojedinih kantona, može se reći da je taj kvalitet, generalno, na vrlo niskom nivou. Što je, uz nemogućnost zapošljavanja i konstantno generiranje loših političkih odnosa, najznačajniji razlog za sve veći odlazak mladih i radnosposobnih ljudi iz zemlje.

I za konstantan pad nataliteta.

Iz uporednih podataka o broju zaposlenih i nezaposlenih po kantonima, vidimo da su u najboljoj situaciji, u ovom kontekstu, BPK i KS, u kojima na jednog nezaposlenog dolaze (skoro) dva zaposlena. A u najgoroj USK, kao jedini kanton u kome je broj nezaposlenih veći (i to, po podacima iz oktobra 2017., za petinu) od broja zaposlenih, te, TK, sa, nominalno, najvećim brojem nezaposlenih, od svih kantona – čak 85.286 (u odnosu na 86.862 zaposlenih).

Inače, podaci Zavoda za statistiku FBiH govore da je u aktuelnom mandatu, odnosno od oktobra 2014. kada su održani posljednji opšti izbori, do oktobra 2017. (posljednjih dostupnih statističkih podataka, u vrijeme kreiranja ove analize), broj zaposlenih u kantonima (svim zajedno) porastao za 25.707 (ili 5,8%). Nominalno, najviše u KS (za cca 6.350), te u ZDK (za 5.220), SBK (za cca 5.270) i TK (za 4.766). Dok je u HNK i Kantonu 10 došlo do pada broja zaposlenih, za vrijeme trajanja aktuelnog mandata. S druge strane, broj evidentiranih nezaposlenih, u istom periodu, smanjen je za mnogo veći broj nego što je broj novozaposlenih u tom periodu - za 41.732 (ili za 10,6%). Uprkos stalnom godišnjem prilivu novih nezaposlenih, koji dolaze iz škola. Rezultat je to, s jedne strane, administrativnih mjera, i skidanja sa evidencije zavoda jednog broja dotad registrovanih osoba, a s druge strane, sve značajnijeg napuštanja zemlje iz ekonomskih ali i drugih razloga (kao što je politička nestabilnost, besperspektivnost,...). Indikativan je slučaj TK, u kome je broj zaposlenih u tri godine od izbora, narastao za 4.766, a broj nezaposlenih pao za tri puta više – za 13.957. Prosječna plata u FBiH se, za 3 godine od posljednjih opštih izbora, povećala za svega 25 KM. Najveća je u KS – 1055 KM, a najmanja u SBK – 707 KM.

Naravno, pitanje kvaliteta života je mnogo kompleksnije od stepena zaposlenosti i visine plata, o čemu najbolje svjedoči primjer Kantona Sarajevo. Koji ima najbolji odnos zaposlenih i nezaposlenih u zemlji i najveću prosječnu platu, ali su mu građani suočeni sa brojnim ozbiljnim problemima, od kojih su svi u nadležnosti kantonalnih vlasti – od neredovnog vodosnabdjevanja, alarmantne zagađenosti vazduha u zimskim mjesecima, zastarjelog i skupog gradskog prevoza, do nagomilanih problema i dugova u javnim preduzećima, nedovoljnog stepena sigurnosti na ulicama, slabih rezultata u borbi protiv korupcije, itd.

U KONTEKSTU UTICAJA VLASTI NA KVALITET ŽIVOTA GRAĐANA, SVAKAKO TREBA SPOMENUTI I POVREMENE MANIFESTACIJE SOCIJALNE NEOSJETLJIVOSTI.

Kao primjer, uzmimo ponašanje Vlade TK u 2017. godini, koja je, najprije, bez zdravstvene zaštite ostavila djecu iz socijalno ugroženih porodica koja ne pohađaju školu, a potom i nezaposlene trudnice, pravdajući to nadležnošću vlasti na drugom nivou. Međutim, za razliku od Tuzlanskog kantona, pojedini kantoni u federaciji su, poštujući međunarodne i domaće standarde ljudskih prava, ali prije svega vodeći se brigom o zaštiti materinstva i porodice sa djecom, svoje normativne akte uredili na način da svakoj ženi za vrijeme trudnoće, poroda i materinstva, koja ima prebivalište na njihovom kantonu, a pravo na obavezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruje po bilo kojem drugom osnovu, obezbjeđuje status osiguranog lica putem sistema socijalne zaštite. Pozitivan primjer je Vlada Zeničko-dobojskog kantona koja je još 2011. godine pristupila izmjenama i dopunama kantonalnog Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom kojim je utvrdila pravo na obaveznu zdravstvenu zaštitu porodiljama za vrijeme trudnoće, porođaja i do uzrasta djeteta do godinu dana, ako nisu osigurani po drugom osnovu. Također, Kantonalno ministarstvo zdravstva i socijalne politike Unsko-sanskog kantona je svojom odlukom od 11.02.2011. godine također propisalo da se zdravstvena zaštita putem mjesno nadležnih Centara za socijalni rad obezbjeđuje ženama u toku trudnoće i poroda do šest mjeseci nakon poroda. I Vlada Bosansko-podrinjskog kantona odnosno resorno ministarstvo za pitanje socijalne zaštite, svake godine donosi

i objavljuje Odluku o osiguranju neosiguranih lica na osnovu osnovu koje i neosigurane trudnice i porodilje ostvaruju pravo na obavezno zdravstveno osiguranje. U Hercegovačko-neretvanskom kantonu na snazi je Odluka po kojoj trudnice tokom cijele trudnoće imaju regulisano obavezno zdravstveno osiguranje kao i u periodu od 40 dana nakon poroda.

IMA I DRUGIH POZITIVNIH PRIMJERA, POKUŠAVANJA DA SE POBOLJŠANJEM ZAKONSKOG OKVIRA DOĐE DO POBOLJŠANJA KVALITETA ŽIVOTA GRAĐANA.

Jedan od primjera je donošenje novog zakona o javno-privatnom partnerstvu, usvojenom na samom kraju 2017. godine. Nakon što prethodni nije rezultirao uspješnim aktiviranjem privatnog kapitala u svrhu rješavanja javnih potreba, u saradnji sa USAID-ovim Projektom jačanja institucija vlasti i procesa u Bosni i Hercegovini (SGIP), kreiran je zakon, koji bi trebao da ponudi kvalitetniji pristup, na bazi EU iskustava, kako bi se stvorili povoljniji uslovi i procedura za ostvarivanje saradnje javnog i privatnog sektora te omogućila realizacija značajnijih razvojnih infrastrukturnih projekata na području Kantona.

U KONTEKSTU STVARANJA MOGUĆNOSTI ZA POBOLJŠANJE KVALITETA ŽIVOTA GRAĐANA VRLO JE VAŽNO KONCENTRISANJE VLASTI NA KLJUČNE PROBLEME GRAĐANA I REFORMSKE PROCES. ODNOSNO NA DONOŠENJE MJERA KOJE SISTEMSKI MOGU DOVESTI DO POBOLJŠANJA STANJA U ODREĐENIM OBLASTIMA. Nažalost, podaci o skromnom broju utvrđenih temeljnih zakona i strategija, generalni zastoj u realizaciji Reformske agende, sveprisutni manjak tolerancije i zaokupljenost političara uskostranačkim i ličnim, umjesto interesima građana, ne budi nadu u pozitivnu promjenu.

SPOROST U REALIZACIJI SVOJIH OBAVEZA I NEZAINTERESOVANOST ZA ISTINSKU PROMJENU, U INTERESU GRAĐANA, VIDLJIV JE I IZ ODNOSA PREMA REFORMSKOJ AGENDI. Iako su, Zaključkom parlamentarne Skupštine BiH od 27.8.2015. godine, sve kantonalne vlade imale obavezu sačiniti kantonalne akcione planove za realizaciju Reformske agende za BiH 2015-2018, i u roku od 30 dana obavijestiti Parlamentarnu Skupštinu BiH do kada će to uraditi, donošenje akcionih planova potrajalo je sve do prvog kvartala 2017. kada su i vlade ZHK (u februaru) i PK (u martu), kao posljednje u nizu, donijele svoje akcione planove. S druge strane, realizacija ovih planova, generalno, ide sporo i u neskladu sa postavljenim rokovima. A pojedine vlade čak i ne razmatraju ili bar javnost ne upoznaju sa informacijama o stepenu realizacije, koji bi trebale redovno da prate. Po raspoloživim podacima, od ukupno 591 mjere, koliko sadrže svi kantonalni akcioni planovi za realizaciju Reformske agende, u potpunosti je realizovana tek trećina (tačnije 32%). Za trećinu mjera realizacija je u toku, odnosno, ili su, trenutno, djelimično realizovane ili spadaju u mjere koje se kontinuirano realizuju. A trećina (tačnije 35%) su mjere čija realizacija nije ni započeta. Pojedinačno gledano, u realizaciji mjera iz Reformske agende, prednjači Tuzlanski kanton. Od 71 mjere u Akcionom planu TK za realizaciju Reformske agende za BiH za period 2015.–2018. godina, 42 ih je realizovano u potpunosti, za 14 je realizacija u toku, a za 11 se radi o kontinuiranoj realizaciji. Od 11 zakona u Planu, 9 ih je realizovano u potpunosti, a 2 djelimično. Tuzlanski kanton, uz Zeničko-dobojski, ima i najmanji stepen mjera nad kojima realizacija nije ni započeta – TK 5,6%, ZDK 3,6%. Jednociifren broj ovih mjera ima još jedino USK – 9%. U još 3 kantona broj ovih mjera zauzima manje od 50% od planiranog akcionim planom kantona – u KS i BPK po 23%, u HNK 44%. U preostala 4 kantona, procenat mjera nad kojim nije ni započeta realizacija, u njihovim akcionim planovima, je iznad 50% - u PK 55%, SBK 56%, K10 64% i u ZHK, čak 74%.

ANALIZA RADA KANTONALNIH VLADA U FBiH
U 2017. GODINI

SASTAV KANTONALNIH VLADA

	USK	PK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHK	KS	K10
SDA	5	2	7	6	4	4	6		7	1
HDZ		7		2		4	6	9		5
SBB	2		3	3					5	
HSP		1								
SBiH			1		1					
NSRB			1							
BPS			1						1	
SzBG					1					
NP BiH					1					
LDS					1					
SNSD										3
Nestranački	3				1	1				

Tabela 1: Stranački sastav kantonalnih vlada, na kraju 2017. godine

U 2017. godini, u 4 kantonalne vlade došlo je do određenih promjena u njihovom sastavu. Radi se o promjenama različitog povoda i karaktera, za koje je zajedničko da nisu dovele do ozbiljne promjene dotadašnjih odnosa i politike.

Početkom godine – prvo u januaru, a potom u aprilu – izvršene su dvije rekonstrukcije Vlade USK. Najprije je promijenjeno 5 ministara desetočlane vlade, a potom, nepuna tri mjeseca kasnije, 3 od tih 5 zamijenjeni novim. Nastavak je to ozbiljnih političkih turbulencija u ovom kantonu, u kojim su višekratno mijenjane skupštinske većine, dolazilo do podjela u političkim strankama i specifične situacije da dio poslanika iz jedne političke stranke pripada skupštinskoj većini a drugi dio opoziciji, i koje su, u konačnici, rezultirale činjenicom da je od postizbornog imenovanja Vlade USK, kroz nju prošlo 30 različitih ministara i premijera. No, aktuelni premijer, koji je sredinom 2016. došao na mjesto smijenjenog, uspio se održati na vlasti, vjerovatno upravo zahvaljujući promjenama u vladi koje je vršio i političkim dogovorima u njihovoj pozadini.

U BPK, koji je, uz USK, najpoznatiji po turbulentnim političkim odnosima, sukobima, mijenjanju političkih partnerstava i smjenama, posljednjeg dana marta 2017. je izvršena smjena kadrova SBB u Vladi i rukovodstvu skupštine. CCI, u principu, nema ništa protiv smjena, naprotiv, smatra da rezultati ovdašnjih vlasti, na svim nivoima, zahtjevaju da se one češće dešavaju, ali skreće pažnju na činjenicu da se pri tome treba pridržavati određenih procedura (jer poštovanje procedura gradi pravnu državu i sistem) i ljude smjenjivati zbog loših rezultata ili krivičnih djela, a ne u zakulisnim međustranačkim obračunima, bez obrazloženja (ili čak, kao što se to svojevremeno desilo u TK-u – sa pohvalama ljudima koji se smjenjuju, i koji su samo kolateralna žrtva stranačkih kombinatorika i gašenja starih i stvaranja novih političkih savezništva, na višem nivou).

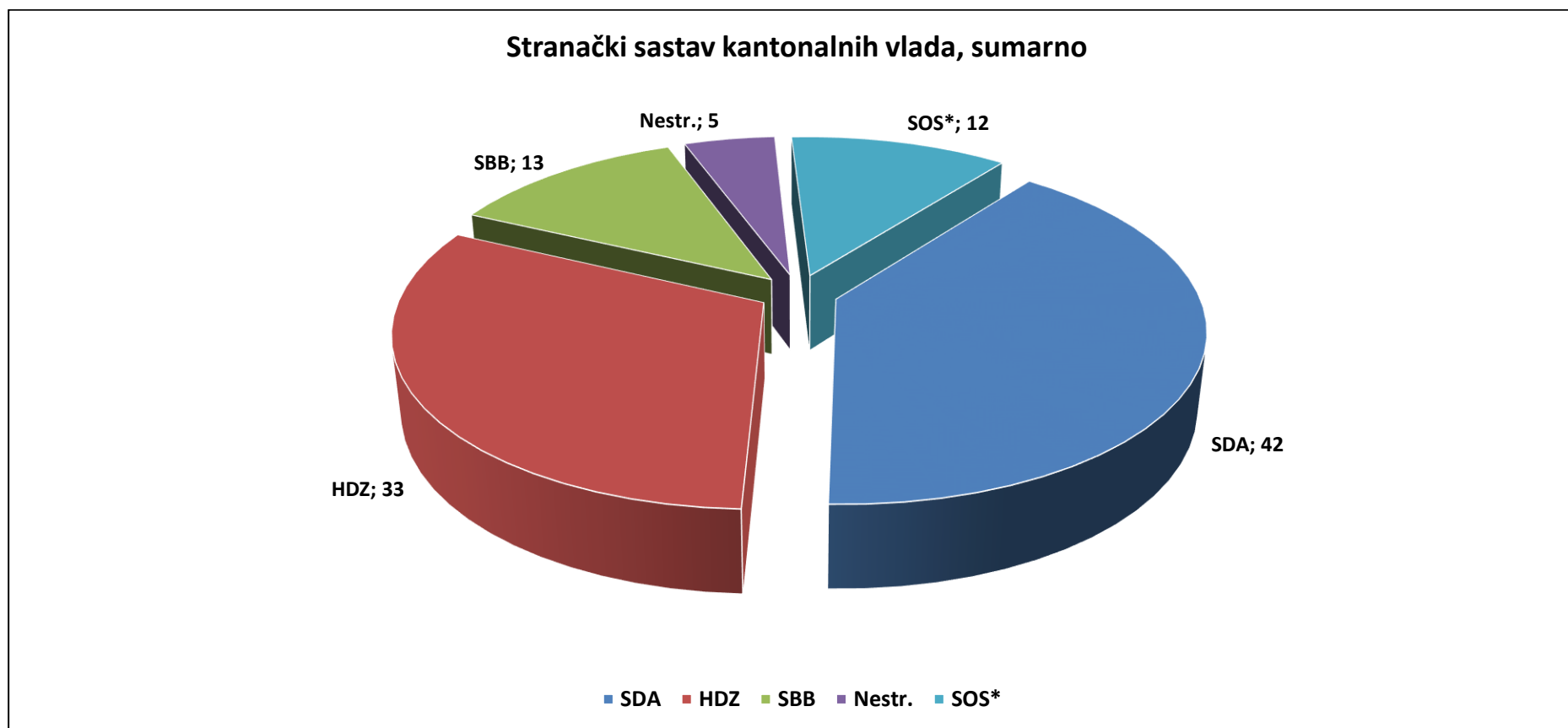
U junu 2017. godine, do promjene je došlo i u Kantonu 10. Iako je promjena izvedena kao izglasavanje nepovjerenja vladi i imenovanje nove, u suštini, promijenjen je samo premijer (iz HDZ-a) i 3 ministra koja su u Vladu došla kao SNSD-ovi, ali su 2, u prošloj godini, zajedno sa potpredsjednikom Skupštine, iz SNSD-a prešli u SNS. Svi ministri iz HDZ-a, kao i iz njihovog koalicionog partnera SDA ostali su na svojim mjestima. Promijenjen je premijer, a SNSD je imenovao tri nova ministra. Čime je okončana politička kriza u ovom kantonu i odagnane višemjesečne nedoumice u vezi opstanka vladajuće koalicije.

Tokom 2017. godine bilo je promjena i u Vladi TK, ali one nisu uticale na stranački sastav Vlade. Naime, najprije je, u januaru, ostavku podnijela ministrica za rad, socijalnu politiku i povratak Danijela Simić (SBIH), zbog neslaganja sa politikom Vlade, u segmentu njenog resora, a potom je, u martu, ostavku podnio ministar razvoja i poduzetništva Nermin Hodžić (BPS), na zahtjev svog stranačkog rukovodstva. Oba ministra zamijenjeni su svojim stranačkim kolegama. Potom je, krajem 2017. došlo do rotacija ministara unutar Vlade (trojice njih), nakon odluke o reorganizaciji Vlade, odnosno, spajanju i razdvajanju nekih ministarstava.

U ostalih 6 kantona nije bilo promjena u sastavu vlada, tokom 2017. godine, iako je, u nekim, bilo takvih najava.

Spomenimo da su u 2017. godini očekivane najmanje tri smjene ministara, zbog skandala u vezi s njima, koje se nisu desile. U BPK je još uvijek na čelu ministarstva finansija osoba koja je pravosnažno presuđena zbog falsifikovanja diplome ekonomskog fakulteta. I ponašanje Vlade, Skupštine i stranke čiji je Ministar Nudžeim Džihanić član, u ovom kontekstu, je naprosto neshvatljivo. A smijenjen nije ni ministar MUP-a Kantona 10, Darinko Mihaljević, i pored otkrića da su mu djeca u susjednoj državi primala stipendije za studente slabijeg socijalnog statusa, iako su ministarska primanja, u najmanju ruku, vrlo daleko od onih koja bi podrazumijevala socijalnu pomoć. Još jedan kantonalni ministar MUP-a – Husein Topčagić, iz Vlade TK – ocijenjen je kao nedostojan funkcije koju obavlja, i to ne samo od medija koje su problematizirali njegovu umiješanost u dodjelu javnih sredstava firmama u porodičnom vlasništvu, nego i od samog premijera Vlade TK.

U ovom kontekstu osvrnimo se i na presudu Kantonalnog suda u Mostaru, u junu 2017., kojom je i formalno-pravno potvrđeno da je Vlada, prije tri i po godine, nezakonito imenovala komesara policije. Sudska presuda – u smislu razrješenja nezakonito postavljenog komesara te provođenja zakonite procedure imenovanja novog komesara – još uvijek nije provedena. A u HNK se ne provode ni odluke Ustavnog suda Federacije BiH i održava stanje diskriminacije na nacionalnoj osnovi, odbijanjem da se Ustav HNK usaglasi sa ustavom Federacije i države i da se Srbi priznaju za konstitutivni narod u ovom kantonu. Za sve ovo – flagrantna kršenja zakona i Ustava – niko ne pokazuje odgovornost. Nema ni ostavki iz moralnih razloga, ni smjena, ni pada Vlade, što bi sve bila uobičajena reakcija u razvijenom demokratskom svijetu.

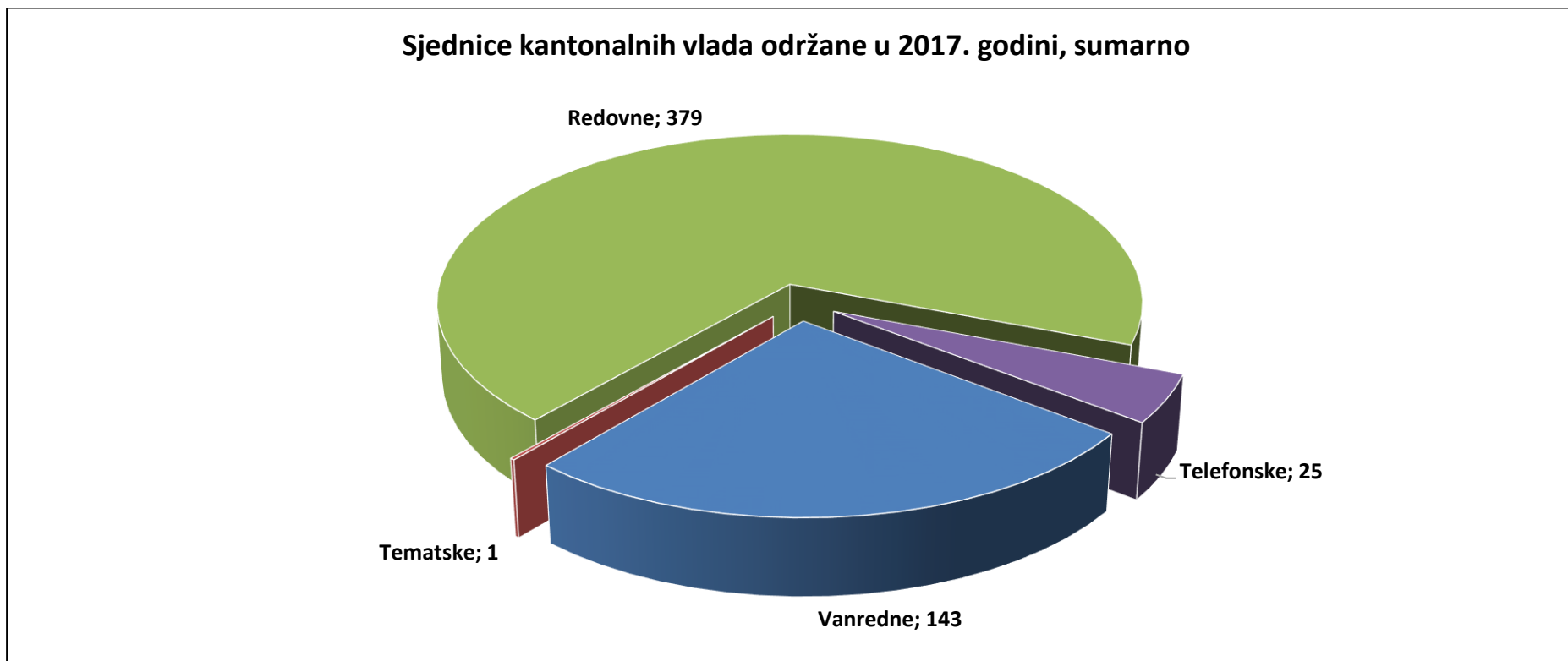
Grafikon 1 (* Sve ostale stranke: SNSD (3), SBiH (2), BPS (2), HSP (1), NSRB (1), SzBG (1), NP BiH (1), LDS (1))

Inače... Samo u jednom kantonu – ZHK – skupštinska većina i vlada su jednostranačke. U ostalim su na vlasti koalicije. U 5 kantona vodeća stranka koalicije je SDA, u 2 HDZ (plus jednostranačka vlada u ZHK), a u dva SDA i HDZ imaju podjednak broj stranačkih članova vlade (ako Ministra finansija u Vladi SBK, koji je u Vladu ušao na prijedlog HDZ-a, tretiramo kao nestranačkog, nezavisnog člana Vlade).

Sumarno, od 105 ministara i premijera kantonalnih vlada, njih 42 su iz SDA, 33 iz HDZ-a, 13 iz SBB-a, 5 je nestranačkih, a 12 zauzima 8 stranaka sa jednim, dva, do tri ministra u nekoj od vlada.

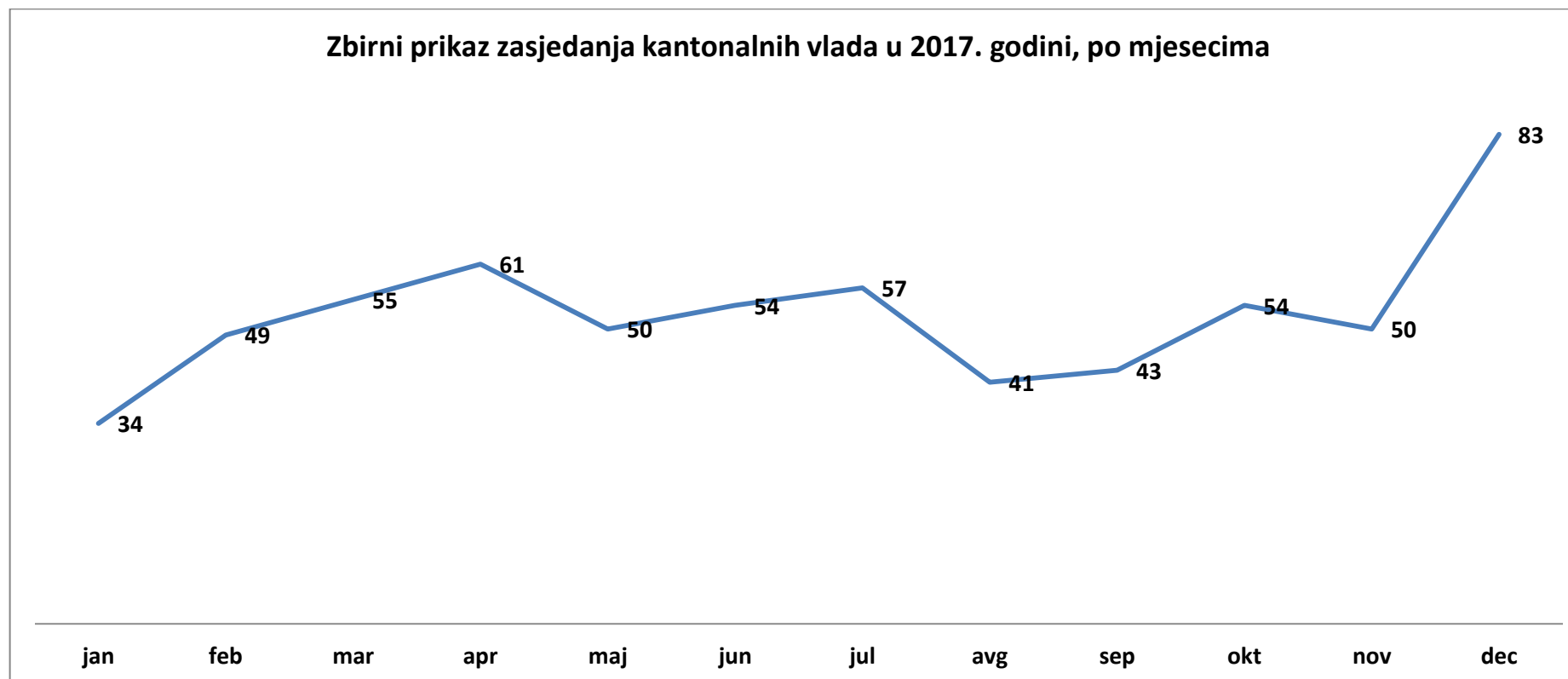
OSNOVNI PODACI O RADU NA SJEDNICAMA

U 2017. godini, kantonalne vlade održale su, ukupno, 548 sjednica (održanih u 631 zasjedanju). Od čega su skoro trećina bila vanredne (uključujući i hitne, telefonske sjednice).

Grafikon 2

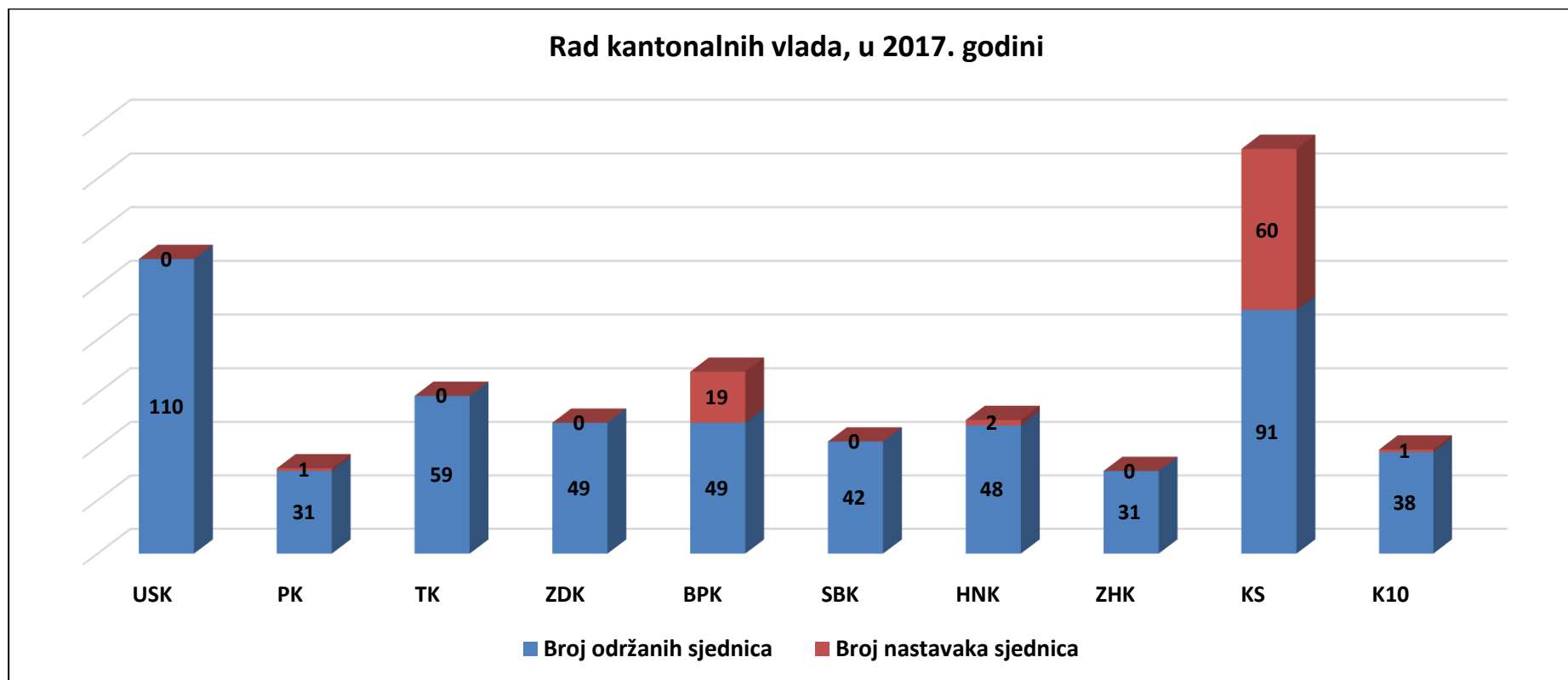
Sumarno, posmatrajući sve kantonalne vlade zajedno, nakon izvjesnog pada intenziteta rada u trećem kvartalu, u četvrtom je došlo do značajnog rasta i održavanja najvećeg broja sjednica u ovoj godini. Rezultat je to isključivo pokušaja većeg broja kantonalnih vlada da na samom kraju godine, u posljednjem mjesecu, nadoknadi bar dio zaostataka nagomilanih tokom godine.

Grafikon 3

Većina održanih sjednica kantonalnih vlada, u 2017. godini, su bile jednodnevne. Zanimljivo je da po jednu sjednicu održanu u dva nastavka vlada Posavskog i Kantona 10, te 2 Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, jedini koji su u značajnoj mjeri održavali višednevne sjednice su vlade Kantona Sarajevo i Bosansko-podrinjskog kantona.

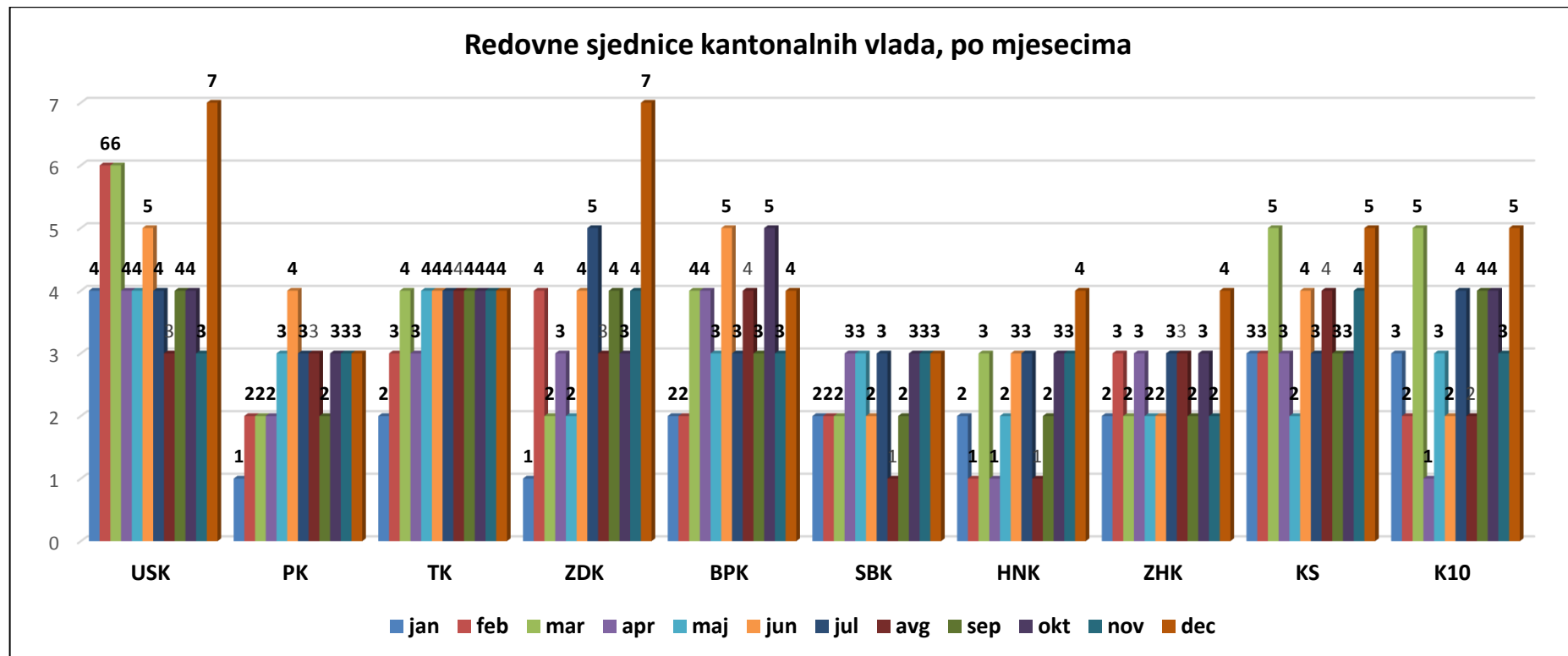
Specifičnost u njihovom radu je da često, u jednom danu, održavaju dijelove različitih sjednica (započinju, nastavljaju ili završavaju) – po dvije, tri ili čak 4 (Npr. 26.1. Vlada KS je održala završetak 69. redovne sjednice, nastavak ali ne i završetak 70. redovne sjednice, te čak 2 vanredne sjednice – 57. i 58. A Vlada BPK je 27.7. održala tri različite redovne sjednice).

Grafikon 4

Na žalost, ne radi se o značajnom intenzitetu rada i produktivnosti, nego u evidentnim problemima u planiranju. Jer ovu pomalo konfuznu isprepletenost različitih sjednica (naročito u KS), prati i praksa da neke započete sjednice traju sedmicama, ili čak mjesecima (91. redovna sjednica Vlade BPK, održana u 5 nastavaka, završena je 14, a 98. redovna sjednica Vlade KS 56 dana od njenog započinjanja). Pri tome, Vladu Kantona Sarajevo Poslovnik obavezuje da „Ukoliko je za sjednicu Vlade predviđen dnevni red koji ne može biti završen u toku jednog radnog dana, sjednica se nastavlja sljedećeg radnog dana do okončanja svih tačaka dnevnog reda...“. Što znači da, ovakvim ponašanjem, Vlada KS krši propise koji regulišu njen rad.

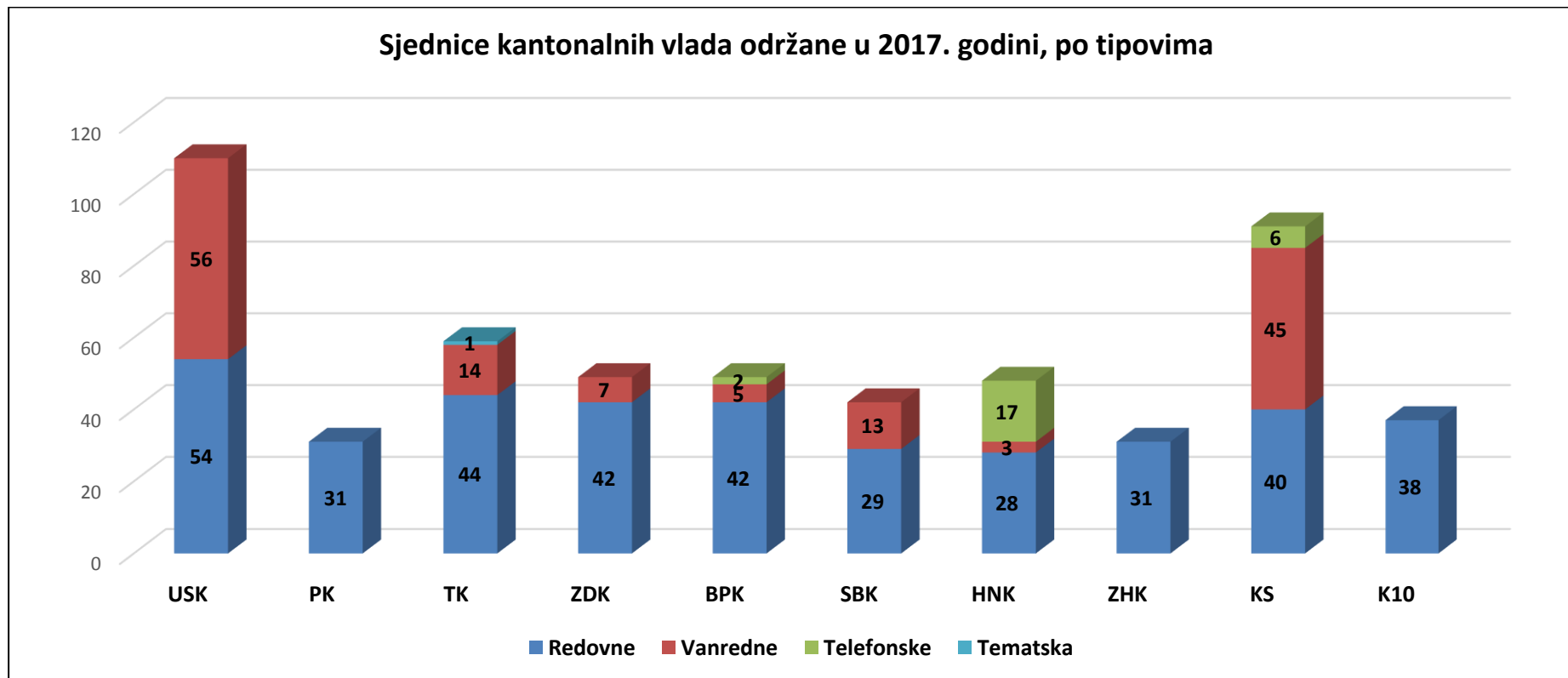
Kantonalne vlade, generalno, krše poslovničke o svom radu, intenzitetom rada koji je ispod predviđenog. Jedino Vlada Unsko-sanskog kantona ima intenzitet rada iznad 1 redovne sjednice sedmično, u prosjeku.

Grafikon 5

Najmanje održanih redovnih sjednica, u posmatranom periodu, imala je Vlada HNK – tek 2,3 mjesečno, u prosjeku. A blizu tog tempa su i vlade SBK, ZHK i PK (sve oko 2 i po sjednice mjesečno, u prosjeku). Kuriozitet je da Vlada PK, ovako nizak intenzitet rada ima propisan Poslovníkom. Koji je odavno trebao biti izmijenjen.

Većina vlada (izuzetak su vlade PK, ZHK i K10) su, u posmatranom periodu, održavale i vanredne sjednice. S tim što je njihov raspon išao od izuzetka (u BPK i ZDK, po 7 od 49 ukupno održanih, npr.), do gotovo izjednačavanja sa brojem redovnih sjednica (HNK: 28 redovnih i 20 vanrednih (uključujući i telefonske)), ili čak većeg broja vanrednih nego redovnih sjednica (Vlada USK 54 redovne i 56 vanrednih, a Vlada KS: 40 redovnih i čak 51 vanredna, uključujući i 6 telefonskih).

Grafikon 6

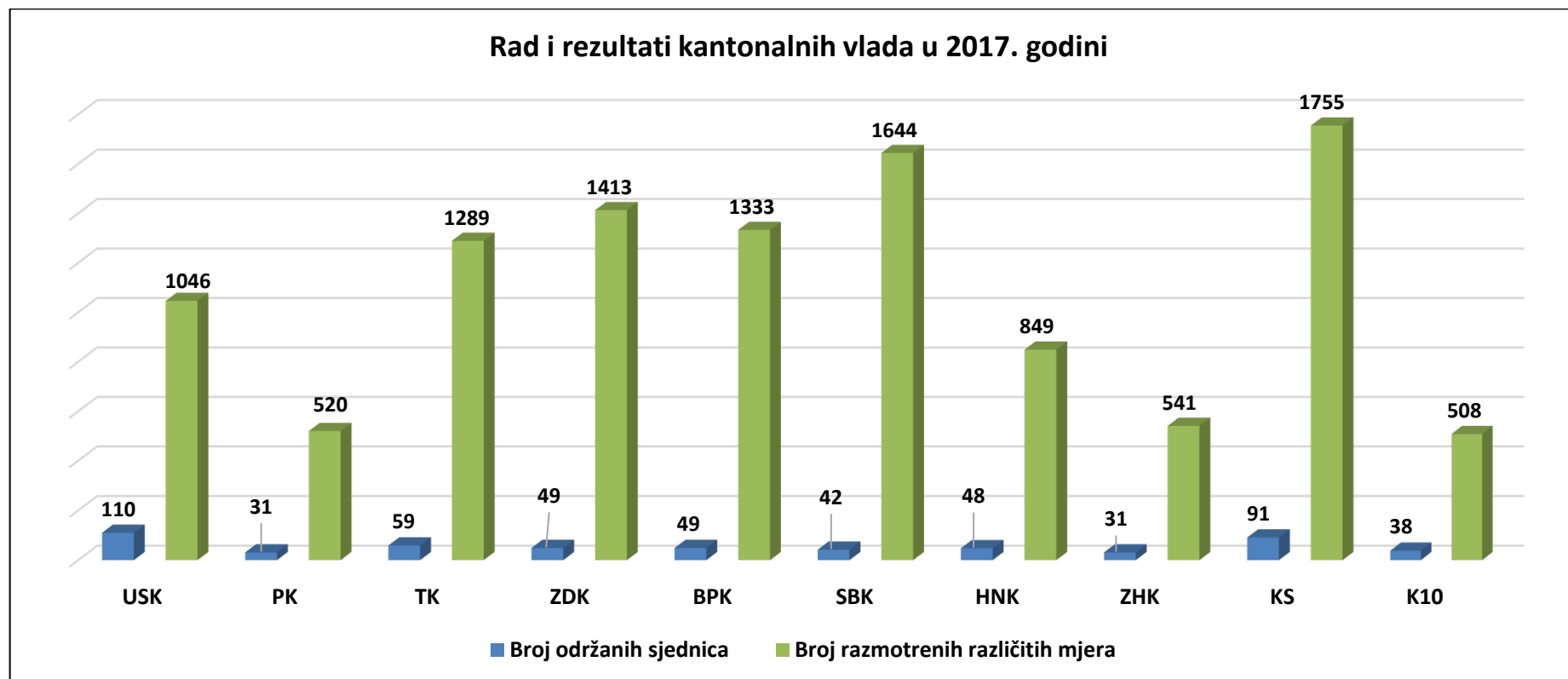
Sumarno, u 2017. godini, najveći broj sjednica održala je Vlada USK, koja je jedina održavanje redovnih sjednica u propisanom intenzitetu kombinovala sa značajnim brojem vanrednih sjednica. Dok su vladama SBK i HNK vanredne (i telefonske) sjednice služile kao kompenzacija za nizak nivo redovnog zasjedanja.

Analiza mjera realizovanih na vanrednim sjednicama, ukazuje upravo na neprimjerenost razmatranja značajnog dijela njih na sjednicama vanrednog karaktera, a pogotovo telefonskim, što je takođe zabilježeno.

Razrješenja i imenovanja u javnim preduzećima i zapošljavanja u njima, se obavljaju upravo na takvim sjednicama (Recimo rezrješenje upravnih odbora niza institucije kulture u Sarajevu ili davanje saglasnosti JU „Djeca Sarajeva“ za prijem u radni odnos 51 zaposlenika na neodređeno vrijeme).

O javnim nabavkama se odlučuje na telefonskim sjednicama (Primjer: Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača za predmet javne nabavke 31 novog vozila za MUP HNK, ili Davanju saglasnosti za sklapanje ugovora o javnoj nabavci, za izgradnju pumpne stanice, s rezervoarom, u Mjesnoj zajednici Putiš, općina Busovača).

Izuzetno značajne mjere se, umjesto na redovnim sjednicama, kako bi ti to bilo logično iz njihove prirode i mogućnosti i potrebe planskog odnosa prema takvim temama, donose, sasvim neprimjerenom, na vanrednim sjednicama (Npr. Smjernice i ciljevi fiskalne politike KS za period 2018.-2020., Zaključak o stavljanju moratorija na zapošljavanje do 31.12.2017. (Vlada KS), dokumenti okvirnog budžeta 2018-2020. za USK i TK, Izvještaj o radu Vlade TK za 2016. godinu, Odluka o prijavi Vlade HNK, ministarstava, uprava i drugih tijela kantonalne uprave za učestvovanje u programu Federalnog Zavoda za zapošljavanje za sufinansiranje zapošljavanja, pa čak i - Odluka o kreditnom zaduženju, koju je Vlada HNK, donijela na hitnoj sjednici)). Itd.

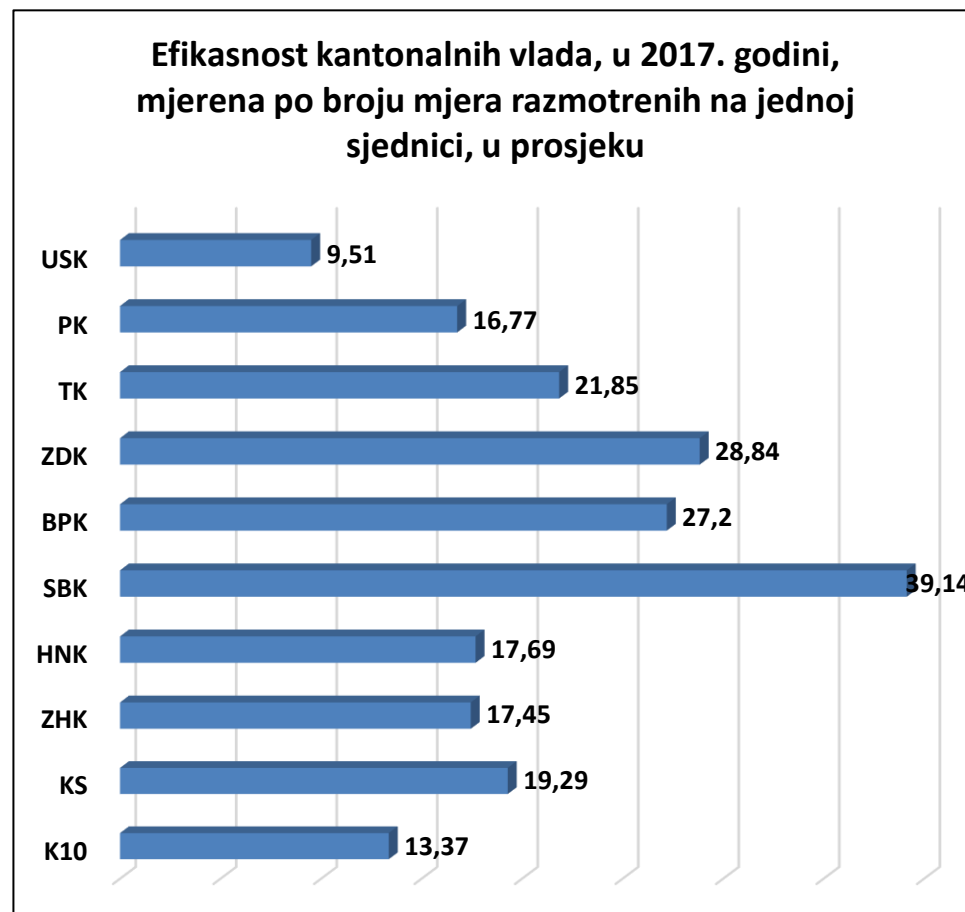
Grafikon 7

U produktivnosti kantonalnih vlada, izraženoj u broju razmotrenih mjera tokom posmatranog perioda, primjetne su ogromne oscilacije, u omjeru 1:3,5. Najmanji broj razmotrenih mjera imale su vlade Posavskog, Zapadno-hercegovačkog i Kantona 10 – manje od 550, a najveći Vlada Kantona Sarajevo – 1755, te Vlada Srednjobosanskog kantona - 1644. Iznad hiljadu mjera razmotrile su i vlade USK, TK, ZDK i BPK. A Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona 849.

Ogromne oscilacije bile su prisutne i u mjesečnoj produktivnosti svake pojedine vlade. Što dodatno ukazuje na neuravnotežen rad i nedostatke u planiranju. Posmatrajući na kvartalnom nivou, 7 vlada (USK, TK, ZDK, SBK, HNK, ZHK i K10) je imalo najbolje rezultate u posljednjem kvartalu 2017., odnosno, u ovom je kvartalu razmotrilo najveći broj mjera. Tri vlade (vlade PK, BPK i KS) su najveći stepen produktivnosti dostigle u 2. kvartalu.

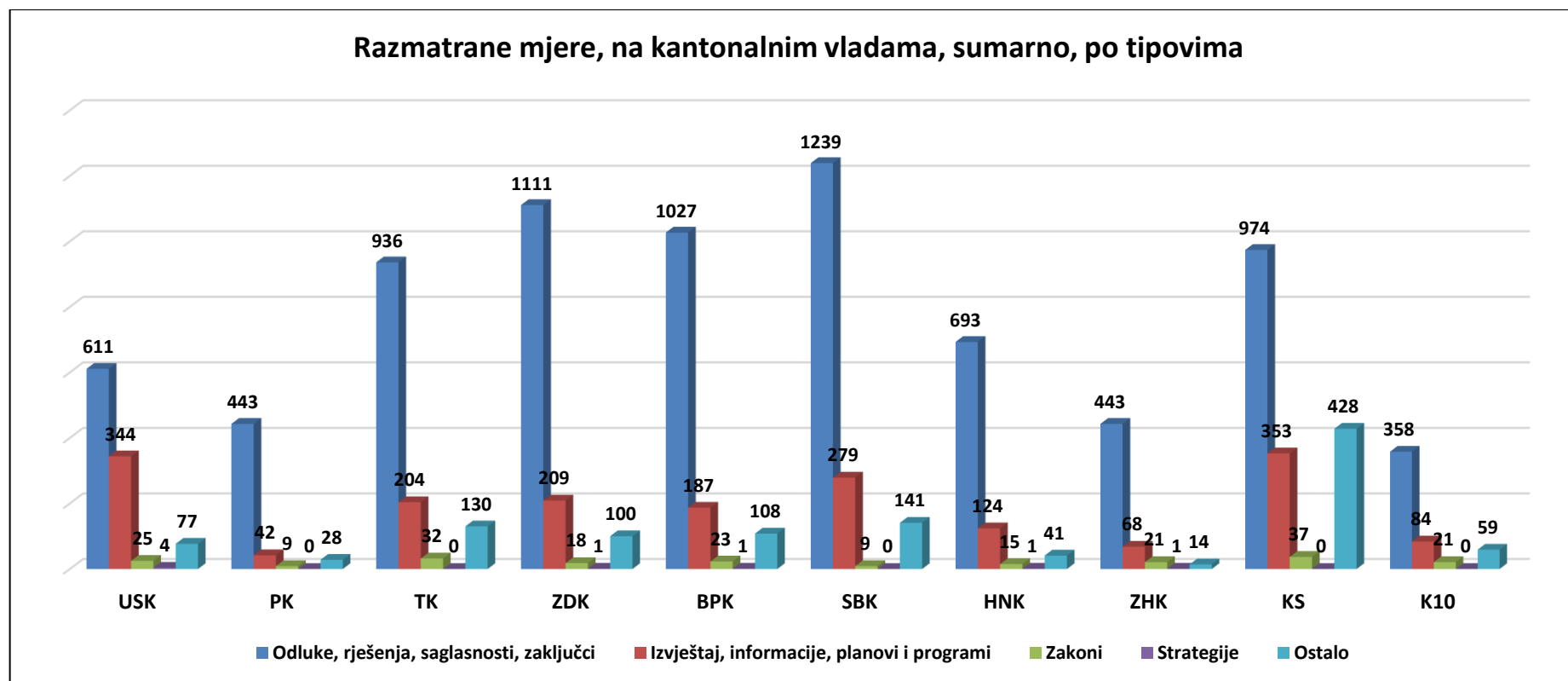
Najveću efikasnost, mjerenu kao međudnos broja razmotrenih mjera i broja održanih sjednica, u posmatranom je periodu imala Vlada SBK, koja je razmatrala skoro 40 mjera po sjednici, u prosjeku. Najnižu su imale vlade USK (oko 10) i Kantona 10 (oko 13). Stim što je Vlada USK održala 3 puta više sjednica od Vlade Kantona 10, što znači da je razmotrila i mnogo veći broj mjera (dvostruko više).

Mjerimo li efikasnost, međutim, po broju mjera realizovanih u jednom mjesecu, dobićemo sasvim drugačije rezultate i raspored na kantonalnoj ljestvici koji prati raspored po parametru ukupne produktivnosti iskazane u posmatranom periodu.

Grafikon 8

Najveći broj mjera razmotrenih na sjednicama kantonalnih vlada otpada na mjere dnevno-operativnog karaktera. Različite odluke, rješenja, saglasnosti i zaključci obuhvataju 71% od ukupne mase razmotrenih mjera na sjednicama svih kantonalnih vlada, u 2017. godini. Izvještaji, informacije, planovi i programi zauzimaju dodatnih 17%. Procenat udjela posebno značajnih mjera, kojima se dugoročno, sistemski, mijenjaju određene oblasti i utiče na kvalitet života građana, je mnogo manji. Na zakone otpada manje od 2% od ukupne mase razmatranog. A strategije, u posmatranom periodu, nisu zauzimale ni jedan cijeli promil (0,07%).

Grafikon 9 (Napomena: uračunata su i višestruka pojavljivanja nekih mjera na sjednicama)

Generalno, odnos veličina ove 4 kategorije mjera isti je za sve vlade, ali su procenti u konkretnim slučajevima, ipak, znatno različiti. Pa se tako udio prve grupe mjera (u koje spadaju odluke, rješenja, saglasnosti i zaključci), kreće od 54% kod Vlade Kantona Sarajevo, do čak 85% kod Vlade Posavskog kantona. (stim što je većina vlada bliža ovom procentu Vlade PK).

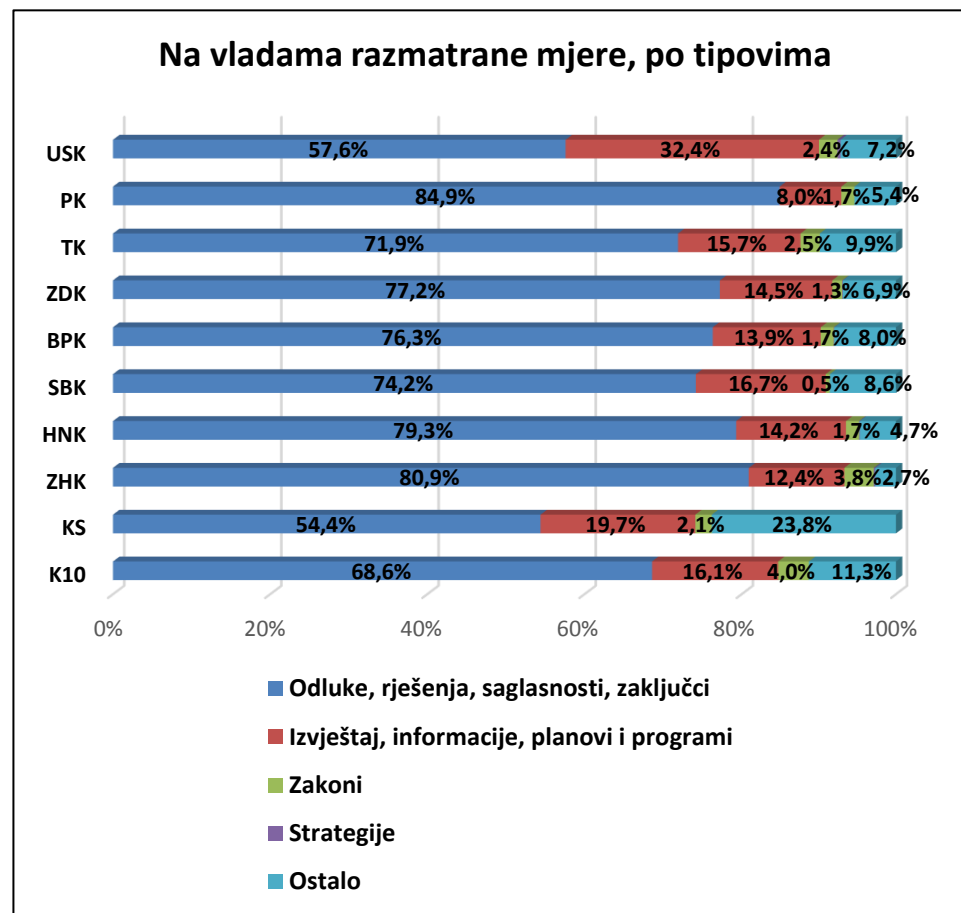
Udio druge grupe mjera (izvještaji, informacije, planovi i programi) kreće se od 8% u Posavskom, do 32% u Unsko-sanskom kantonu. (kod većine, odnosno svih 8 drugih vlada, ovaj procenat se kreće između 10 i 20%).

Značajne su razlike i kod zakona, čiji se udio u ukupnoj masi razmotrenih mjera kreće od 0,5% u Vladi Srednjobosanskog do 4% u vladama Zapadno-hercegovačkog i Kantona 10.

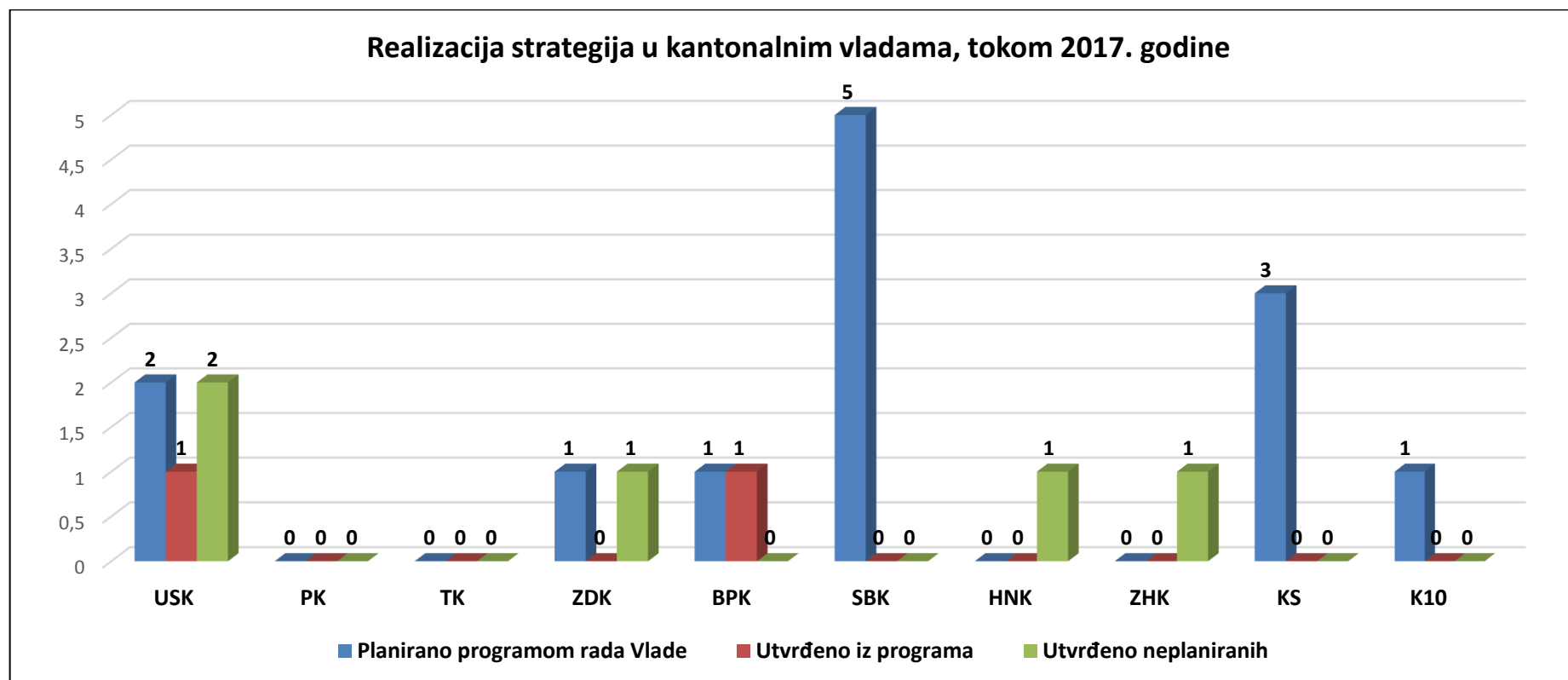
Što se tiče strategija, njihov udio u ukupnoj masi razmotrenih mjera je zanemariv – 0,07%.

Udio svih ostalih mjera, različitih tipova, u 8 kantona ne prelazi 10%. Izuzetak su Vlada K10 sa 11 i Vlada KS sa 20%.

Što se tiče strategija, u 2017. godini, na kantonalnim vladama je utvrđeno svega 7 njih – 3 od strane Vlade USK (1 u prijedlogu i 2 u nacrtu) i po jedna od vlada ZDK, BPK, HNK i ZHK. Stim što je strategija utvrđena od strane Vlade BPK (Strategija razvoja poljoprivrede) povučena na doradu, nakon izraženih sumnji, u Skupštini, da se radi o plagijatu, a strategija utvrđena od strane Vlade HNK je posljednja u nizu kantonalnih strategija razvoja, koje su drugi kantoni prethodno već donijeli.

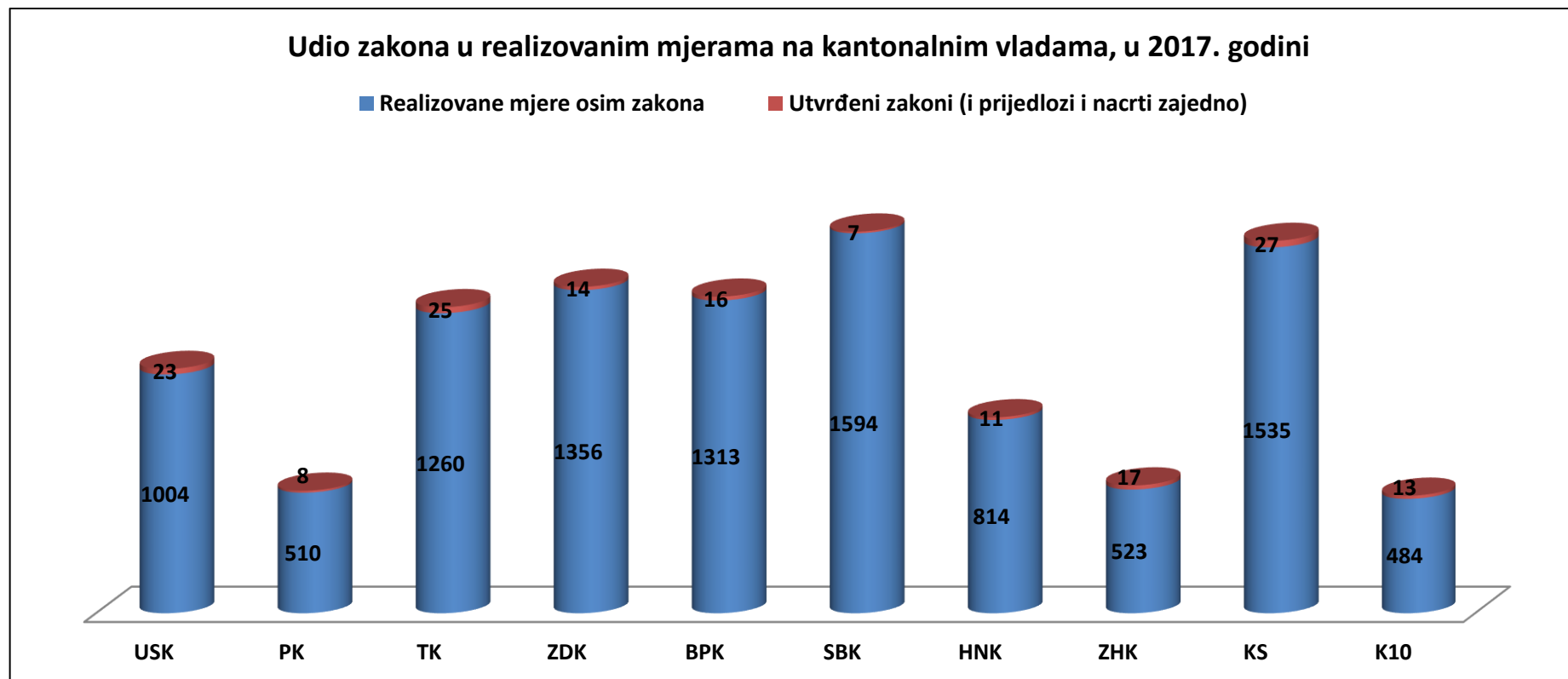

Grafikon 10

Grafikon 11

ZAKONODAVNA AKTIVNOST KANTONALNIH VLADA

Grafikon 12

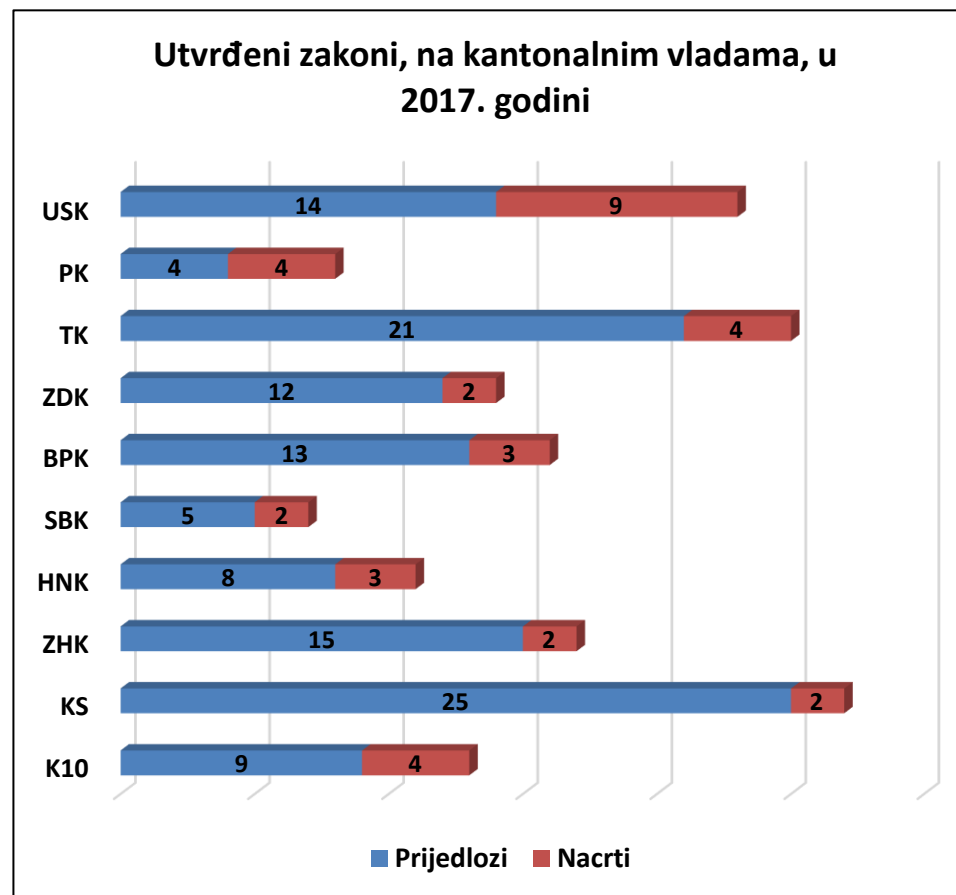
Zakoni, sumarno gledano, čine tek 1,5% svih mjera realizovanih na sjednicama kantonalnih vlada, u 2017. godini. Utvrđeno je, ukupno, njih 161 različitih (126 u prijedlogu, a 35 u nacrtu). Što je za 30% manje nego u adekvatnom periodu prethodnog mandata (U 2013., kao trećoj godini prethodnog mandata, utvrđeno je 229 zakona).

Razlike između pojedinih kantonalnih vlada, u ovom kontekstu, nisu zanemarive, ali, generalno, radi se o malom broju utvrđenih zakona, pogotovo u kontekstu opšteg stanja u društvu i evidentne potrebe za dubokim reformskim procesima i koncentrisanjem na ključne probleme građana i na potrebu poboljšanja kvaliteta njihovog života i približavanje standardima Evropske unije.

Najviše zakona, tokom 2017. godine, utvrdile su vlade Kantona Sarajevo (27), Tuzlanskog kantona (25) i Unsko-sanskog kantona (23).

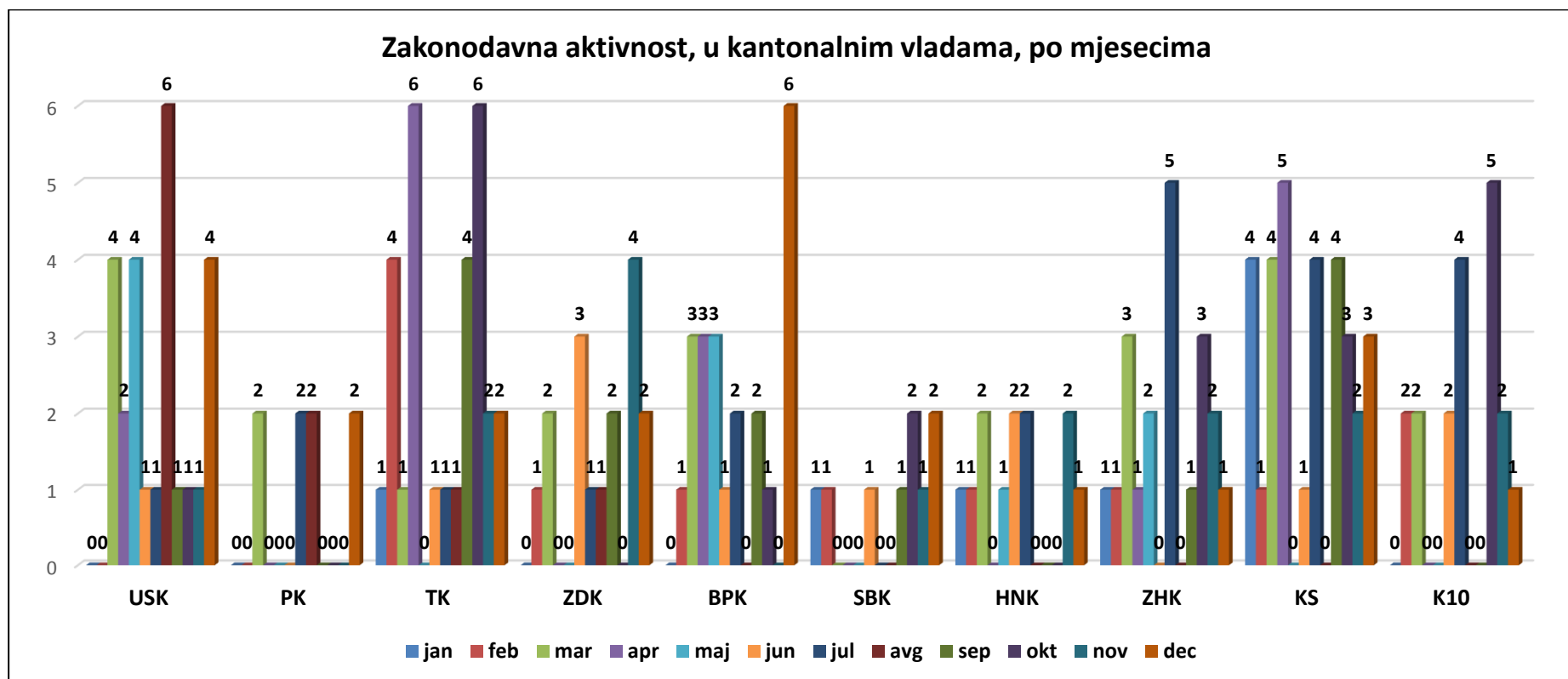
Iznad 10 zakona, u posmatranom periodu, utvrdile su još vlade Zapadnohercegovačkog (17), Bosansko-podrinjskog (15), Zeničo-dobojskog (14), Kantona 10 (13) i Hercegovačko-neretvanskog kantona (11).

Ubjedljivo najmanje zakona utvrdile su vlade Posavskog (8) i Srednjobosanskog kantona (7).

Grafikon 13

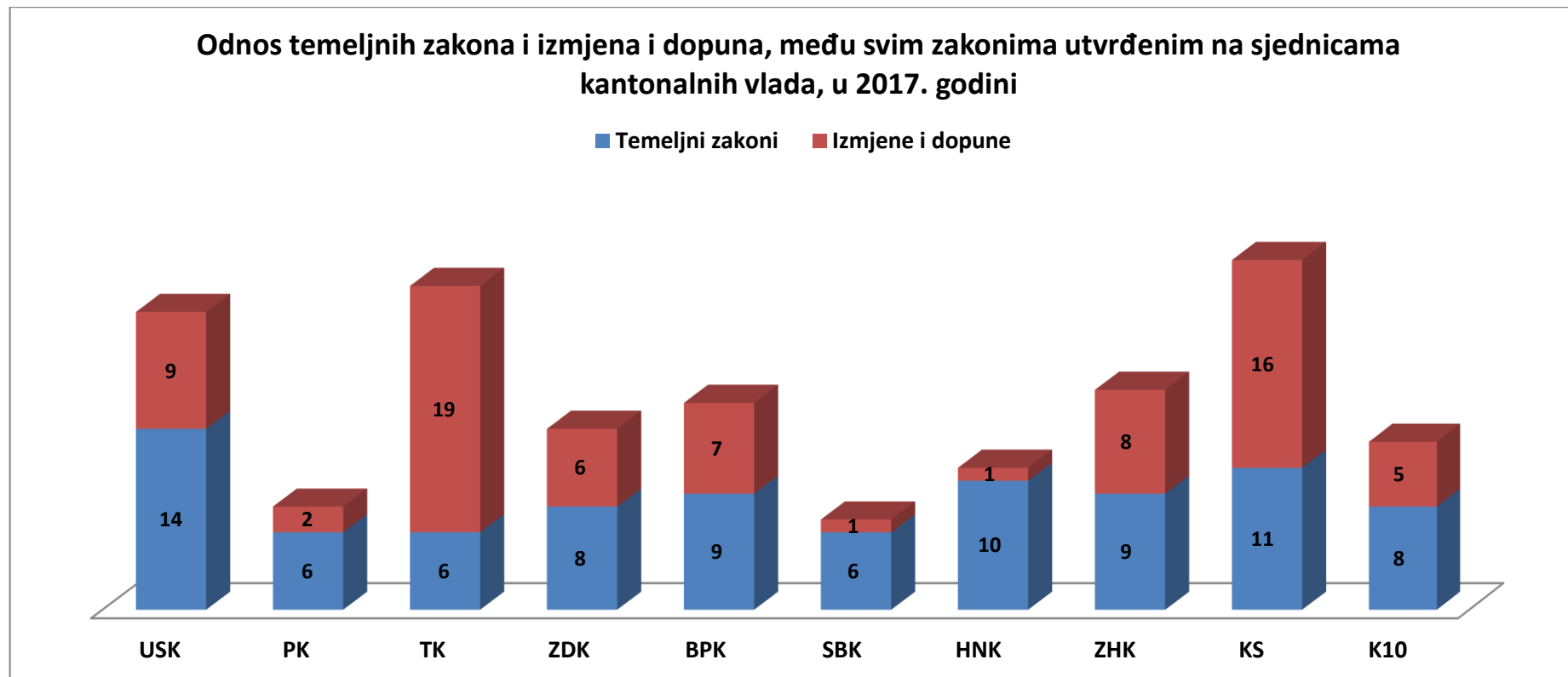
Posmatrajući rad na zakonima, na mjesečnom nivou, primjetan je neuravnotežen odnos i značajne oscilacije, koje idu od nula do 6 utvrđenih zakona u jednom mjesecu. Nijedna kantonalna vlada, u posmatranom periodu nije svaki mjesec utvrđivala zakone. Broj mjeseci bez rada na zakonima ide od 1, Vlade TK, preko 2 vlada USK, ZHK i KS, 3 Vlade BPK, 4 vlada ZDK i HNK, 5 vlada SBK i K10, pa sve do čak 8 mjeseci bez rada na zakonima Vlade PK. Kuriozitet je da su jedino u decembru sve kantonalne vlade imale zakonodavnih aktivnosti, odnosno, utvrdile bar jedan zakon.

Grafikon 14¹

Najveći broj zakona utvrđenih u jednom mjesecu je 6, koliko je Vlada Unsko-sanskog kantona utvrdila u avgustu, Vlada Tuzlanskog kantona u aprilu i oktobru, a Vlada Bosansko-podrinjskog kantona u decembru.

¹ Napominjemo da je u ovom grafikonu dat pregled rada vlada na zakonima, a ne pregled različitih utvrđenih zakona. Ovaj pregled, naime, uključuje i nacрте zakona koji su naknadno, u ovoj godini, utvrđeni u prijedlogu (ti nacrti zakona su utvrđeni: od strane Vlade USK 2 u maju, od strane Vlade TK po 2 u februaru i julu a po 1 u junu i oktobru, od strane Vlade ZDK po 1 u februaru i septembru, od strane Vlade BPK po 1 u februaru i aprilu, a po 2 u martu i maju, od strane Vlade SBK po 1 u januaru i novembru, od strane Vlade HNK 1 u novembru, od strane Vlade ZHK po 1 u januaru, februaru i aprilu, od strane Vlade KS 2 u januaru a po 1 u oktobru i novembru, od strane Vlade K10 po 1 u februaru, martu i novembru a 2 u junu).

Tek 54%, odnosno 87 od 161, različitog zakona utvrđeog, od strane kantonalnih vlada, tokom 2017. godine, su novi, tzv. temeljni zakoni. Ostalo su tek izmjene i dopune već postojećih zakonskih akata.

Grafikon 15

Najviše temeljnih zakona utvrdile su vlade Unsko-sanskog (14), Kantona Sarajevo (11) i Hercegovačko-neretvanskog (10), kao jedine vlade koje su utvrdile dvocifreni broj temeljnih zakona u 2017. godini. A najmanje temeljnih zakona, u ovoj godini, pripremile su i utvrdile vlade Posavskog, Tuzlanskog i Srednjobosanskog kantona – po 6.

KLJUČNI DOKUMENTI ZA FUNKCIONISANJE INSTITUCIJA – BUDŽET

	USK	PK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHK	KS	K10
2007.	6.4.2007	29.3.2007	22.3.2007	27.3.2007	30.3.2007	28.12.2006	27.4.2007	30.3.2007	30.3.2007	29.3.2007
2008.	28.3.2008	28.12.2007	27.12.2007	27.12.2007	31.12.2007	17.1.2008	16.4.2008	28.3.2008	30.1.2008	28.12.2007
2009.	4.4.2009	2.4.2009	30.3.2009	31.3.2009	27.3.2009	22.12.2008	20.4.2009	16.3.2009	31.3.2009	22.12.2008
2010.	1.10.2010	30.12.2009	16.2.2010	30.3.2010	29.12.2009	30.12.2009	23.4.2010	15.1.2010	31.3.2010	30.3.2010
2011.	31.3.2011	19.5.2011	30.3.2011	24.12.2010	31.3.2011	28.4.2011	15.4.2011	1.4.2011	31.3.2011	11.5.2011
2012.	9.4.2012	26.4.2012	30.3.2012	27.4.2012	4.4.2012	30.12.2011	19.3.2012	24.2.2012	28.12.2011	14.9.2012
2013.	28.12.2012	10.4.2013	30.5.2013	28.12.2012	24.12.2012	27.12.2012	15.4.2013	3.4.2013	27.3.2013	15.5.2013
2014.	31.3.2014	15.4.2014	18.12.2013	23.12.2013	30.12.2013	30.12.2013	7.4.2014	7.2.2014	31.3.2014	16.5.2014
2015.	2.4.2015	2.4.2015	30.3.2015	30.3.2015	18.3.2015	30.3.2015	1.4.2015	31.3.2015	31.3.2015	16.4.2015
2016.	28.12.2015	30.12.2015	30.12.2015	23.2.2016	29.3.2016	21.12.2015	22.12.2015	30.3.2016	29.12.2015	8.4.2016
2017.	31.3.2017	9.1.2017	28.2.2017	28.12.2016	4.4.2017	21.12.2016	28.12.2016	30.12.2016	18.12.2016	30.12.2016
2018.		29.12.2017	29.12.2017		26.12.2017	19.12.2017	28.12.2017	21.12.2017	20.12.2017	22.12.2017

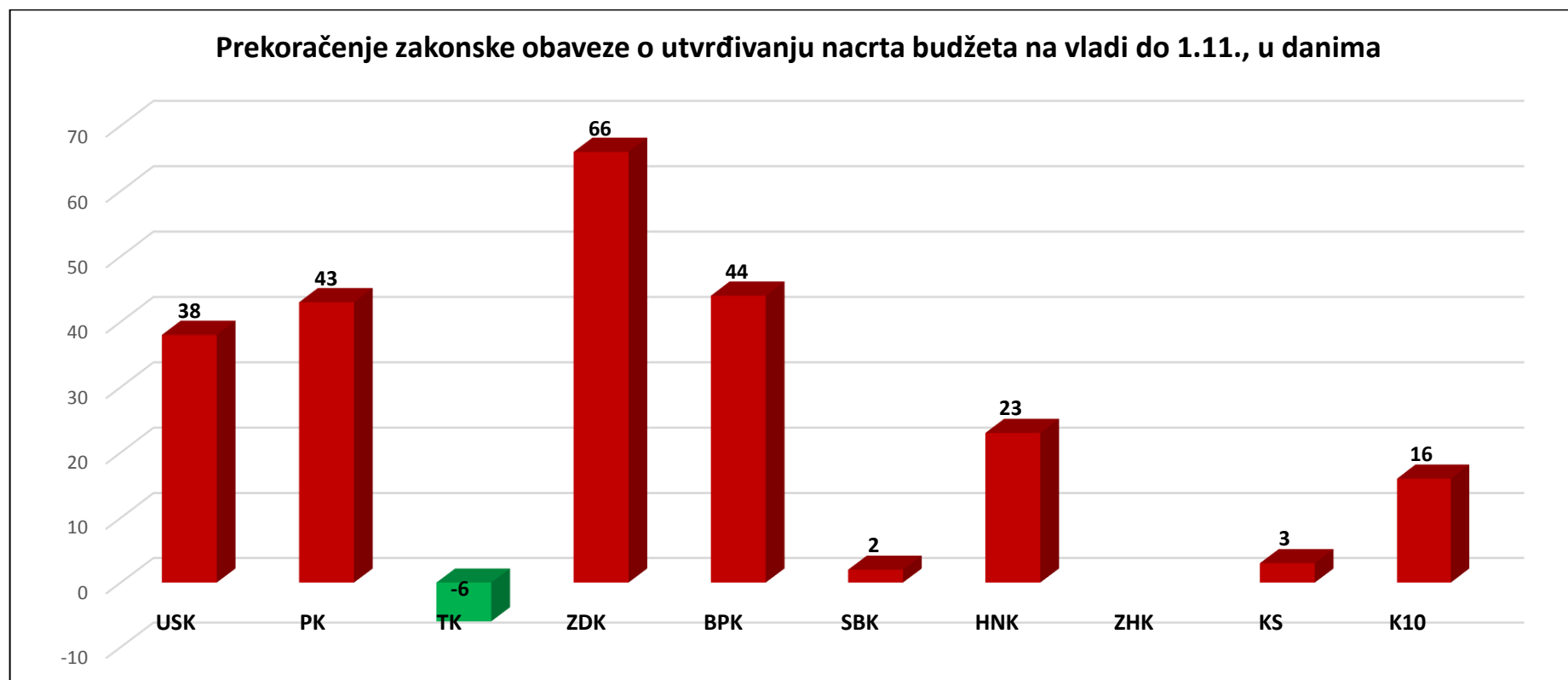
Tabela 2: Datumi usvajanja kantonalnih budžeta, u tri posljednja mandata

Nakon što je, u prethodne dvije godine, dva puta za redom, 6 kantona svoj budžet dobilo na vrijeme (što znači da su na skupštinama usvojeni prije početka godine na koju se odnose), što je bio najbolji dotadašnji rezultat, pri usvajanju budžeta za 2018. napravljen je dodatan iskorak, pa je 8 kantona dobilo budžet u Zakonom propisanom roku. Što je, s obzirom na višegodišnju praksu nepoštovanja zakonskih i podzakonskih akata koji regulišu njihov rad, u ovom kontekstu, veliki uspjeh za kantonalne institucije vlasti.

Samo skupštine USK i ZDK nisu budžete za 2018. godinu usvojile do kraja 2017.

Međutim, posmatrajući obaveze vlada u ovom kontekstu, situacija nije tako dobra. Naime, samo je jedna vlada – Vlada Tuzlanskog kantona – svoj dio obaveza, u vezi sa budžetom, uradila na vrijeme, u skladu sa rokovima koje propisuje Zakon. Naime, Zakon o budžetima u FBiH, nakon usvojenih izmjena, od 2014. godine propisuje obavezu vlada da utvrde nacrt budžeta do 1. novembra.

8 kantonalnih vlada je nacrt budžeta utvrdilo sa zakašnjenjem – od 2 dana do više od 2 mjeseca. A Vlada ZHK nije uopšte utvrđivala budžet u nacrtu, nego je budžet u ovom kantonu usvajan po skraćenom postupku, odmah u prijedlogu.

Grafikon 16

Promjene u Zakonu o budžetima u FBiH, izvršene krajem 2013. godine, napravljene su da olakšaju vladama ispunjavanje zakonskih obaveza u ovom kontekstu, što je godinama bio jedan od ozbiljnih problema. Od 2014. ranija obaveza da do 1. novembra premijer podnese skupštini prijedlog budžeta za sljedeću godinu, pretvorena je u obavezu da do tog datuma vlada utvrdi nacrt budžeta.

No, i pored toga, nastavljeno je sa masovnim kršenjem zakonskih obaveza. Od 50 kantonalnih budžeta usvojenih u posljednjih 5 godina, tek 5 njih su usvojeni uz vladino poštovanje krajnjeg roka za utvrđivanje nacrta ovog dokumenta. Po jednom su to uradile vlade USK, SBK i TK i dva puta Vlada KS. S druge strane, 12 budžeta je doneseno po skraćenoj proceduri, bez usvajanja nacrta. Od toga u ZHK 5 puta zaredom.

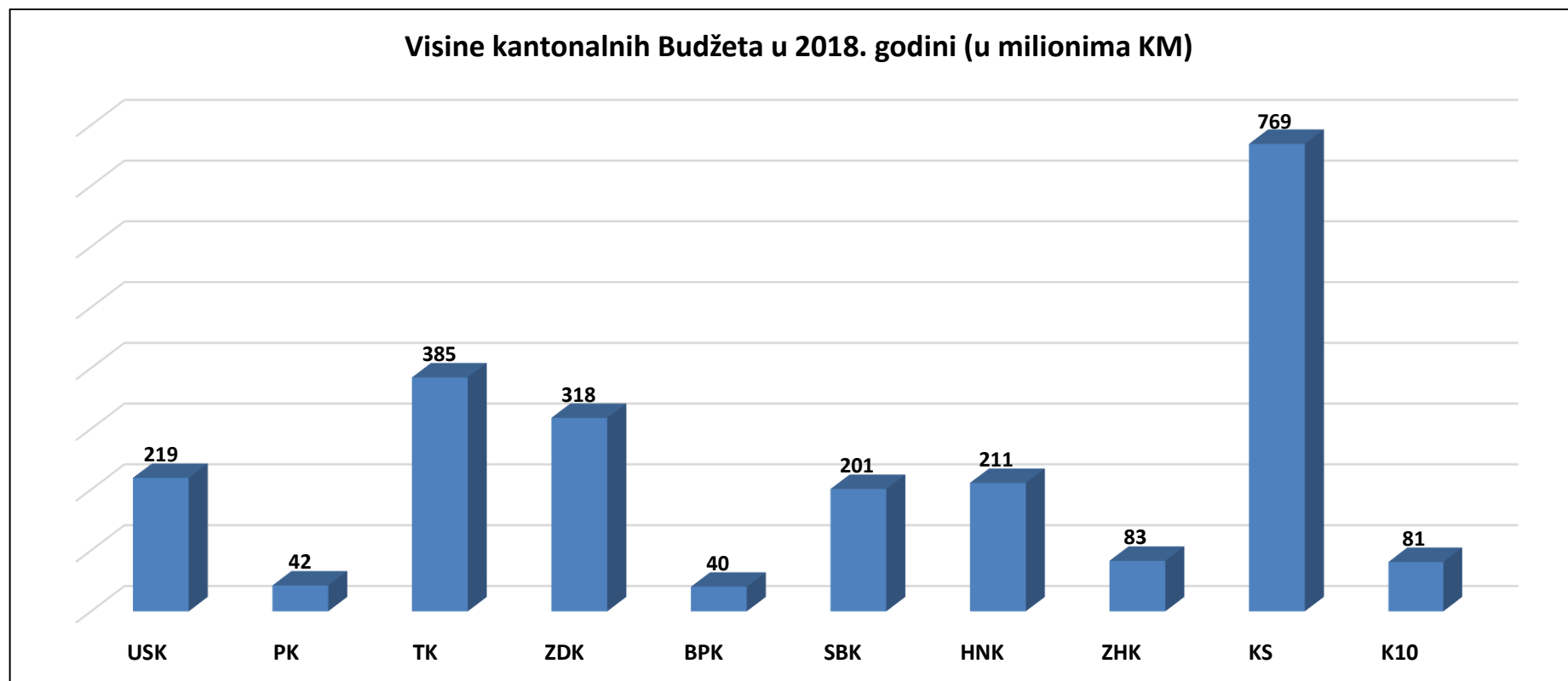
	USK	PK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHK	KS	K10
2014.	16.02.2014.	Ne	22.11.2013.	09.12.2013.	29.11.2013.	28.11.2013.	20.02.2014.	Ne	30.01.2014.	17.04.2014.
2015.	Ne	Ne	24.03.2015.	Ne	12.11.2014.	11.12.2014.	Ne	Ne	13.11.2014.	24.03.2015.
2016.	27.10.2015.	16.12.2015.	01.12.2015.	10.12.2015.	07.12.2015.	05.11.2015.	30.11.2015.	Ne	27.10.2015.	Ne
2017.	04.11.2016.	07.12.2016.	09.12.2016.	22.11.2016.	06.03.2017.	25.10.2016.	Ne	Ne	01.11.2016.	15.11.2016.
2018.	08.12.2017.	13.12.2017.	24.10.2017.	05.01.2018.	14.12.2017.	02.11.2017.	23.11.2017.	Ne	03.11.2017.	16.11.2017.

Tabela 3: Datumi utvrđivanja nacrta kantonalnih budžeta, na vladama, od 2014. do 2018.

Poseban problem je donošenja budžeta na netransparentan način, uz ignorisanje potrebe za učešćem javnosti u čitavom procesu, odnosno bez organizovanja javnih rasprava u kojim bi se interesnim grupama, sindikatima, nvo, građanima kao pojedincima, omogućilo da iskažu svoje mišljenje i daju prijedloge, u vezi sa sadržajem Budžeta.

Javne rasprave, u procesu kreiranja i usvajanja budžeta za 2018. godinu, organizovane su jedino u Unsko-sanskom, Tuzlanskom i Kantonu Sarajevo.

Inače, visine kantonalnih budžeta su krajnje neravnomjerne. PK, BPK, ZHK i Kanton 10 raspolažu, u 2018. godini, sa budžetima od manje od 100 miliona KM (prva dva oko 40, a druga 2 oko 80), budžeti SBK, HNK i nacrt budžeta USK se kreću oko 200 miliona KM, nacrt budžeta ZDK oko 318 miliona, TK 385, a Kanton Sarajevo ima budžet od čak cca 770 miliona KM.

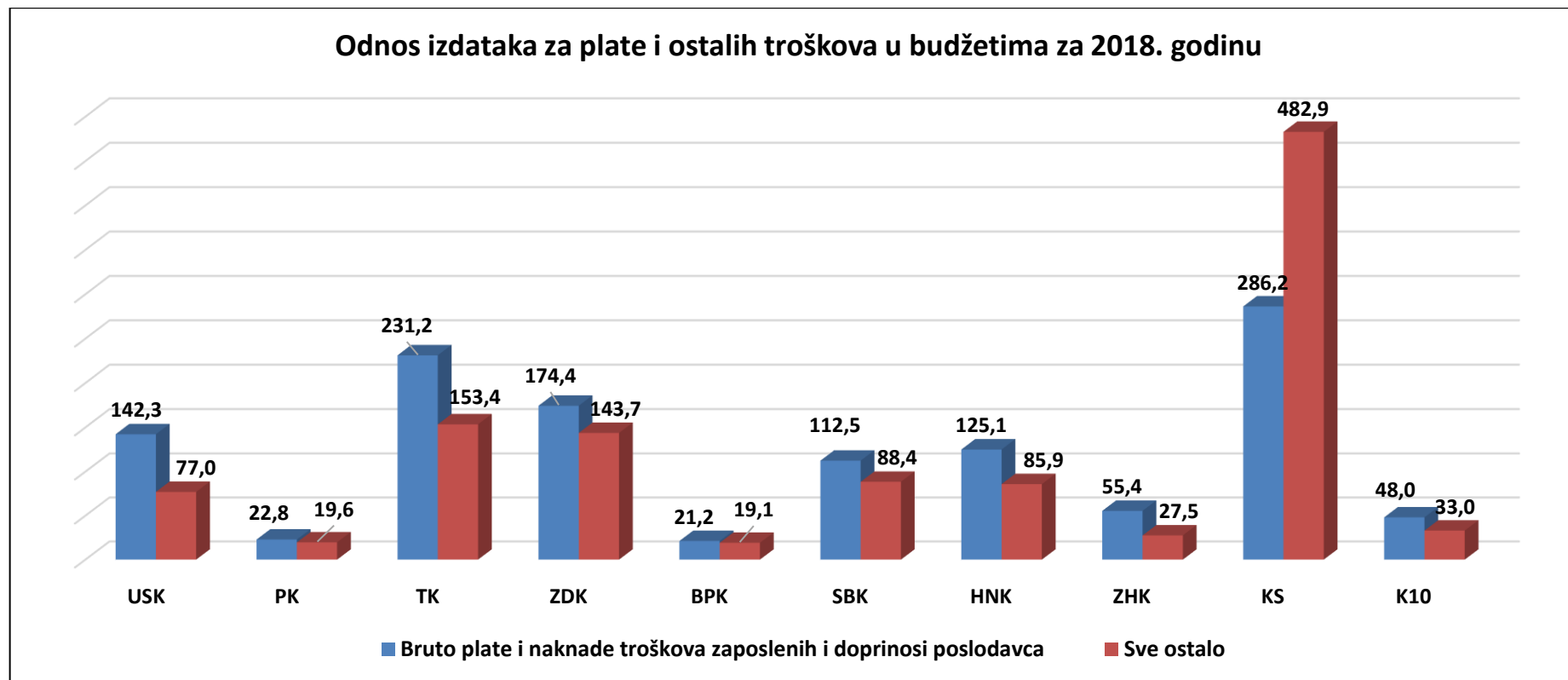
Grafikon 17²

Praktično Budžet za KS, od 769 miliona KM predstavlja skoro trećinu ukupne vrijednosti svih kantonalnih budžeta – 32,7%. Budžeti TK i ZDK (kao najveći nakon budžeta KS), zajedno, takođe su blizu trećine – 29,9%. A svi ostali kantoni raspolažu sa 37,4% od ukupnog novca koji su

² ZA USK i ZDK navedeni su podaci iz nacrt budžeta za 2018.

planirali da u 2018. godini potroše kantoni u FBiH.

Najviše sredstava u budžetima odlazi na plate budžetskih korisnika. Od 2 milijarde i 350 miliona KM, koliko, zbirno, iznose svi kantonalni budžeti, za 2018. godinu, na plate (ili, preciznije: na plate i naknade zaposlenim i doprinose poslodavca) će se potroši oko milijardu i 220 miliona KM. Što je preko polovine (tačnije 51,9%) svih budžetskih sredstava.

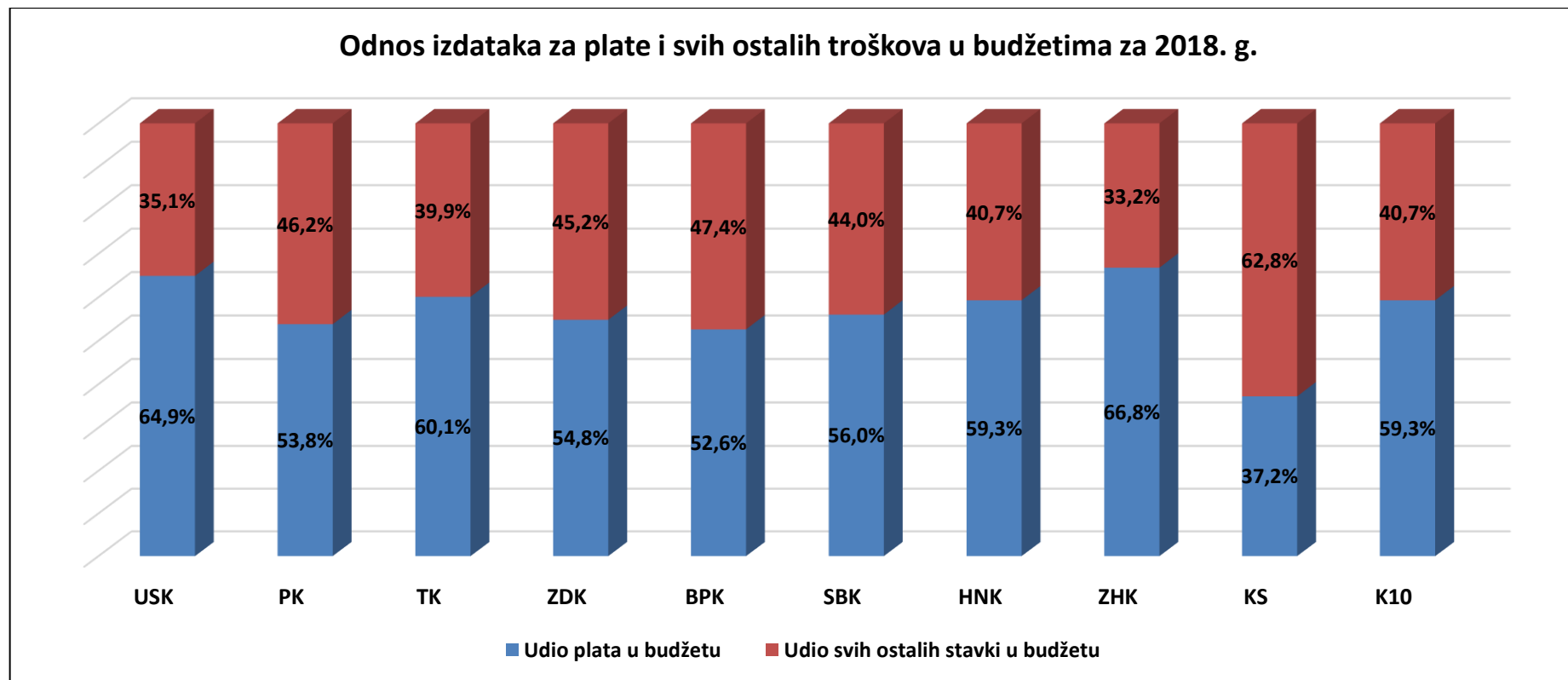

Grafikon 18³

³ Za USK i ZDK navedeni su podaci prema nacrtu budžeta za 2018.

Samo se u Kantonu Sarajevo, za plate (i naknade i doprinose) izdvaja manje od 50% budžeta (i to znatno manje). U ostalih 9 kantona za plate se izdvaja gotovo isto (BPK) ili više nego za sve ostale troškove zajedno.

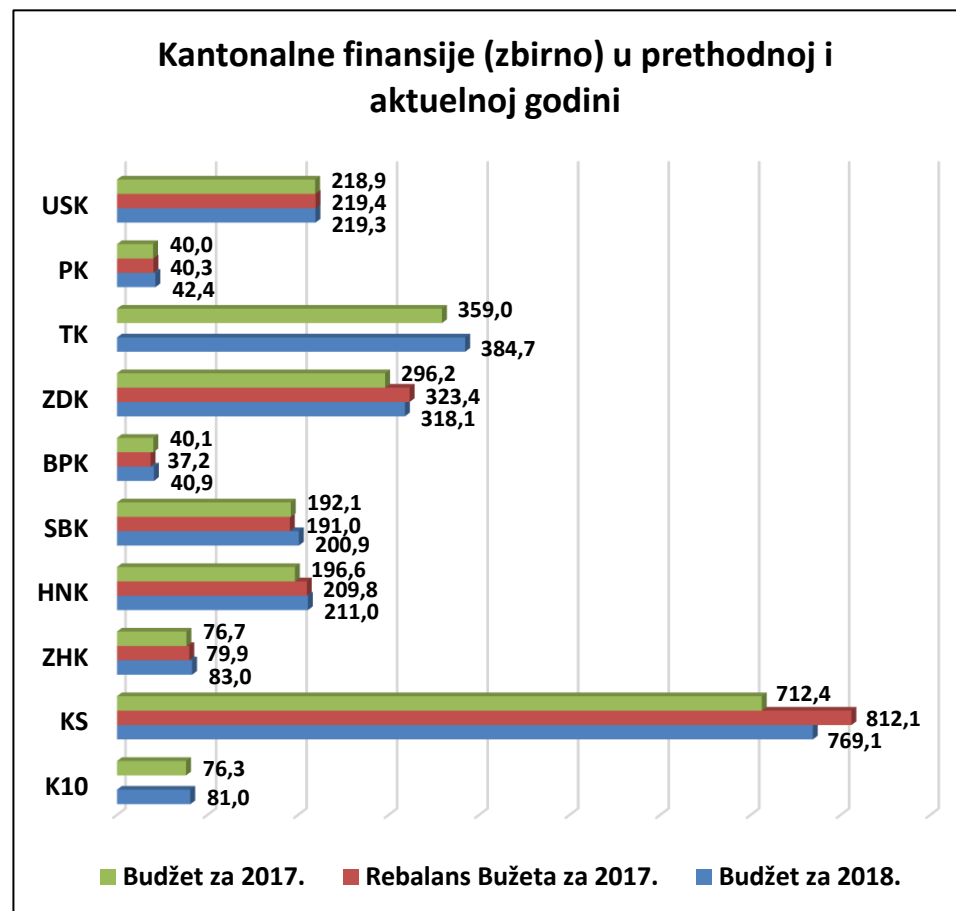
Procentualno, najviše se za plate (odnosno najmanje za ostale namjene) izdvaja iz budžeta Zapadnohercegovačkog (67%) i Unsko-sanskog kantona (65%). Kanton Sarajevo za ovu namjenu izdvaja svega 37%, stim da ima i daleko najveći budžet.

Grafikon 19

Inače, u svim kantonima osim u Tuzlanskom kantonu i Kantonu 10, pred kraj 2017. godine, usvojene su izmjene i dopune budžeta za 2017. godinu. Rebalansom su prvobitno planirana sredstva u kantonalnim budžetima povećana za 170 miliona KM, ukupno. Od čega cca 100 miliona otpada na KS. Samo je u BPK i SBK rebalansom smanjena prvobitna visina budžeta, a u ostalih 6 kantona, u kojim je izvršen rebalans, prvobitno, Budžetom, planirana sredstva, su povećana.

U svih 10 kantona budžet za 2018. veći je od prvobitno planiranog i usvojenog budžeta za 2017. Ali je u 3 (USK, ZDK i KS) manji od posljednjeg rebalansa budžeta za 2017. u tim kantonima.

Grafikon 20

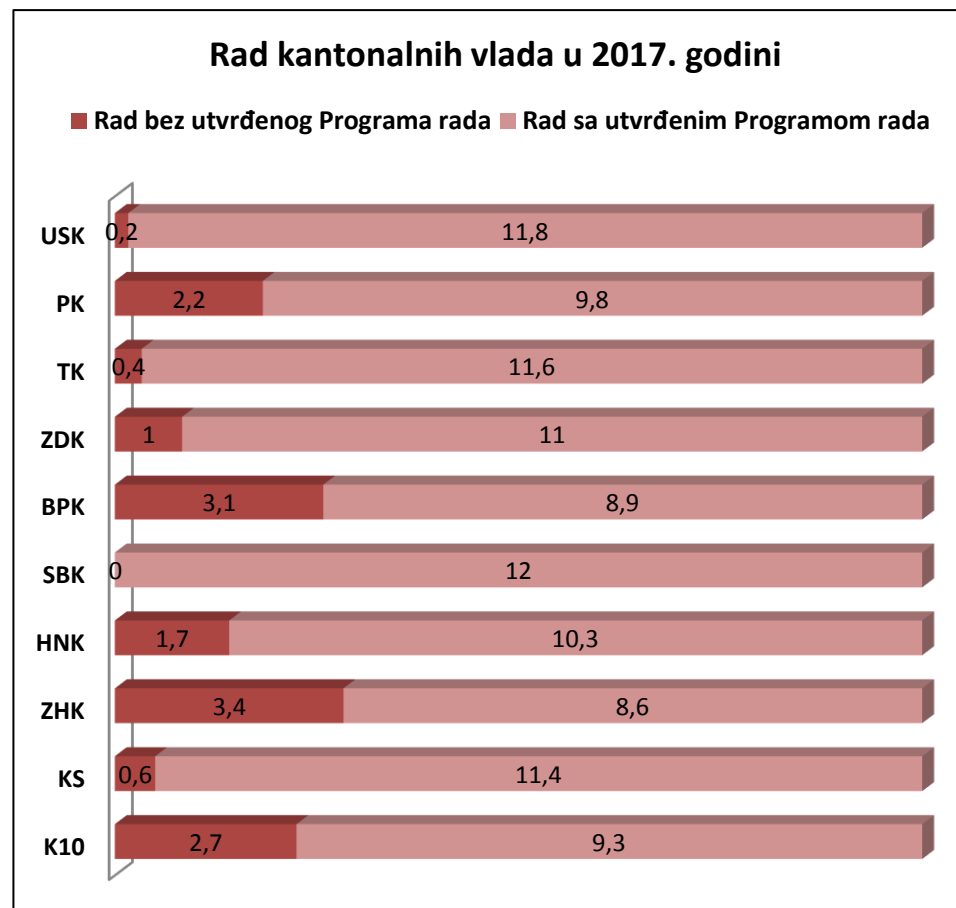
KLJUČNI DOKUMENTI ZA FUNKCIONISANJE INSTITUCIJA - PROGRAM RADA

Samo je jedna kantonalna vlada – Vlada SBK – imala usvojen program svog rada za 2017. do kraja 2016. godine (Vlada ga je utvrdila 6.12. a Skupština usvojila 21.12.2016.).

Ostalih 9 programa rada, kantonalnih vlada, za 2017. utvrđeno je sa manjim ili većim kašnjenjem - tri u januaru (programi vlada USK, TK i KS), dva u februaru (ZDK i HNK), dva u martu (PK i K10, stim što je ovaj posljednji u Skupštini usvojen u aprilu), a vlade BPK i ZHK su svoje programe za 2017. utvrdili nakon isteka prvog kvartala, u aprilu 2017. Pri čemu je Program Vlade ZHK, u Skupštini ozvaničen tek 15. maja.

Kašnjenje u usvajanju godišnjeg programa rada i kršenje propisa koji regulišu tu obavezu, inače je masovna pojava u bh. kantonalnim institucijama – u ekstremnim slučajevima zna se desiti da se program rada za neku godinu donese tek u drugoj polovini, ili čak pred sami kraj godine na koju se odnosi (npr. Program rada Vlade HNK za 2015. utvrđen je tek u oktobru 2015.), što je obesmišljavanje jednog značajnog alata, čiji je smisao povećanje efikasnosti rada institucija i njihove fokusiranosti na projektovane ciljeve.

U prethodnih 11 godina bilo je i sučajeva neusvajanja programa rada, odnosno rada tokom čitave godine bez preciznih programskih smjernica. Najveću neodgovornost, u tom kontekstu, pokazala je Vlada Kantona 10, koja u prethodnom mandatu dvije prve godine nije utvrđivala programe rada, u trećoj godini ga je utvrdila ali ga Skupština nije ozvaničila svojim usvajanjem, a u četvrtoj je program usvojen i postao operativan tek sredinom drugog kvartala.

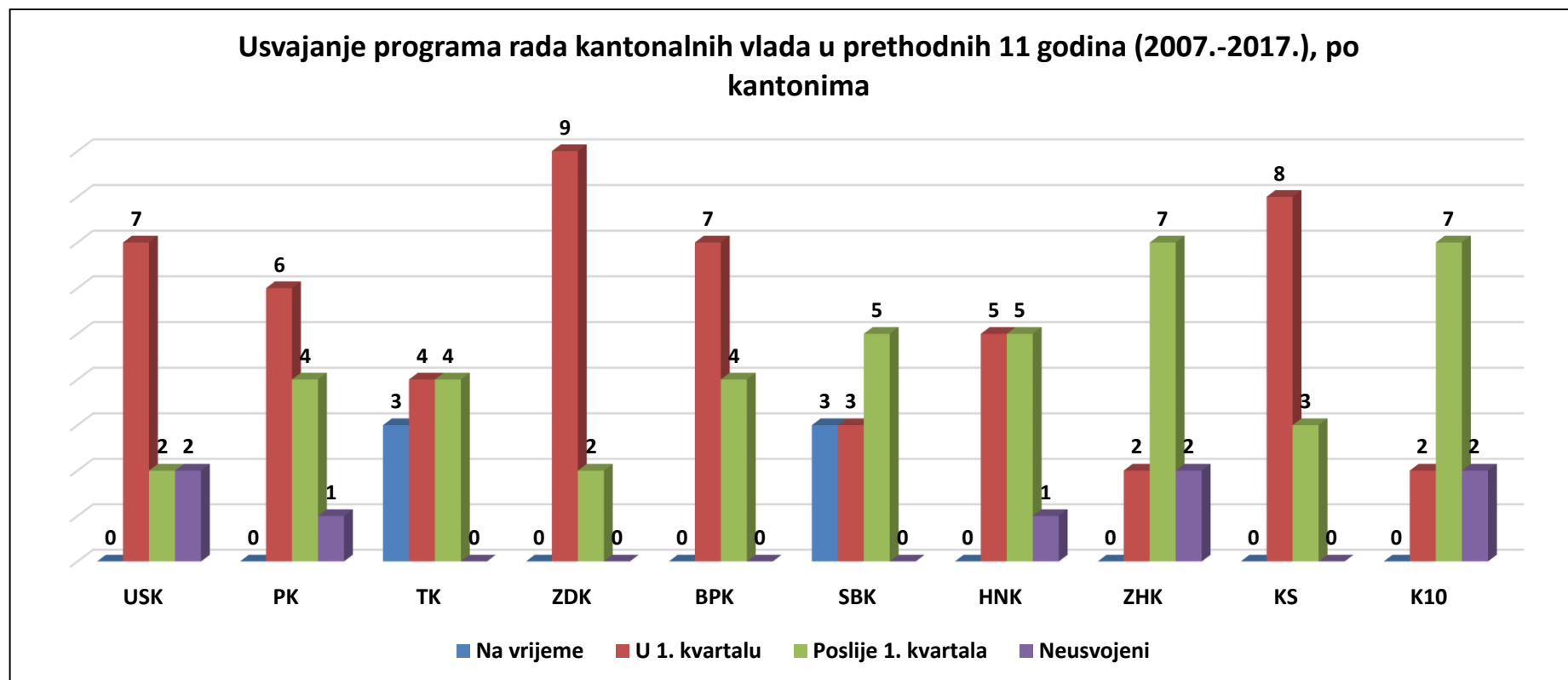
Grafikon 21

ANALIZA RADA KANTONALNIH VLADA U 2017. GODINI

	USK	PK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHK	KS	K10
2007.	Nije usvojen	Nije usvojen	V 12.04.2007.	V 26.03.2007. S 25.04.2007.	V 2007. S 25.04.2007.	V 30.04.2007.	V 30.08.2007. S 10.09.2007.	S 26.06.2007.	V 16.05.2007.	S 23.07.2007.
2008.	V 14.02.2008.	V 21.02.2008. S 06.03.2008.	V 04.04.2008.	V 01.02.2008. S 27.03.2008.	V 2008 S 21.04.2008.	V 28.02.2008. S 31.03.2008.	V 09.04.2008. S 16.04.2008.	S 10.06.2008.	V 03.03.2008.	S 10.06.2008.
2009.	Nije usvojen	V 24.04.2009. S 19.05.2009.	V 11.12.2008.	V 12.02.2009. S 21.04.2009.	V 13.03.2009. S 24.03.2009.	V 17.09.2009. S 21.10.2009.	V 04.06.2009.	V 27.03.2009. S 31.07.2009.	V 17.03.2009.	V 28.05.2009. S 16.06.2009.
2010.	V 16.04.2010.	V 15.02.2010. S 30.03.2010.	V 11.12.2009.	V 01.02.2010. S 06.04.2010.	V 11.02.2010. S 23.02.2010.	V 16.12.2009. S 03.02.2010.	V 10.06.2010.	Nije usvojen	V 21.01.2010.	V 11.03.2010. S 30.03.2010.
2011.	V 30.03.2011.	V 27.05.2011. S 28.06.2011.	V 21.03.2011.	V 17.03.2011. S 11.04.2011.	V 26.04.2011. S 20.05.2011.	V 18.11.2011. S 30.11.2011.	Nije usvojen	Nije usvojen	V 21.04.2011.	Nije usvojen
2012.	V 29.03.2012.	V 02.04.2012. S 26.04.2012.	V 22.12.2011.	V 09.02.2012. S 28.02.2012.	V 21.03.2012. S 27.04.2012.	V 09.02.2012. S 29.02.2012.	V 15.02.2012. S 19.03.2012.	V 13.03.2012. S 20.04.2012.	V 08.03.2012.	Nije usvojen
2013.	V 21.03.2013.	V 21.02.2013. S 07.05.2013.	V 14.03.2013.	V 04.03.2013.	V 11.02.2013. S 27.02.2013.	V 28.02.2013. S 12.03.2013.	V 26.02.2013. S 20.03.2013.	V 09.04.2013. S 17.06.2013.	V 07.02.2013.	V 04.07.2013. S Nije usvojen
2014.	V 16.02.2014.	V 17.02.2014.	V 21.10.2014.	V 03.04.2014.	V 06.02.2014. S 21.02.2014.	V 08.05.2014. S 09.06.2014.	V 06.03.2014. S 07.04.2014.	V 29.04.2014. S 03.07.2014.	V 21.01.2014.	V 17.04.2014. S 16.05.2014.
2015.	V 14.05.2015.	V 28.05.2015. S 18.06.2015.	V 19.05.2015.	V 20.05.2015.	V 27.03.2015. S 08.04.2015.	V 25.06.2015. S 28.07.2015.	V 15.10.2015. S 21.10.2015.	V 29.05.2015. S 16.07.2015.	V 05.06.2015.	V 03.09.2015. S 06.11.2015.
2016.	V 09.02.2016.	V 24.03.2016. S 19.04.2016.	V 12.01.2016.	V 18.03.2016.	V 10.02.2016. S 09.03.2016.	V 30.12.2015. S 26.01.2016.	V 18.02.2016. S 26.02.2016.	V 16.06.2016. S 14.07.2016.	V 20.01.2016.	V 22.07.2016. S 28.10.2016.
2017.	V 06.01.2017.	V 07.03.2017. S 23.03.2017.	V 13.01.2017.	V 01.02.2017.	V 03.04.2017. S 24.04.2017.	V 06.12.2016. S 21.12.2016.	V 21.02.2017. S 28.02.2017.	V 12.04.2017. S 15.05.2017.	V 19.01.2017.	V 21.03.2017. S 07.04.2017.
2018.				V 28.12.2017.		V 30.11.2017. S 19.12.2017.				

Tabela 4: Datumi utvrđivanja na vladama i usvajanja u skupštinama (gdje postoji ta praksa) programa rada kantonalnih vlada, od 2007. do 2018.

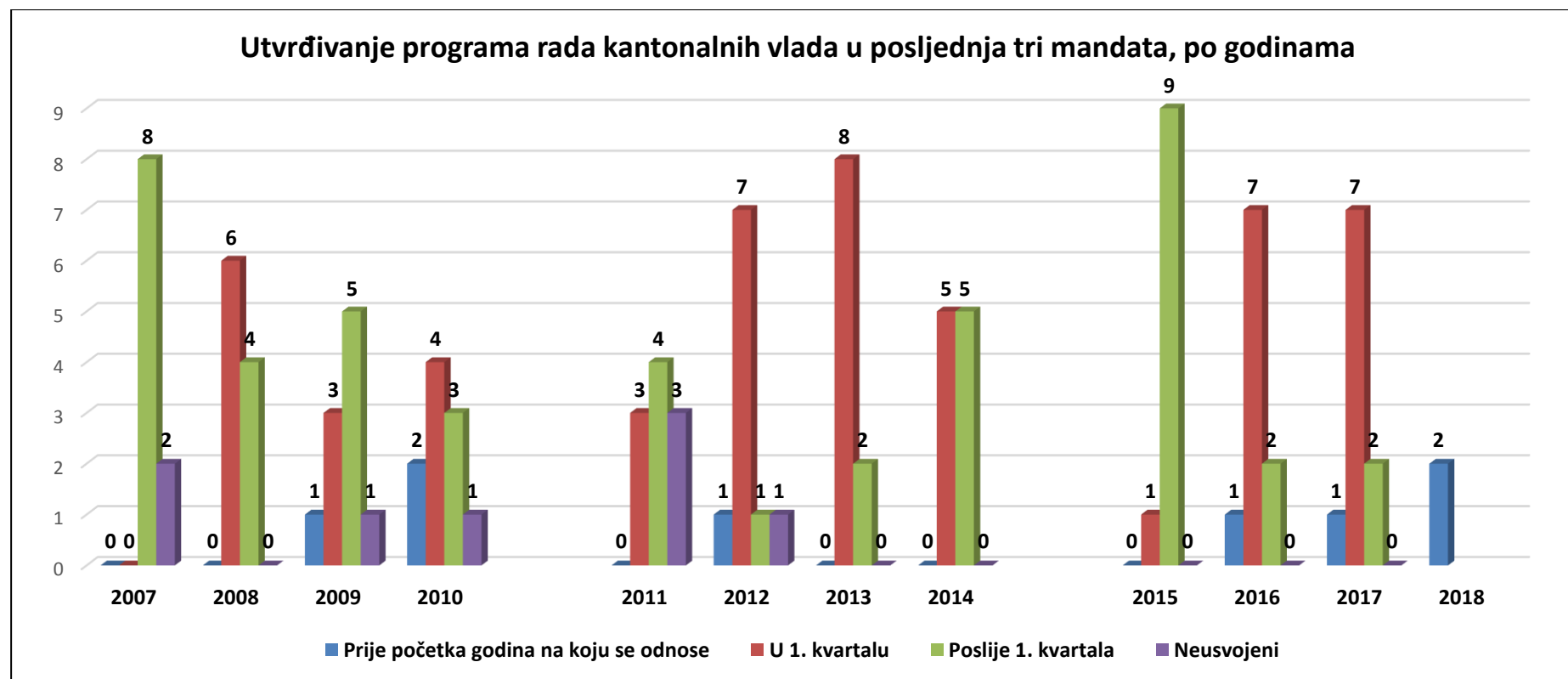
U 6 kantona, vladine programe rada usvajaju (odobravaju ili tek „primaju k znanju“) skupštine. Što, u nekim slučajevima, dodatno utiče na kašnjenje, odnosno produžava period rada vlade bez ozvaničenog programa. Tako je, npr. program rada Vlade Kantona 10 za 2016. na Vladi utvrđen 22.7. a onda je Skupština ionako neprihvatljivo kašnjenje dovela do apsurd, usvojivši taj program tek 28.10.2016.

Grafikon 22

Kašnjenja u donošenju programa rada uzrokovana su, prije svega, nedovoljnom ozbiljnošću i posvećenošću ovoj obavezi, u vladama. Odličan primjer za to je Vlada HNK, koja je u pripremu Programa za 2017. krenula sa velikim zakašnjenjem i tek 6.2.2017. godine uputila prema ministarstvima i kantonalnim institucijama instrukcije u kojima od njih traži da dostave programska dokumenta za izradu Programa rada za 2017.

Programe svog rada za 2018. na vrijeme, prije početka godine na koju se odnose, donijele su jedino vlade ZDK i SBK. Samo su tri kantonalne vlade, u posljednjih 12 godina, programe svog rada utvrđivale na vrijeme. To su Vlada TK, koja je to uradila u tri navrata u prethodna dva mandata, ali nijednom u aktuelnom, Vlada SBK, koja je u četiri navrata uvrđila program prije početka godine na koju se odnosi, ali je samo u dva slučaja – i to sa programima rada za 2017. i 2018. – i Skupština potvrdila taj program u navedenom periodu, te Vlada ZDK, koja je po prvi put donijela svoj program rada na vrijeme, krajem 2017. za 2018.

Grafikon 23⁴

⁴ Za 2018. je unesen samo podatak o programima rada utvrđenim do kraja 2017. godine

Što se tiče obima pojedinačnih programa rada kantonalnih vlada, za 2017. godinu, evidentne su značajne razlike. Što govori i o neujednačenoj metodologiji i o različitim ambicijama i različitom sagledavanju vlastitih mogućnosti.

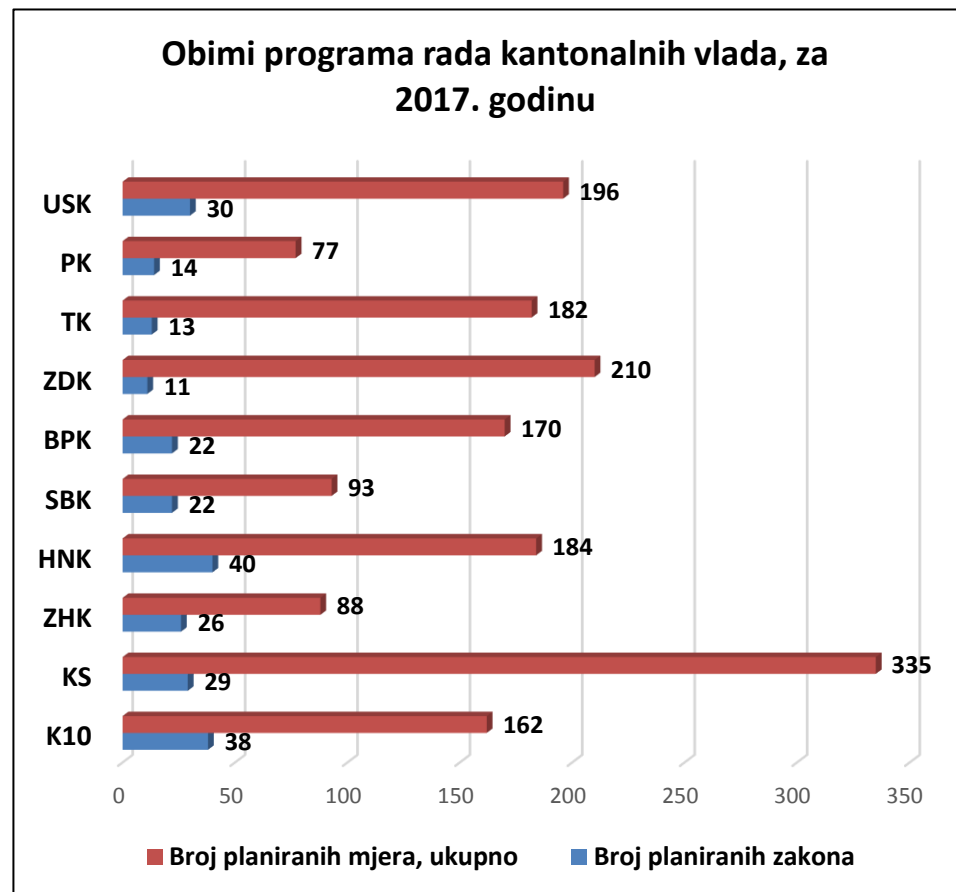
Najniži obim godišnjim programom planiranih obaveza, u 2017. godini, imala je Vlada Posavskog kantona - svega 77 mjera. A vrlo blizu su i vlade ZHK (88) i SBK (93). To su jedine tri vlade čiji programi rada sadrže manje od 100 mjera.

S druge strane, daleko najveći obim planiranih mjera, u 2017., imala je Vlada Kantona Sarajevo – 335. Programi ostalih kantonalnih vlada kreću se u relativno malom rasponu od 162 planirane mjere Vlade Kantona 10, do 210 Vlade ZDK.

I obimi, programima rada za 2017. godinu, planiranih zakonodavnih obaveza, drastično su se razlikovali. I, u principu, kao ni inače, nemaju veze sa veličinom, ekonomskom moći ili brojem stanovnika kantona.

Zanimljivo je da su najveći obim planiranih zakonodavnih aktivnosti, svojim programima rada za 2017., predvidjele vlade HNK (40) i Kantona 10 (38). Dok je recimo Vlada KS planirala tek 29 različitih zakona. A najmanji obim, programima za 2017., planiranih zakonodavnih aktivnosti imale su vlade ZDK (tek 11), TK (13) i PK (14).

Napomenimo i da u programima ni na kakav način nisu selektovane mjere koje podržavaju ciljeve Reformske agende.

REALIZACIJA UKUPNIH PLANIRANIH OBAVEZA KANTONALNIH VLADA

Nijedna kantonalna vlada nije u potpunosti realizovala svoj plan za 2017. godinu.

No, međusobne razlike, u broju utvrđenih mjera i stepenu realizacije, su drastične.

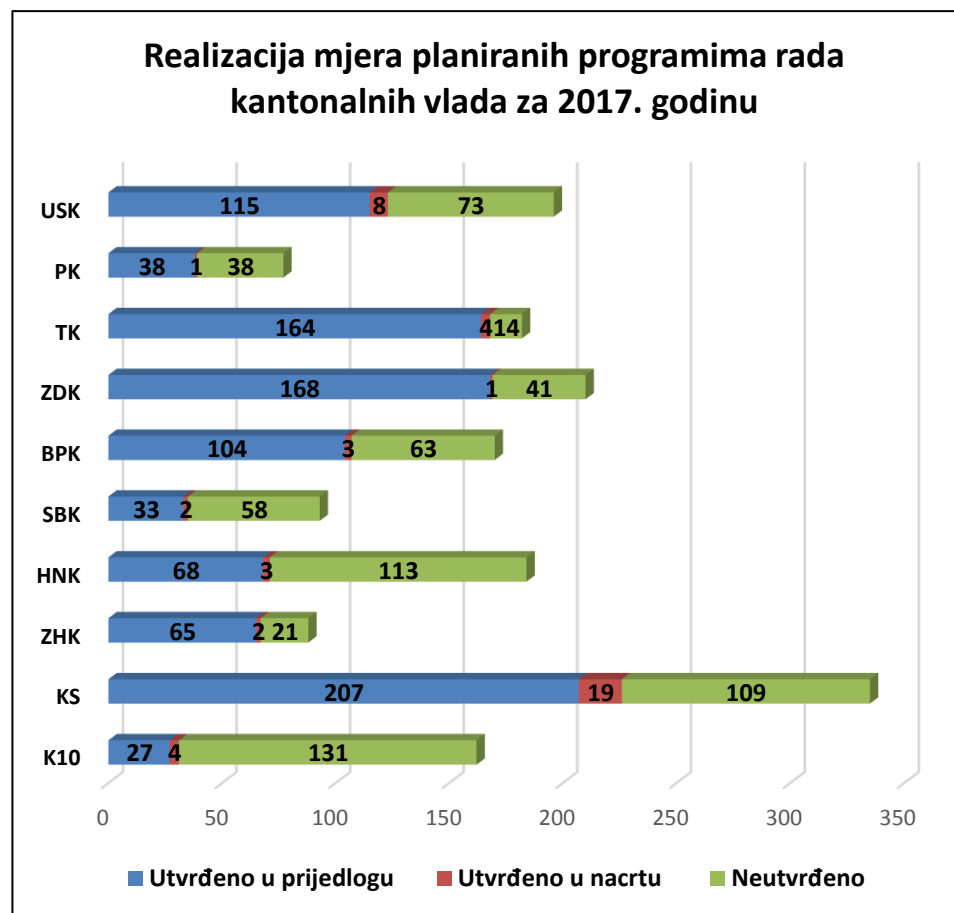
Najveći procenat realizovanih mjera, iz programa rada za 2017., ima Vlada TK – čak 92% (168 od 182 planirane). Nominalno, znatno više realizovanih planiranih mjera ima Vlada KS (226), ali je njen program rada skoro dva puta obimniji od programa rada Vlade TK, što njen procenat realizacije svodi na „tek“ 67%.

I nominalno i procentualno, najlošiji rezultat, u ovom kontekstu, ima Vlada Kantona 10, koja je realizovala manje od petine mjera iz svog programa rada za 2017. – 19% ili samo 31 od 162 planirane mjere.

Uz Vladu TK, preko tri četvrtine realizovanog programa rada za 2017. imaju još Vlada ZDK (80%, odnosno 169 od 210 planiranih) i Vlada ZHK (76%, odnosno 67 od 88 planiranih mjera).

A ispod 50% realizacije planiranog imaju, osim Vlade K10, još i Vlada SBK (38%, odnosno 35 od 93 planirane mjere) i Vlada HNK (39%, odnosno 71 od 184 planirane mjere).

Ostale 4 vlade – USK, PK, BPK i KS – imaju realizaciju između 50 i 67% ili – između polovine i dvije trećine.

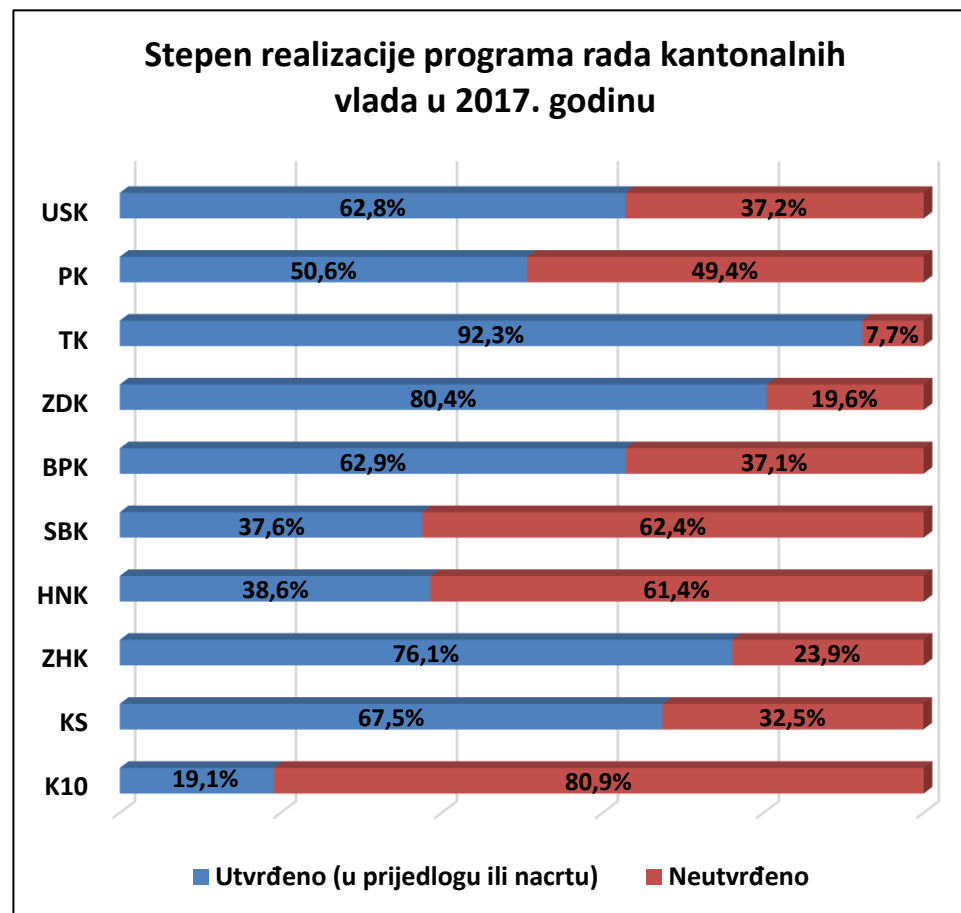

Očigledno je da prilikom komparacija realizacije planiranih aktivnosti, izražene u procentualnom obliku, treba imati u vidu da su ogromne razlike u broju mjera koje sadrže godišnji programi rada različitih vlada.

Najviše zabrinjava skromna realizacija zakona i strategija u 2017. godini.

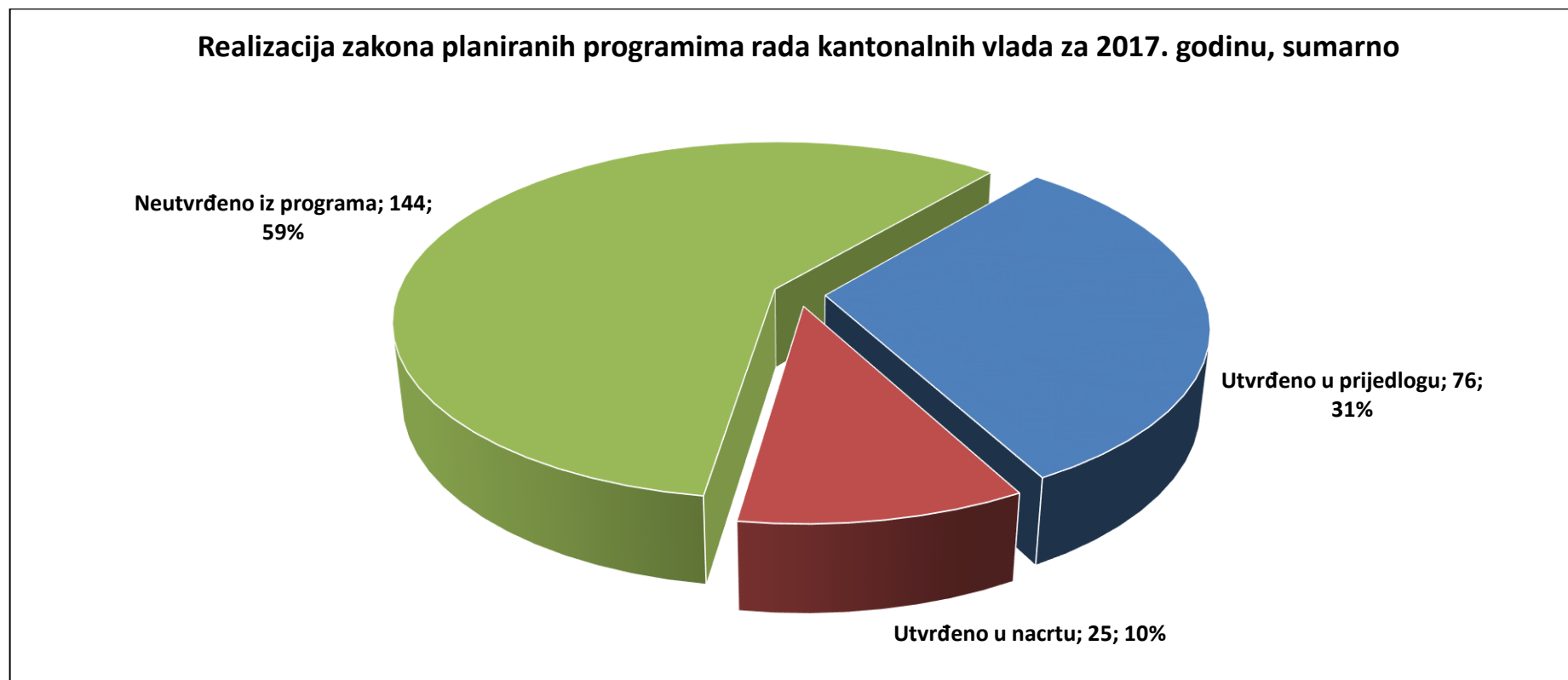
Od 13 strategija, planiranih programima rada 6 kantonalnih vlada (USK, ZDK, BPK, SBK, KS i K10) za 2017. godinu, do kraja ove godine utvrđene su svega dvije. Pri čemu je Vlada BPK, tek utvrđenu strategiju, povukla na doradu, sa skupštinskog zasjedanja na kome je izražena sumnja u njenu originalnost. A Vlada USK je strategiju utvrdila tek u nacrtu.

Pomenimo i da 4 kantonalne vlade (PK, TK, HNK, ZHK) nisu, svojim programima rada za 2017. godinu, ni planirale donošenje strategija, u ovoj godini.

Grafikon 26

REALIZACIJA ZAKONA IZ PROGRAMA RADA KANTONALNIH VLADA

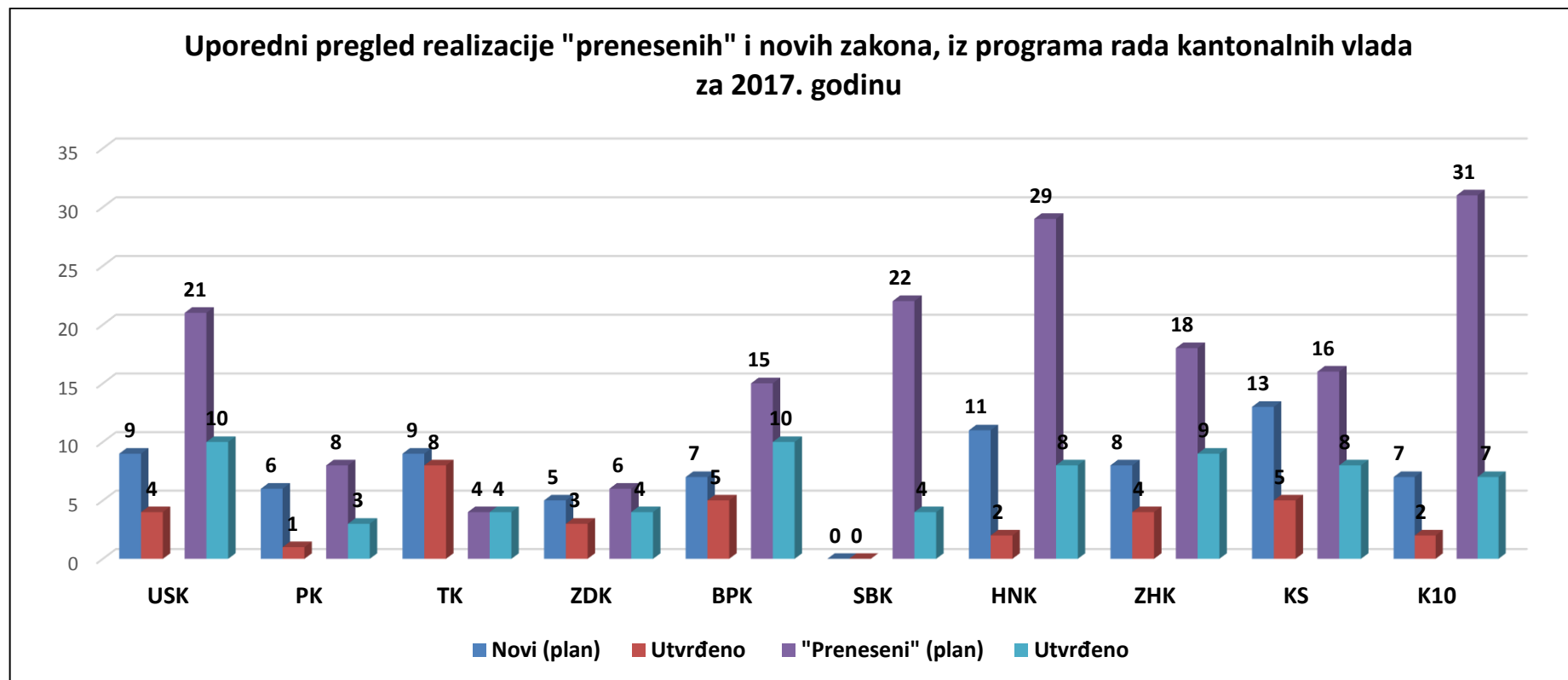

Grafikon 27

Od ukupno 245 zakona, koliko je planirano programima rada kantonalnih vlada za 2017. godinu, do kraja ove godine utvrđeno ih je manje od polovine – 76 (31%) u prijedlogu i 25 (10%) u nacrtu. Čak 144 zakona, iz programa rada kantonalnih vlada za 2017. godinu, ili 59%, nisu realizovani. Što znači da će, ponovo, kao i prethodnih godina, dobar broj planiranih zakona, samo biti prenešen u programe rada za narednu godinu.

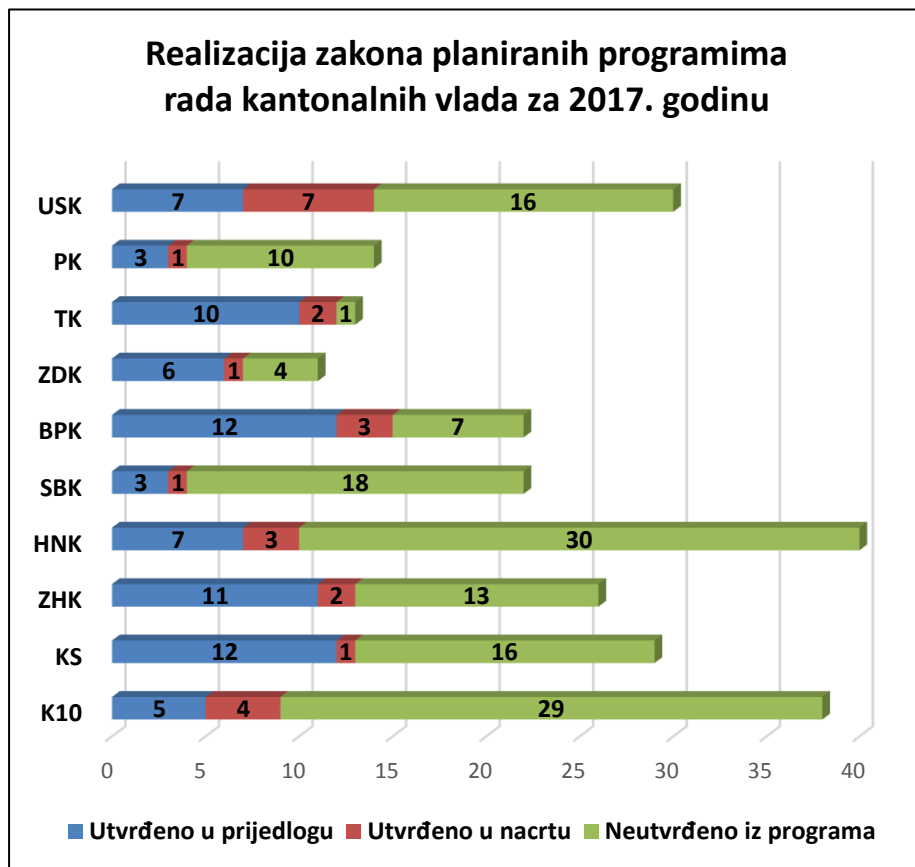
U programima rada za 2017. godinu, "prenešenih" zakona (zakona koji su trebali biti realizovani u nekoj od prethodnih godina, ali nisu, pa su "ugrađeni" u programe za 2017.) je bilo dva puta više od novih (170:75). Samo Vlada TK u svom programu rada za 2017. ima više novih nego "prenešenih" zakona. S druge strane, od 22 planirana zakona Vlade SBK, nijedan nije novi.

Odnos "prenešenih" i novih zakona iz plana, zadržao se i u realizaciji. Do kraja 2017. godine, utvrđena su svega 34 nova (od 75 planiranih) i 67 "prenešenih" zakona (od 170 planiranih). Samo je Vlada TK realizovala više novih nego "prenešenih" zakona.

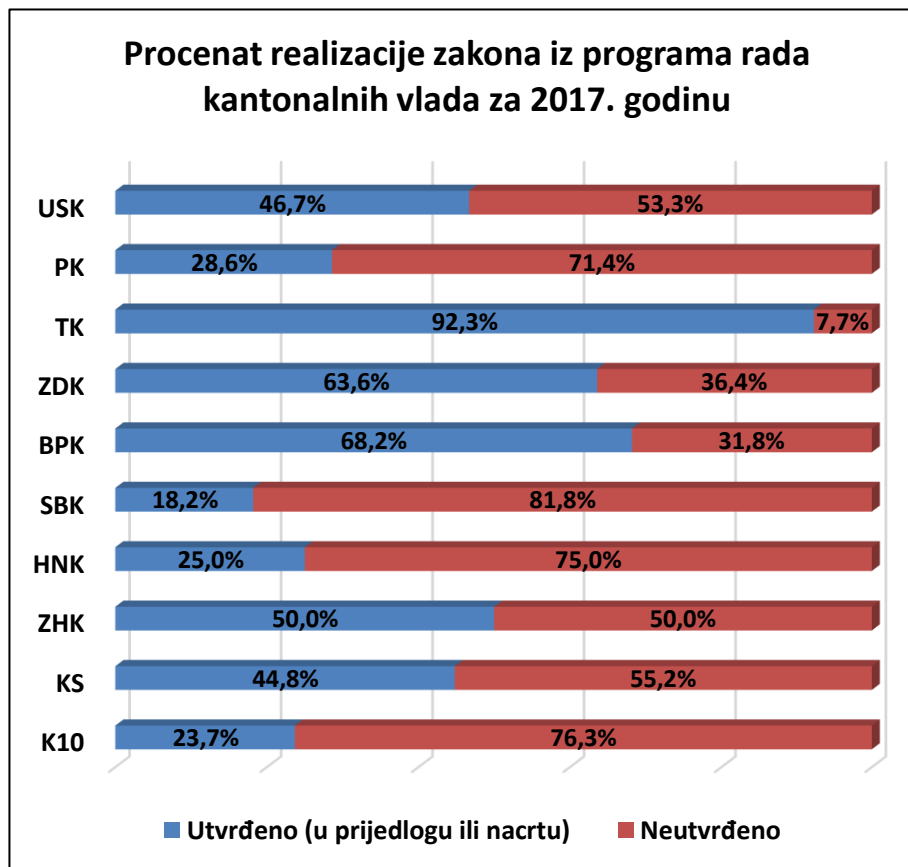

Grafikon 28

Nominalno, najveći broj realizovanih zakona iz plana za 2017., imaju vlade Bosansko-podrinjskog (15), Unsko-sanskog (14), te, Zapadno-hercegovačkog i Kantona Sarajevo (po 13). Dvocifreni broj utvrđenih planiranih zakona imaju još vlade Tuzlanskog (12) i Hercegovačko-neretvanskog kantona (10). Vlada Kantona 10 realizovala je 9 a Vlada Zeničko-dobojskog kantona 7 planiranih zakona. A najmanji broj zakona iz programa rada za 2017. godinu, utvrdile su vlade Posavskog i Srednje-bosanskog kantona – svega po 4.

Grafikon 29

Grafikon 30

Gledajući procentualno, realizacija planiranih zakona, izdvojeno, još je niža od ukupne realizacije svih mjera iz programa rada kantonalnih vlada za 2017. godinu, sumarno (41% zakoni, 61% sve mjere zajedno). Pojedinačno, 7 kantonalnih vlada ima niži procenat realizacije planiranih zakona, od realizacije svih mjera ukupno. Dvije – Kanton 10 i BPK – imaju viši procenat realizacije zakona, a Vlada Tuzlanskog kantona ima identičan procenat realizacije i zakona i svih mjera iz Programa rada za 2017. godinu, ukupno.

Vlada Tuzlanskog kantona, sa 92% realizovanih zakona iz plana, odnosno 12 utvrđenih zakona od 13 planiranih (i to 10 utvrđenih u prijedlogu a 2 u nacrtu), ima najviši stepen realizacije planiranih zakona, u 2017. godini. No, tako visok procenat realizacije u uskoj je vezi sa činjenicom da je program rada Vlade TK za 2017, uz onaj Vlade ZDK, program sa ubjedljivo najmanjim brojem planiranih zakona.

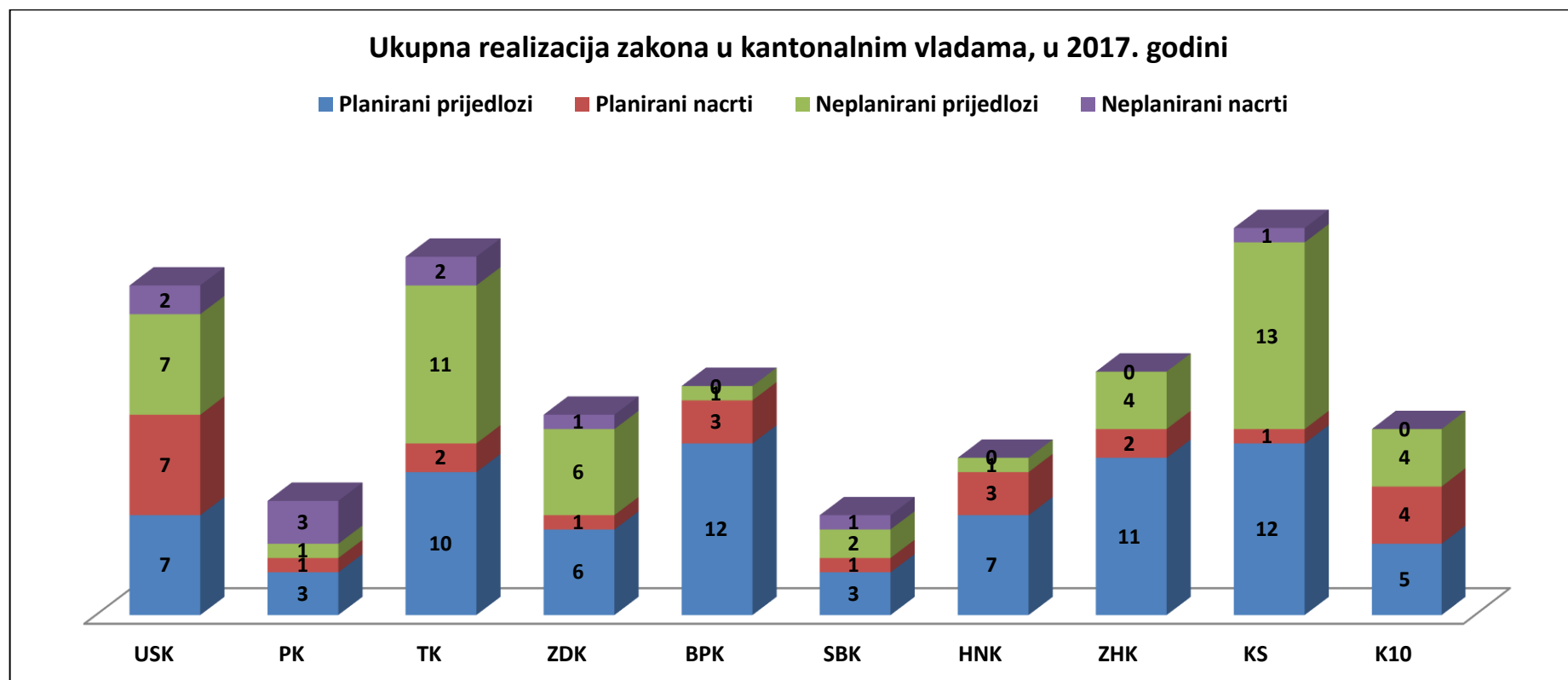
Pa tako 4 kantonalne vlade koje su utvrdile, nominalno, veći broj zakona od Vlade TK, imaju znatno niži procenat realizacije planiranih zakona, jer im je plan bio znatno ambiciozniji (Vlada BPK – 15 utvrđenih od 22 planirana, ili 68%; Vlada USK – 14 utvrđenih od 30 planiranih, ili 47%; Vlada ZHK – 13 utvrđenih od 26 planiranih, ili 50%; Vlada KS – 13 utvrđenih od 29 planiranih, ili 45%).

Kuriozitet je da Vlada Kantona 10, sa svega 3 utvrđena planirana zakona manje od Vlade TK (koja ima najveći procenat realizacije planiranih zakona), ima najmanji procenat realizacije zakona, jer je njen plan 3 puta veći od plana Vlade TK. Planirala je 38, a utvrdila 9 zakona, što je realizacija od svega 24%.

Sve ovo ukazuje na potrebu da se procenat realizacije, obavezno, sagledava u svjetlu stepena ambicioznosti postavljenog plana. Ali i njegovog kvaliteta, naravno. Podsjećamo da je CCI davno počeo upozoravati i nosioce vlasti i građane da i najbolja realizacija planiranih obaveza ne znači ništa ako plan nije kvalitetan i ako ne sadrži mjere i aktivnosti koje mogu uspješno odgovoriti na najozbiljnije problem građana i dovesti do poboljšanja kvaliteta njihovog života.

Utvrđeni planirani zakoni, inače, predstavljaju skoro dvije trećine svih zakona utvrđenih od strane kantonalnih vlada u 2017. godini (odnos planiranih i neplaniranih zakona je 101:60).

Od svih kantonalnih vlada, najpovoljniji odnos planiranih i neplaniranih zakona imaju vlada Bosansko-podrinjskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona, koje, u ukupnoj masi realizovanih zakona, u 2017. godini, imaju tek po 1 neplaniran zakon. Najnepovoljniji odnos, koji ukazuje na probleme u planiranju svojih obaveza, imaju vlade Tuzlanskog i Kantona Sarajevo, koje su, u posmatranom periodu, utvrdile više neplaniranih nego planiranih zakona.

Grafikon 31

ANALIZA VLASTITOG RADA, OD STRANE KANTONALNIH VLADA

PERIODIČNO RAZMATRANJE SVOG RADA OD STRANE VLADE				
	Vlada ima obavezu razmatranja izvještaja o svom radu u prethodnoj godini	Razmatran godišnji izvještaj o radu Vlade za 2016. godinu:	Postoji obaveza kvartalnog ili polugodišnjeg razmatranja realizacije programa rada Vlade	Razmatran polugodišnji izvještaj o realizaciji Programa rada Vlade za 2017.
USK	DA	NE	NE	NE
PK	DA	24.4.17.	NE	NE
TK	DA	12.5.17.	NE	NE
ZDK	DA	23.3.17.	NE	NE
BPK	DA	10.8.17.	DA - kvartalno	27.7.2017.
SBK	DA	23.2.17.	NE	NE
HNK	DA	13.3.17.	NE	13.7.2017.
ZHK	DA	12.4.17.	NE	NE
KS	NE	6.4.17.	NE	NE
K10	NE	NE	NE	NE

Tabela 5

Povremena analiza stepena realizacije planiranih obaveza, osnov je za dobre rezultate u ovom kontekstu, odnosno za pravovremeno preduzimanje neophodnih mjera u situacijama zastoja u realizaciji. Na žalost, formalizam u odnosu prema programu rada, vidljiv je i iz odnosa kantonalnih vlada prema ovom mehanizmu.

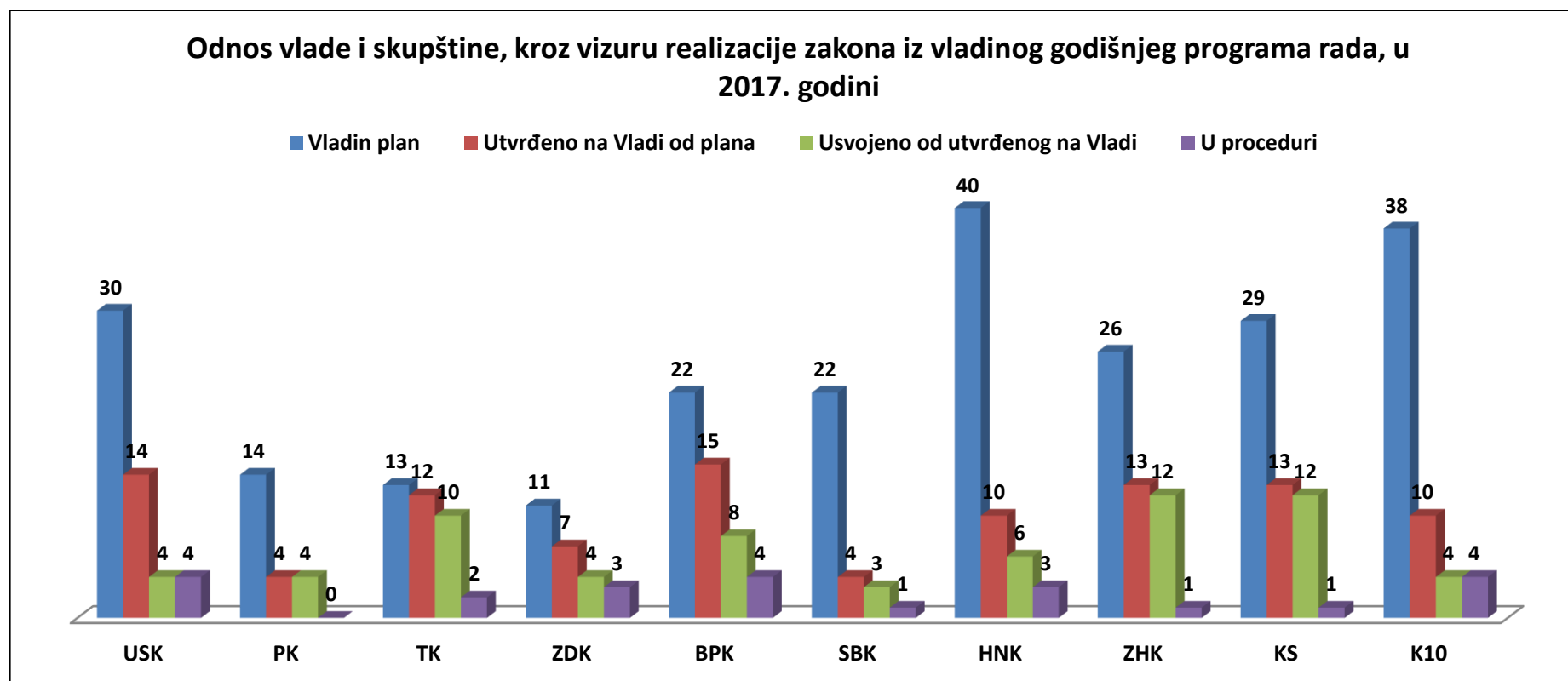
Osim što ovo pitanje nije ni poslovnički uređeno na jedinstven način, evidentno je da čak i u razmatranju godišnjih izvještaja, što bi trebao da bude standard oko koga nema spora, postoje različiti pristupi. Pa su tri kantonalne vlade godišnji izvještaj o svom radu u prethodnoj godini razmotrile u prvom kvartalu 2017, četiri u drugom, jedna u trećem kvartalu, a dvije, u posmatranom periodu, nisu uopšte razmatrale izvještaje o svom radu.

Još je lošija situacija u vezi kvartalnih izvještaja, koji su posebno značajni za pravovremenu reakciju na nepovoljna kretanja u kontekstu realizacije planiranih aktivnosti. Obaveza periodičnog razmatranja rada vlade i stepena realizacije njenih planiranih obaveza, postoji, u eksplicitnom obliku, samo kod Vlade BPK. I Vlada BPK i Vlada HNK su, u posmatranom periodu, jedine razmatrale polugodišnje izvještaje o svom radu u 2017. godini.

Nažalost, nemamo podatke da je ova analiza dovela do revidiranja postojećih planova ili neke promjene u radu institucija.

ODNOS RADA VLADE I SKUPŠTINE

Vlade su, po pravilu, priređivač najvećeg broja mjera koje dolaze na dnevni red skupština i na taj način presudno utiču i na rezultate rada ovih institucija vlasti. Rezultati skupštine su u direktnoj vezi sa sposobnošću vlade da skupštinu snabdije potrebnim materijalima za rad i odlučivanje. I nedovoljna efikasnost vlade, u ovom kontekstu, dovodi i do loših rezultata skupštine, naročito u sferi realizacije zakona i obaveza planiranih programom rada. Odgovornost vlade, u ovom kontekstu, dodatno je naglašena činjenicom, da kantonalne skupštine, uglavnom, prilično brzo i efikasno reaguju na materijale koji im se dostavljaju iz vlade na razmatranje.

Grafikon 32

U 2017. godini pet kantonalnih skupština – PK, TK, SBK, ZHK i KS – realizovale su sve planirane zakone koji su im dostavljeni od vlada. U tri skupštine – ZDK, HNK i K10 – kraj godine nerazmatran je dočeka po 1 „vlatin“ planirani zakon. A samo je u skupštinama USK i BPK situacija „složenija“ i kraj godine skupštine su dočekale sa značajnim brojem nerazmatranih zakona, koje su im vlade, nakon utvrđivanja, proslijedile – USK sa 5 nerazmatranih prijedloga i 3 nacrt, a Skupština BPK sa 5 prijedloga i 1 nacrtom.

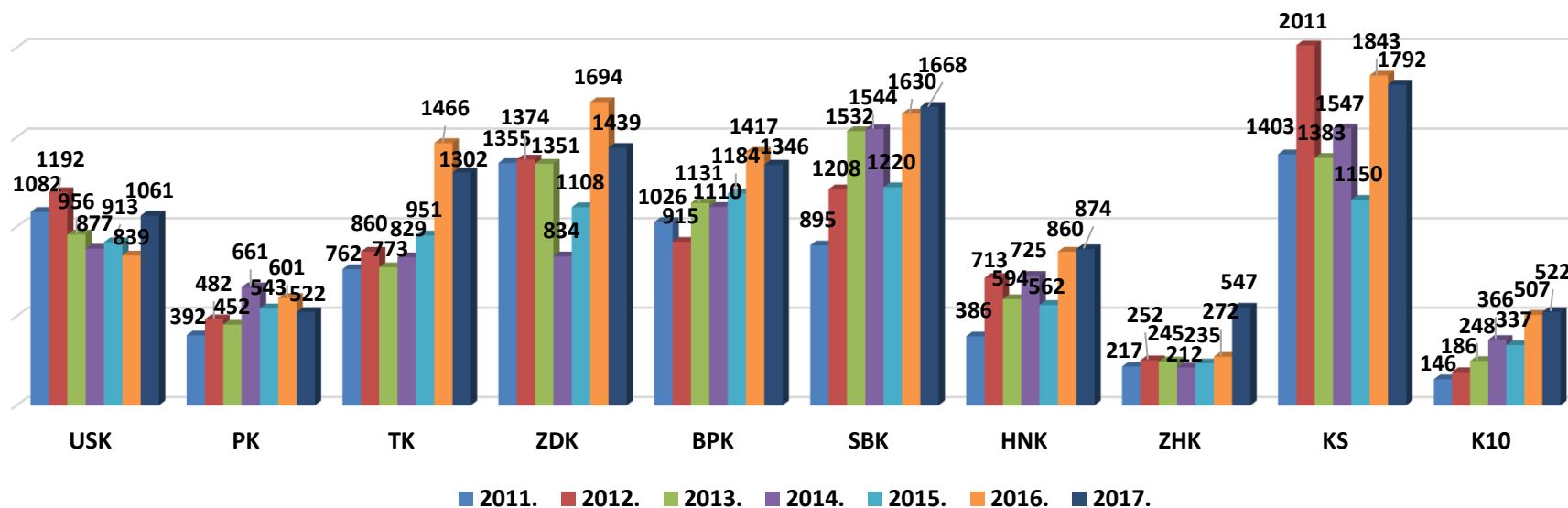
Uglavnom, tamo gdje su evidentni značajni zaostaci u realizaciji planiranih obaveza, odgovornost leži prije svega na vladi. A odgovornost skupština je prije svega u tome što su dozvolile da budu dovedene u takav položaj. Naime...

Izmještenost moći odlučivanja iz skupština, u stranačke centrale, dovela je do podređenog položaja skupština i njihovog pretvaranja u tek servis vlada. Zato skupštine, generalno, ne preduzimaju nikakve mjere da bi promijenile odnos vlada prema svojim obavezama i prema njima konkretno. I u kontekstu produktivnosti i u kontekstu poštovanja skupštine, čiji se izostanak, često, evidentan.

Inače, članovi vlada se uglavnom pridržavaju obaveze prisustva skupštinskim zasjedanjima, mada povremeno zna doći do problema kada se zbog neprisustva nadležnog ministra neka mjera skine sa dnevnog reda.

S druge strane, nijedna vlada ne poštuje u potpunosti poslovničku obavezu odgovaranja na poslanička pitanja u propisanom roku. I taj se problem pokušava prikriti netransparentnošću. Pa je, i pored postojanja svih tehničkih mogućnosti da odgovori na postavljena poslanička pitanja budu javni i svima dostupni (kao i podaci o poštovanju rokova za odgovore), do njih, vrlo često, gotovo nemoguće doći. I zbog toga i nemoguće voditi statističke podatke u ovoj oblasti.

POREĐENJA REZULTATA OSTVARENIH U POSLJEDNJIH NEKO LIKO GODINA

Uporedni podaci o realizovanim mjerama na sjednicama kantonalnih vlada,
u posljednjih 7 godina

Grafikon 33

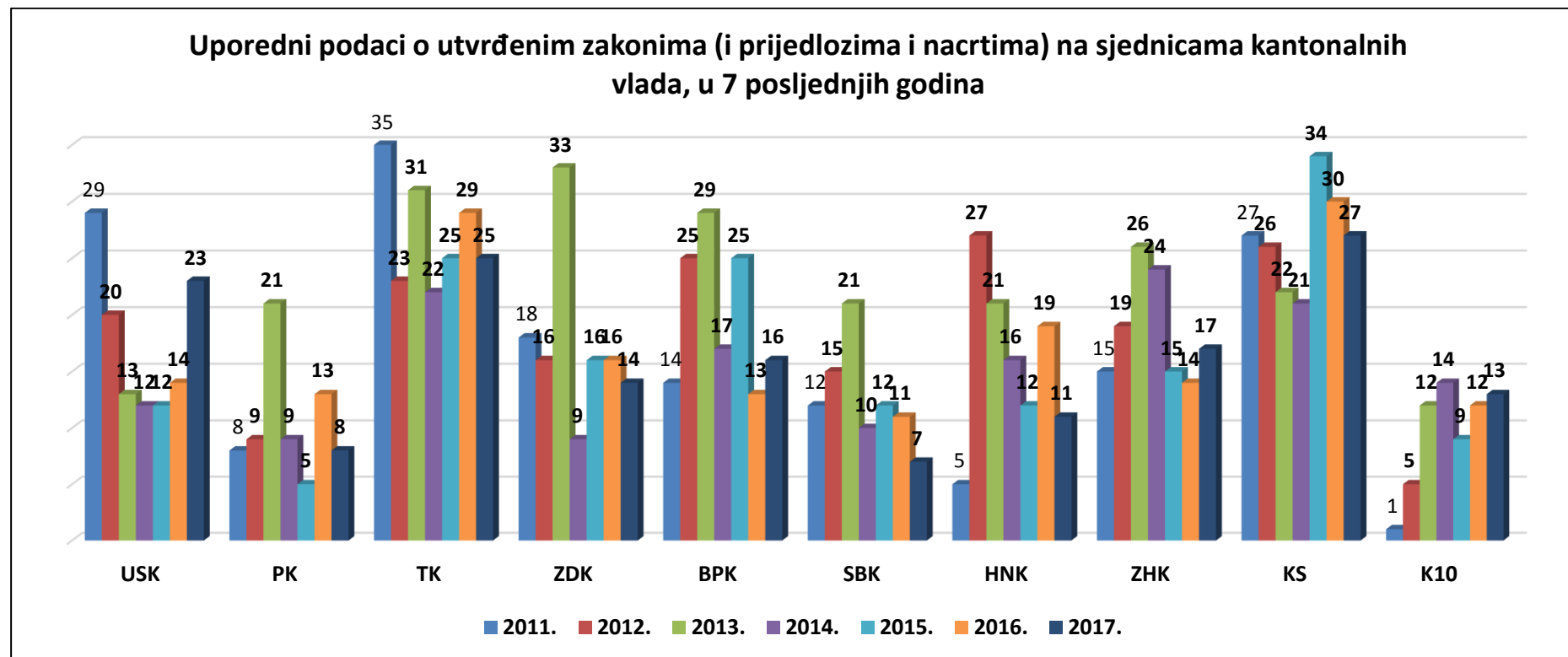
Četiri kantonalne vlade – SBK, HNK, ZHK i Kantona 10 – utvrdile su, u 2017. godini, više mjera nego tokom ijedne od prethodnih 6 godina.

A još 3 vlade – TK, ZDK i BPK - ostvarile su drugi najbolji rezultat, u kontekstu produktivnosti, u posljednjih 7 godina. U sva tri slučaja bolji rezultat ostvaren je u prethodnoj, 2016. godini.

Lošiji rezultat nego u prethodnoj godini, u 2017. godini su – osim vlada TK, ZDK i BPK – realizovale i vlade PK i KS.

Sa zakonima, međutim, stvari stoje znatno drugačije. Nijedna kantonalna vlada, u 2017. godini, nije ostvarila svoj najbolji rezultat u posljednjih 7 godina. A samo su Vlade USK i K10, u posmatranom periodu, brojem utvrđenih zakona, zauzele drugo mjesto.

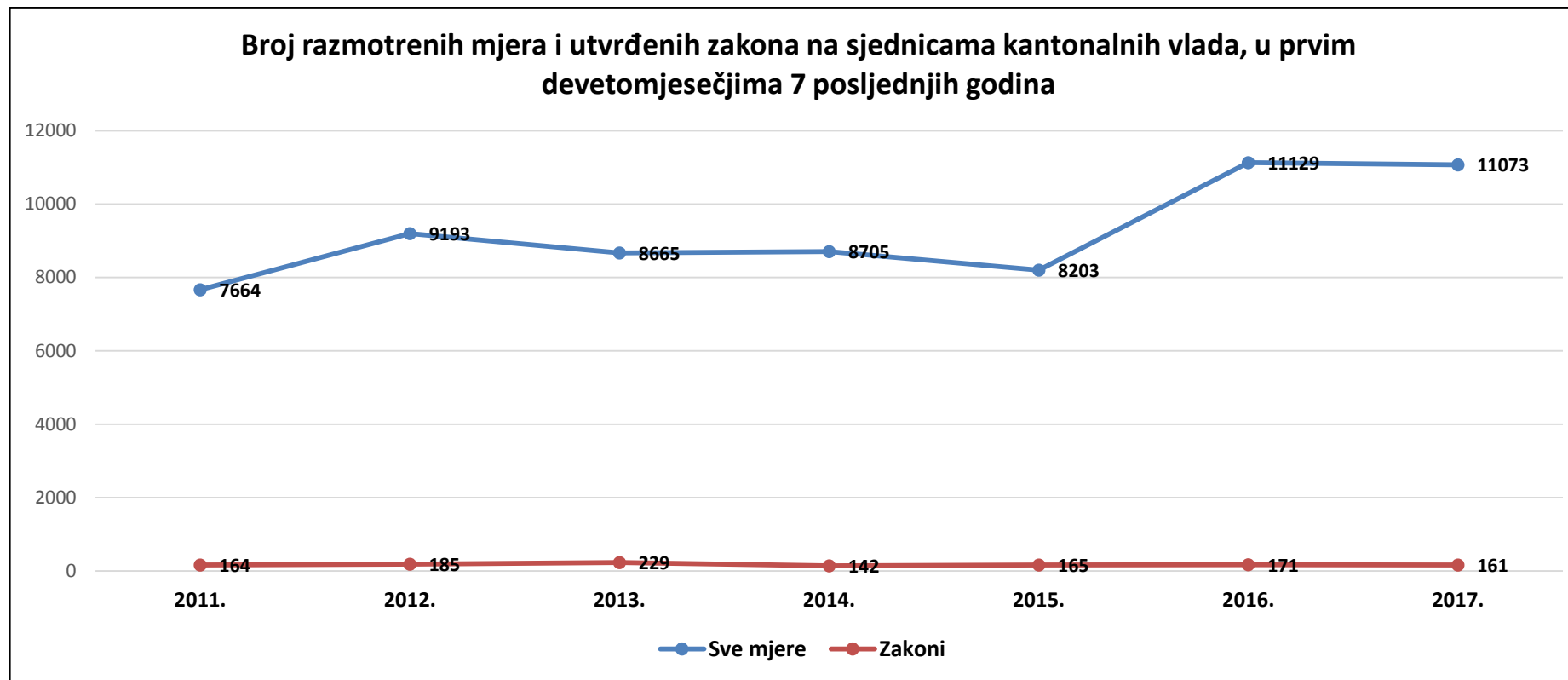
Nasuprot tome, Vlada SBK je, u 2017. godini, sa svega 7 utvrđenih zakona, ostvarila svoj daleko najlošiji rezultat, u posljednjih 7 godina. A neke od najlošijih rezultata, u realizacija zakona, u 2017. godini su ostvarile i vlade PK, ZDK, BPK i HNK.

Grafikon 34

Vlade Srednjobosanskog i Kantona Sarajevo u aktuelnom mandatu bilježe kontinuirani pad broja utvrđenih zakona. Nasuprot njih, vlade USK i Kantona 10, bilježe kontinuirani rast broja usvojenih zakona, u aktuelnom mandatu.

Sumarno posmatrano, produktivnost kantonalnih vlada u sve tri godine aktuelnog mandata, viša je od produktivnosti u odgovarajućim godinama prethodnog mandata. A rezultat iz 2017. godine predstavlja blagi pad u odnosu na rezultat iz prethodne, 2016. godine, koji je najbolji u posljednjih 7 godina.

Grafikon 35

S druge strane, situacija sa zakonima je znatno drugačija – u prvoj godini aktuelnog mandata utvrđen je gotovo identičan broj zakona kao i u prvoj godini prethodnog mandata. A u drugoj i trećoj godini znatno manje nego u adekvatnim godinama prethodnog mandata. To se posebno odnosi na 2017. godinu u kojoj je broj utvrđenih zakona manji za 30% nego u 2013. godini.

KRŠENJE POSLOVNIKA, ZAKONA I USTAVA

U posmatranom periodu, zabilježeno je kršenje poslovnika o radu, od strane kantonalnih vlada, po različitim osnovama.

- Nisu održavane redovne sjednice intenzitetom predviđenim poslovniciima.
- Godišnji programi rada nisu usvajani u za to predviđenom roku (jedino su vlade ZDK i SBK utvrdila svoj program rada za 2018. na vrijeme). I donošeni su na netransparentan način, bez konsultovanja građana i njihovih udruženja.
- Redovno se krše poslovnici o radu kantonalnih skupština, kad je u pitanju obaveza odgovaranja na poslanička pitanja u za to predviđenom roku.
- Dio vlada (Vlada HNK, npr.) krše svoj poslovnik o radu, ne pridržavajući se propisa koji nalažu da prva točka dnevnog reda sjednice vlade bude usvajanje zapisnika sa prehodne sjednice – zapisnici se usvajaju neredovno, što negativno utiče na informisanost građana o radu izvršne vlasti.
- Prilikom donošenja Zakona o državnoj službi Tuzlanskog kantona, Vlada nije na svojim sjednicama dala izjašnjenje u vezi amandmana Kluba SDA kojim su bitno mijenjana načela zakona.

Kantonalne vlade krše i zakone. Redovno se krši Zakon o budžetima u Federaciji BiH, nepridržavanjem rokova iz „Budžetskog kalendara“. Pri usvajanju Bužeta za 2018. godinu, samo je jedna kantonalna vlada svoj dio obaveza, u vezi sa budžetom, uradila na vrijeme, u skladu sa rokovima koje propisuje Zakon.

Krši se i Zakon o slobodi pristupa informacijama – CCI, recimo, povremeno ima problem sa dobijanjem informacija o primanjima poslanika i članova vlada, u zakonom propisanom roku.

U HNK je, nakon presude Kantonalnog suda u Mostaru, u junu ove godine, i formalno-pravno utvrđeno da je Vlada, prije tri i po godine, nezakonito zasnovala radni odnos sa komesarom policije. Sudska presuda – u smislu razrješenja nezakonito postavljenog komesara te provođenja zakonite procedure imenovanja novog komesara – još nije implementirana.

Sve kantonalne vlade krše Zakon o ravnopravnosti polova, jer broj žena u njihovom sastavu ne odgovara Zakonom propisanom.

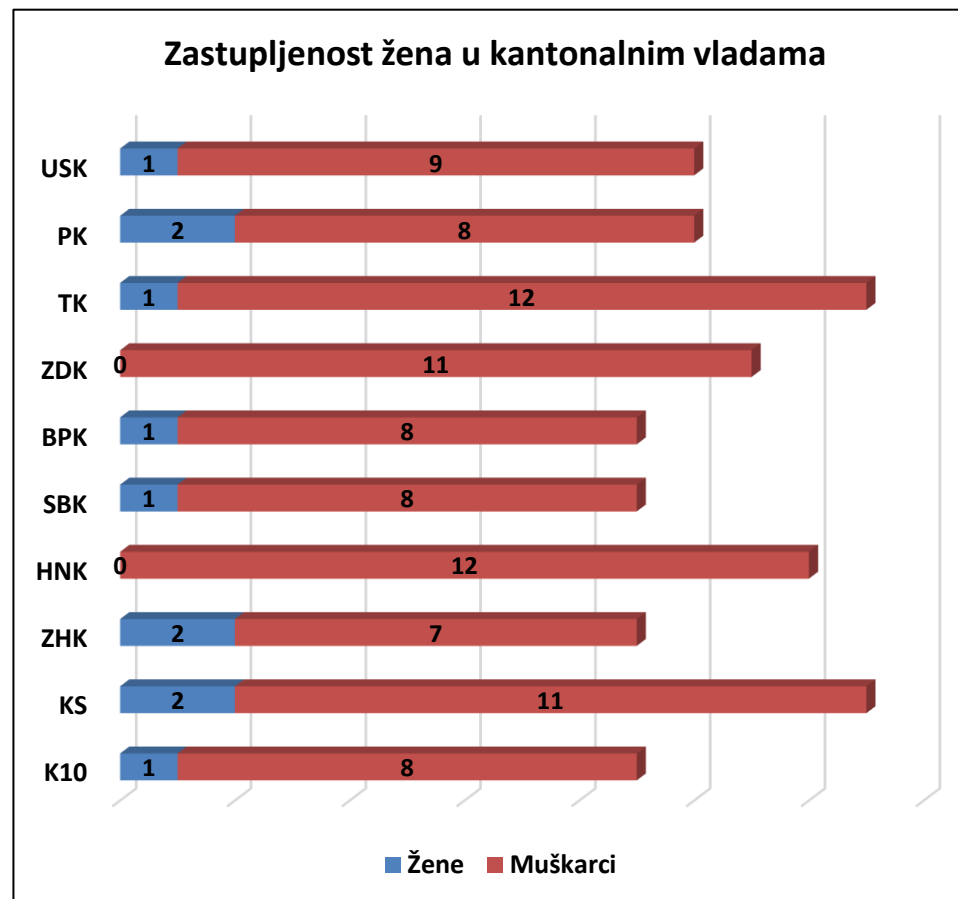
Sumarno gledano, žene zauzimaju tek 10% mjesta u kantonalnim vladama. Najveći broj žena u nekoj od vlada je – svega dvije (u Kantonu Sarajevo – dvije od 13). A u vladama Zeničko-dobojskog i Hercegovačko-neretvanskog kantona čak nema niti jedne žene.

Osim kršenja zakona, u posmatranom periodu su registrovani i novi slučajevi kršenja Ustava i nastavak ignorisanja ranije donesenih presuda ustavnih sudova, u pojedinim kantonima.

Vijeće za zaštitu vitalnih interesa Ustavnog suda Federacije BiH, početkom februara 2017., donijelo je presudu da je Nacrtom Zakona o udžbenicima i nastavnim sredstvima za osnovne i srednje škole u Kantonu 10, povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog i srpskog naroda.

Povreda vitalnog nacionalnog interesa utvrđena je i presudom iz jula ove godine, kada je isto vijeće utvrdilo da je, usvajanjem Odluke o imenovanju privremenog Upravnog odbora Univerziteta u Bihaću i Odluke o izboru predsjedavajućeg, zamjenika predsjedavajućeg i članova radnih tijela Skupštine USK-a, povrijeđen vitalni nacionalni interes srpskog naroda u Unsko-sanskom kantonu (Presuda, do kraja perioda na koji se odnosi ovaj izvještaj, nije u potpunosti implementirana).

Osim ovih slučajeva, Ustavni sud je, u posmatranom periodu, 22.3.2017., presudio da Zakon o komunalnim taksama SBK (član 21. Tarifni broj 1), usvojen u Skupštini SBK početkom 2012. godine, nije u saglasnosti sa Ustavom Federacije BiH. A u junu je donio presudu da je članom 106.

Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu ZDK (usvojenom od strane Skupštine ZDK u aprilu 2011.) povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu Opštine Tešanj.

Što se tiče presuda koje već godinama čekaju na implementaciju:

Skupština PK obustavila je razmatranje i usvajanje, pred lokalne izbore, praktično, već dogovorenih, Ustavnih promjena u ovom kantonu, a na koje je obavezuje presuda Ustavnog suda, donesena još 2008. godine, i kasnije presude, kojima je konstatovano da se postojećim odredbama Ustava PK krše prava i dovodi u pitanje konstitutivnost sva tri naroda na ovom području.

Slično je i u HNK. Naime, u ovom kantonu još uvijek je na snazi Ustav iz 1996. godine, po kome su samo Hrvati i Bošnjaci konstitutivni narodi, službeni jezici su hrvatski i bošnjački jezik, itd.

U Zapadnohercegovačkom i Kantonu 10 je, ustavnim amandmanima iz 2005. i 2011, obezbjeđeno poštovanje prava konstitutivnih naroda, ali još uvijek nisu provedene presude Ustavnog suda Federacije iz 1998.

Ustavni sud Federacije BiH, donio je, u proteklim godinama, nekoliko presuda koje se odnose na povredu prava na lokalnu samoupravu u Kantonu Sarajevo, koje još nisu provedene. Ali su, u 2017. godini, izvršene promjene Ustava Kantona, koje otvaraju put za konačno implementiranje tih presuda.

TRANSPARENTNOST RADA KANTONALNIH VLADA

Transparentnost rada kantonalnih vlada, u globalu, nije zadovoljavajuća. Polovina njih – vlade USK, BPK, HNK, ZHK i K10 – ima transparentnost na nedovoljnom nivou (na granici ili čak ispod granice prihvatljivog) a polovina na tek prihvatljivom, sa dosta prostora za poboljšanje.

Nijedna kantonalna vlada ne omogućava tv ili radio prenos svojih sjednica, niti postavlja njihove snimke na internet. Samo tri dozvoljavaju prisustvo predstavnika javnosti (medija ili nvo) na svojim sjednicama.

Osim iznimno, nema javnih podataka o pojedinačnom glasanju ministara o mjerama na sjednicama vlada.

Ni u jednom kantonu nije obavljena javna rasprava, prilikom usvajanja programa rada vlade za 2017. godinu. A samo u 2 – BPK i HNK – razmatrane su informacije o radu vlade u prvoj polovini 2017.

Javne rasprave u većini kantona nije bilo ni pri usvajanju kantonalnih budžeta za 2017. godinu. A ni pri usvajanju budžeta za 2018.

U tri kantona – HNK, ZHK i K10 – vlade ne poštuju zakonom propisane rokove za odgovore na pitanja postavljena po Zakonu o slobodi pristupa informacijama.

Dio primjedbi na transparentnost rada kantonalnih vlada se i dalje odnosi na dostupnost dijela informacija putem službenih web stranica, koje u nekim segmentima nisu dovoljno sadržajne.

Još uvijek, većina vlada ne objavljuje pravovremeno najave, sa dnevnim redovima, sjednica, niti se objavljuju izvodi zapisnika sa održanih sjednica, odmah nakon njihovog usvajanja. Postoji i običaj da se vanredne i hitne sjednice uopšte ni ne najavljuju, niti se o njima javnost obavještava, do usvajanja zapisnika sa tih sjednica, na koje se, u nekim kantonima (npr. HNK), ponekad čeka i mjesecima.

Osim toga, na web stranici, nisu, nakon održane sjednice, dostupni, za preuzimanje, svi materijali koji su razmatrani i usvojeni.

Većina vlada na svojoj web stranici nema postavljen program svog rada za aktuelnu godinu, kao jedan od ključnih dokumenata koji definiše njen rad u toku godine. A nisu dostupni ni izvještaji o radu, nakon njihovog usvajanja. Kao ni revizorski izvještaji.

Na web stranicama su takođe, uglavnom, nedostupni i pitanja i inicijative poslanika i odgovori resornih ministarstava i kantonalnih institucija, u vezi njih, zatim amandmani i prečišćeni tekstovi zakona u elektronskom obliku, podaci o pojedinačnom glasanju ministara po mjerama, o prisustvu članova Vlade sjednicama Skupštine.

Nema podataka o radu svakog resora posebno, i stepenu realizacije obaveza planiranih programom rada.

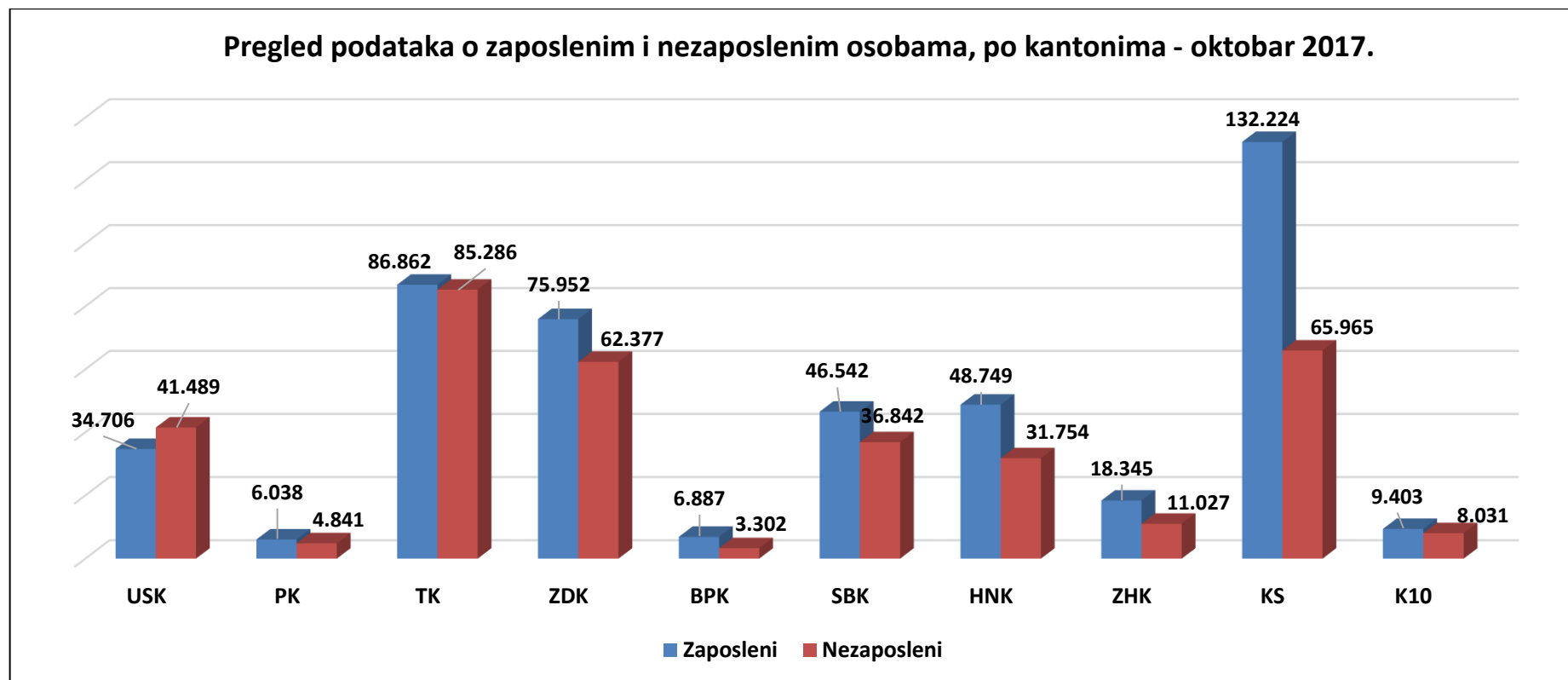
Tretman javnih rasprava je takođe nezadovoljavajući. Službene stranice ne sadrže listu propisa o kojima će se tokom godine voditi javna rasprava i konsultacije, što bi, inače, bilo od velike koristi za potencijalno zainteresovane. Pored toga vlade, iako organizuju i provode javne rasprave, neredovno objavljuju program javnih rasprava, a ni informacije o statusu sugestija učesnika iznešenih tokom javnih rasprava, nisu dostupne javnosti.

Veoma je bitna i (ne)transparentnost u kontekstu primanja članova Vlade.

Postoje i određeni pozitivni pomaci, među kojima posebno izdvajamo dva: Javnost TK i USK se redovno i detaljno informišu o radu vlada, kroz dobro organizovane pres konferencije, koje se održavaju neposredno nakon svake sjednice vlade. A službene stranice vlada SBK i Kantona 10 uvele su mogućnosti pristupa službenim novinama, i to, u slučaju Vlade K10 izdanjima još od 1996, pa do danas.

KVALITET ŽIVOTA GRAĐANA U KANTONIMA

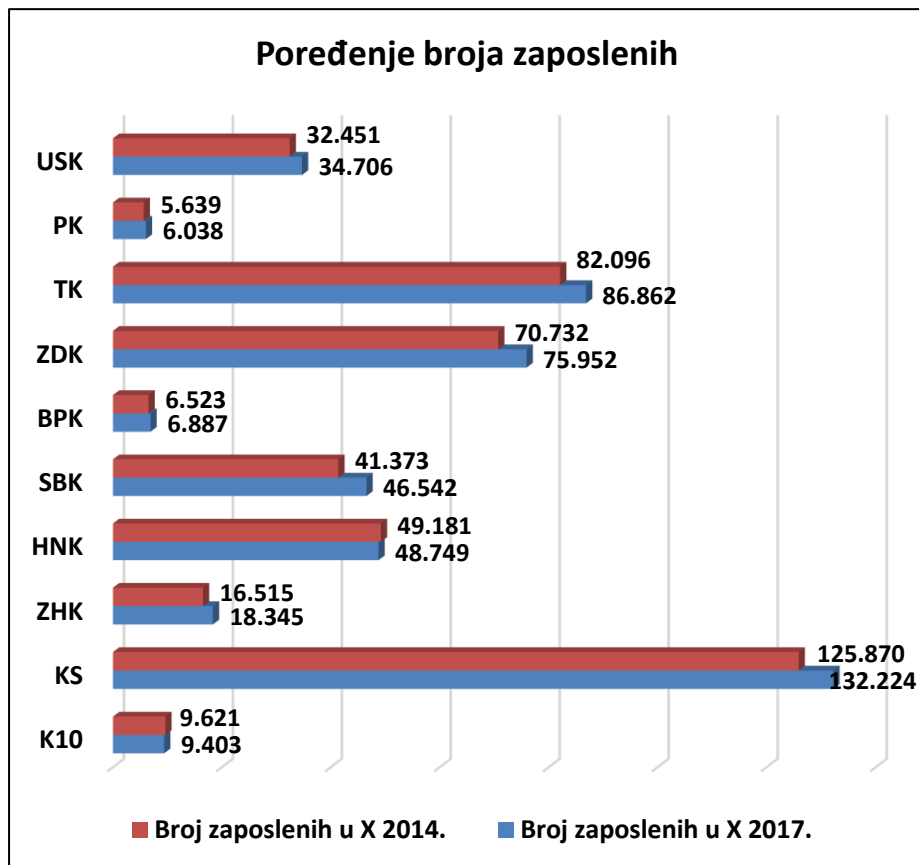
Rezultati rada kantonalnih institucija vlasti u direktnoj su vezi sa kvalitetom života građana u njihovim kantonima. Bez obzira na ogromne razlike između pojedinih kantona, može se reći da je taj kvalitet, generalno, na vrlo niskom nivou.

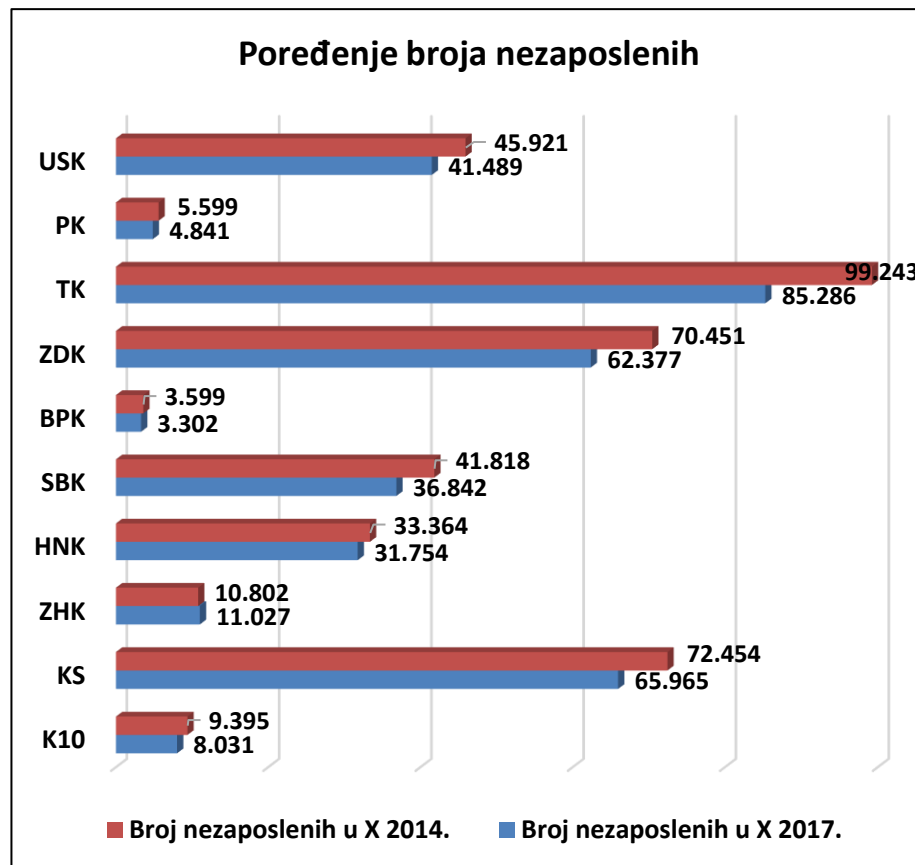
Grafikon 37

Mada sva moć, naravno, nije u njihovim rukama, neosporno je da kantonalne institucije vlasti imaju značajne ingerencije kojima mogu oblikovati život u svojim mikro-sredinama. Jedna od otvorenih mogućnosti koja stoji pred njima je stvaranje uslova pogodnih za strane investicije, u cilju privlačenja kapitala, otvaranja radnih mjesta u realnom sektoru i smanjenja nezaposlenosti.

Iz uporednih podataka o broju zaposlenih i nezaposlenih po kantonima, vidimo da su u najboljoj situaciji, u ovom kontekstu, upravo BPK, te Kanton Sarajevo, u kojima na jednog nezaposlenog dolaze dva zaposlena. A u najgoroj Unsko-sanski kanton, kao jedini kanton u kome je broj nezaposlenih veći (i to, po podacima iz oktobra 2017., za petinu) od broja zaposlenih, te, Tuzlanski kanton, sa, nominalno, najvećim brojem nezaposlenih, od svih kantona – čak 85.286 (u odnosu na 86.862 zaposlenih).

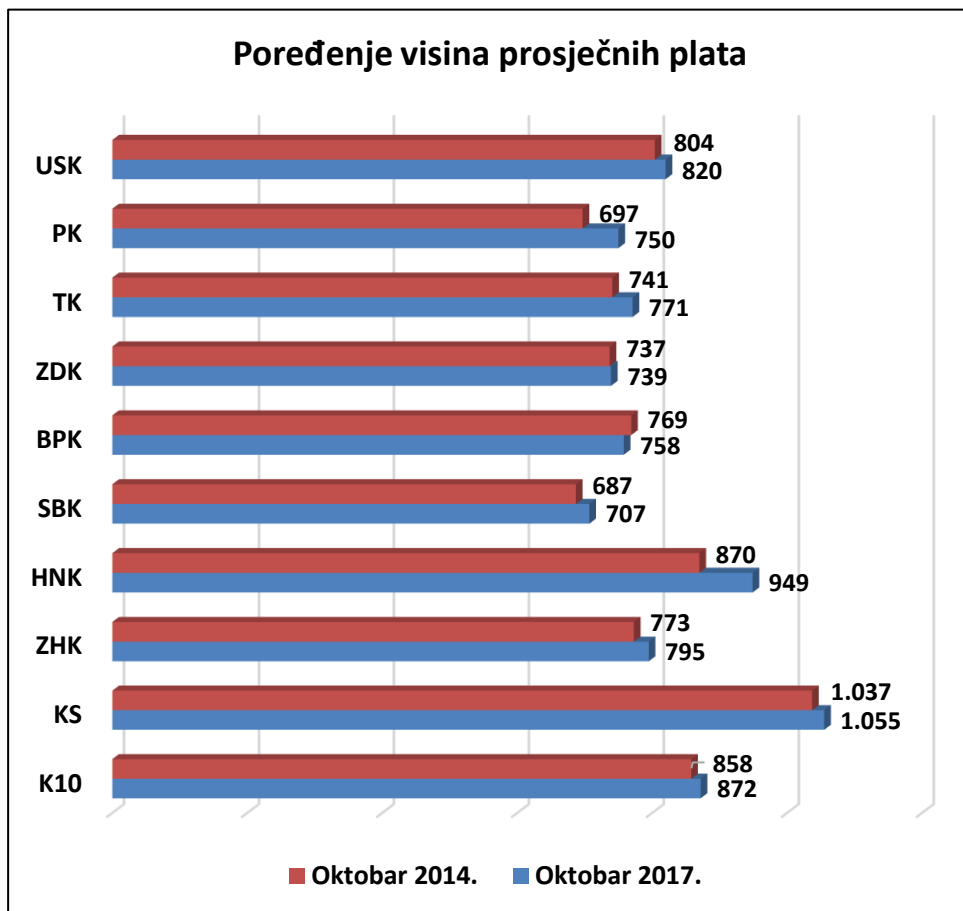
Grafikon 38

Grafikon 39

Inače, podaci Zavoda za statistiku FBiH govore da je u aktuelnom mandatu, odnosno od oktobra 2014. kada su održani posljednji opšti izbori, do oktobra 2017. (posljednjih dostupnih statističkih podataka, prije objave ove analize), broj zaposlenih u kantonima (svim zajedno) porastao za

25.707 (ili 5,8%). Nominalno, najviše u Kantonu Sarajevo (za cca 6.350), te u ZDK (za 5.220), SBK (za cca 5.270) i TK (za 4.766). Dok je u HNK i Kantonu 10 došlo do pada broja zaposlenih, za vrijeme trajanja aktuelnog mandata. Gledajući, međutim, u procentima, najveći rast broja zaposlenih je zabilježen u Srednjobosanskom (12%) i Zapadno-hercegovačkom (11%) kantonu. To su i jedini kantoni u kojima je ostvaren dvocifren procenat rasta broja zaposlenih, u posmatranom periodu. S druge strane, pad u Kantonu 10 je 2%, a u HNK 1%.

Grafikon 40

S druge strane broj evidentiranih nezaposlenih, u istom periodu, smanjen je za mnogo veći broj nego što je broj novozaposlenih u tom periodu - za 41.732 (ili za 10,6%). Uprkos stalnom godišnjem prilivu novih nezaposlenih, koji dolaze iz škola. Rezultat je to, s jedne strane, administrativnih mjera, i skidanja sa evidencije zavoda jednog broja dotad registrovanih osoba, a s druge strane, sve značajnijeg napuštanja zemlje iz ekonomskih, ali i drugih razloga (kao što je politička nestabilnost, besperspektivnost,...).

Indikativan je slučaj TK, u kome je broj zaposlenih u tri godine od izbora, narastao za 4.766, a broj nezaposlenih pao za tri puta više – za 13.957. Zanimljivi su i slučajevi HNK, u kome je, po podacima ZZS FBiH, između oktobra 2014. i oktobra 2017. godine, broj zaposlenih smanjen za 432, a, istovremeno, broj nezaposlenih smanjen za 1.610, te, ZHK, u kome je porastao i broj zaposlenih (za 1830) i broj nezaposlenih (za 225).

Prosječna plata u FBiH se, za 3 godine, od posljednjih opštih izbora (od oktobra 2014. do oktobra 2017.) povećala za svega 25 KM.

Najveće povećanje zabilježeno je u HNK – 79 KM, te u PK – 53KM. U BPK je zabilježeno i jedino smanjenje prosječne plate – za 11 KM, od oktobra 2014. Dok je u ZDK zabilježeno najmanje povećanje za ove tri godine – svega 2 KM.

Naravno, pitanje kvaliteta života je mnogo kompleksnije od stepena zaposlenosti i visine plata, o čemu najbolje svjedoči primjer Kantona Sarajevo. Koje ima najbolji odnos zaposlenih i nezaposlenih u zemlji i najveću prosječnu platu, ali su mu građani suočeni sa brojnim dugogodišnjim teškim problemima, od kojih su svi u nadležnosti kantonalnih vlasti – od neredovnog vodosnabdjevanja, alarmantne zagađenosti vazduha u zimskim mjesecima, zastarjelog i skupog gradskog prevoza (sa prevoznikom na rubu bankrota), do nagomilanih problema i dugova u javnim preduzećima, nedovoljnog stepena sigurnosti na ulicama, slabih rezultata u borbi protiv kriminala i korupcije, problema u zdravstvenom sektoru, itd.

Tu su i zakonska rješenja koja ne idu u pravcu poboljšanja kvaliteta života građana. A posebno osjetljiva su ona koja se tiču obrazovanja i zapošljavanja u državnoj službi, kojima se, umjesto neophodne depolitizacije, dovodi do daljnjeg povećanja uticaja vlasti.

U kontekstu uticaja vlasti na kvalitet života građana, svakako treba spomenuti i povremene manifestacije socijalne neosjetljivosti. Kao primjer uzmimo ponašanje Vlade TK u 2017. godini, koja je bez zdravstvene zaštite ostavila djecu iz socijalno ugroženih porodica koja ne pohađaju školu, a potom i nezaposlene trudnice, pravdajući to nadležnošću drugih nivoa vlasti. Međutim, za razliku od Tuzlanskog kantona, pojedini kantoni u federaciji su, poštujući međunarodne i domaće standarde ljudskih prava, ali prije svega vodeći se brigom o zaštiti materinstva i porodice sa djecom, svoje normativne akte uredili na način da svakoj ženi za vrijeme trudnoće, poroda i materinstva, koja ima prebivalište na njihovom kantonu, a pravo na obavezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruje po bilo kojem drugom osnovu, obezbjeđuje status osiguranog lica putem sistema socijalne zaštite. Pozitivan primjer je Vlada Zeničko-dobojskog kantona koja je još 2011. godine pristupila izmjenama i dopunama kantonalnog Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom kojim je utvrdila pravo na obaveznu zdravstvenu zaštitu porođiljama za vrijeme trudnoće, porođaja i do uzrasta djeteta do godinu dana, ako nisu osigurani po drugom osnovu. Također, Kantonalno ministarstvo zdravstva i socijalne politike Unsko-sanskog kantona je svojom odlukom od 11.02.2011. godine također propisalo da se zdravstvena zaštita putem mjesno nadležnih Centara za socijalni rad obezbjeđuje ženi u toku trudnoće i poroda do šest mjeseci nakon poroda. I Vlada Bosansko-podrinjskog kantona odnosno resorno ministarstvo za pitanje socijalne zaštite, svake godine donosi i objavljuje Odluku o osiguranju neosiguranih lica na osnovu osnovu koje i neosigurane trudnice i porođilje ostvaruju pravo na obavezno zdravstveno osiguranje. U Hercegovačko-

neretvanskom kantonu na snazi je Odluka po kojoj trudnice tokom cijele trudnoće imaju regulisano obavezno zdravstveno osiguranje kao i u periodu od 40 dana nakon poroda.

U pozitivne primjere, pokušavanja da se poboljšanjem zakonskog okvira dođe do poboljšanja kvaliteta života građana, spada donošenje novog zakona o javno-privatnom partnerstvu, usvojenom na samom kraju 2017. godine. Nakon što prethodni nije rezultirao uspješnim aktiviranjem privatnog kapitala u svrhu rješavanja javnih potreba, u saradnji sa USAID-ovim Projektom jačanja institucija vlasti i procesa u Bosni i Hercegovini (SGIP), kreiran je zakon, koji bi trebao da ponudi kvalitetniji pristup, na bazi EU iskustava, kako bi se stvorili povoljniji uslovi i procedura za ostvarivanje saradnje javnog i privatnog sektora te omogućila realizacija značajnijih razvojnih infrastrukturnih projekata na području Kantona.

U kontekstu stvaranja mogućnosti za poboljšanje kvaliteta života građana vrlo je važno koncentrisanje vlasti na ključne probleme građana i reformske procese. Te donošenje mjera koje sistemski mogu dovesti do poboljšanja stanja u određenim oblastima. Nažalost, podaci o skromnom broju usvojenih temeljnih zakona, o 11 nerealizovanih strategija iz programa rada kantonalnih vlada za 2017. godinu, generalni zastoj u realizaciji Reformske agende i sveprisutni manjak tolerancije, međusobnog uvažavanja i koncentrisanosti na interese građana, umjesto na lične i uskostranačke, ne budi nadu u pozitivnu promjenu u odnosu političara prema svojim obavezama.

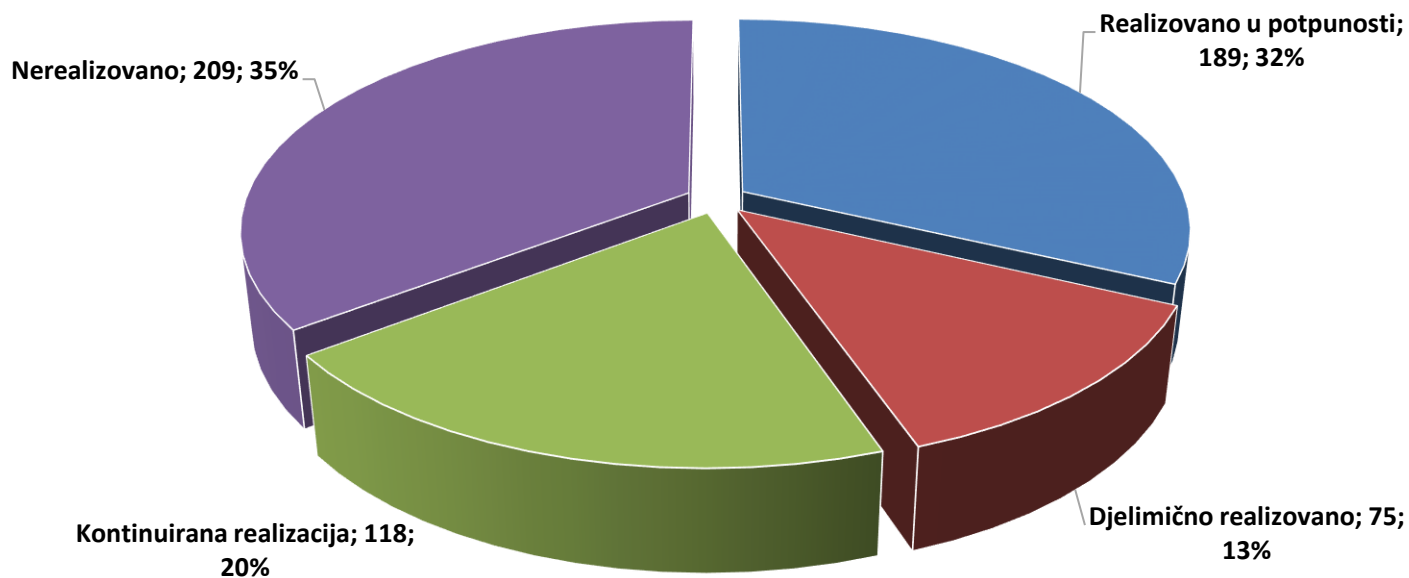
Iako su, Zaključkom Parlamentarne skupštine BiH od 27.08.2015. godine, sve kantonalne vlade imale obavezu sačiniti kantonalne akcione planove za realizaciju Reformske agende za BiH 2015-2018, i u roku od 30 dana obavijestiti Parlamentarnu skupštinu do kada će to uraditi, donošenje akcionih planova potrajalo je sve do prvog kvartala 2017. kada su i vlade ZHK (u februaru) i PK (u martu), kao posljednje u nizu, donijele svoje akcione planove.

KANTONALNI AKCIONI PLANOWI ZA REALIZACIJU REFORMSKE AGENDE									
	07.03.2017.								III 2017.
							02.02.2017.		II 2017.
									I 2017.
				05.12.2016.					XII 2016.
									XI 2016.
									X 2016.
									IX 2016.
									VIII 2016.
									VII 2016.
									VI 2016.
									V 2016.
		14.04.2016.							IV 2016.
			26.02.2016						III 2016.
							18.02.2016.		II 2016.
									I 2016.
									XII 2015.
11.11.2015.								26.11.2015.	XI 2015.
					15.10.2015.	27.10.2015.			X 2015.
									IX 2015.
									VIII 2015.
USK	PK	TK	ZDK	BPK	SBK	HNK	ZHK	KS	K10

Tabela 6: Datumi utvrđivanja akcionih planova za realizaciju Reformske agende za BiH

Podsjetimo, samo 4 kantonalne vlade – SBK, HNK, USK i K10 (navodimo ih redoslijedom usvajanja) – utvrdile su akcione planove za realizaciju Reformske agende do kraja 2015. Još tri – KS, ZDK i TK – ih je utvrdilo u prvoj polovini 2016. Vlada BPK u zadnjem mjesecu 2016. A vlade ZHK i PK su svoje akcione planove utvrdile tek u prvom kvartalu 2017., godinu i po od zahtjeva državnog parlamenta. Apsurd je vidljiv i iz samih naziva usvojenih dokumenata - Odluka o donošenju Akcionog plana Vlade ZHK za provođenje Reformske agende za BiH za period (naglašavamo) 2015. – 2018. godina, utvrđen je u februaru 2017. Navedimo i da je Vlada BPK 20.09.2017. utvrdila Revidirani akcioni plan za Reformsku agendu, a da je SBK jedini kanton u kome je Akcioni plan za realizaciju Reformske agende, nakon utvrđivanja na vladi, razmatran u Skupštini.

Realizacija kantonalnih akcionih planova za Reformsku agendu, sumarno

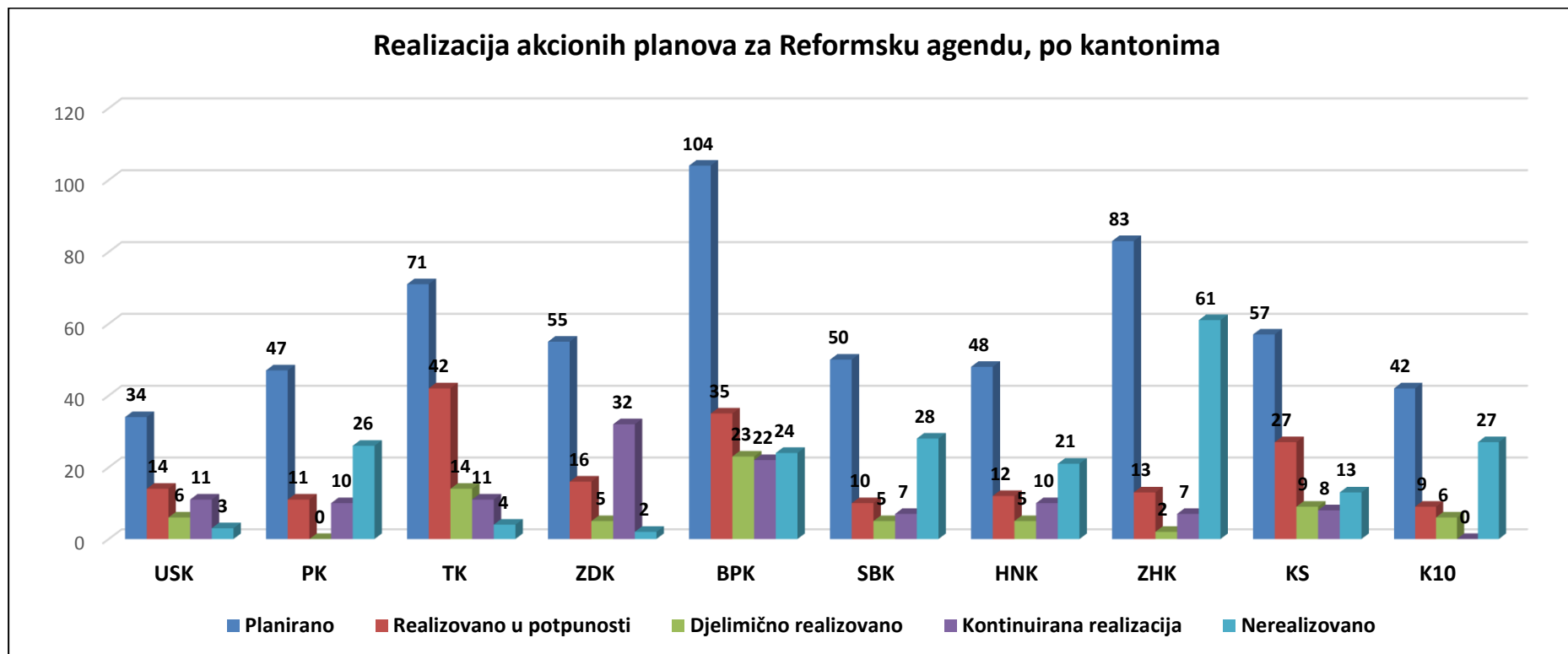

Grafikon 41

Inače, realizacija ovih planova, generalno, ide sporo i u neskladu sa postavljenim rokovima (zapravo pojedini planovi čak i ne sadrže precizne rokove). A neke vlade čak i ne razmatraju ili bar javnost ne upoznaju sa informacijama o stepenu realizacije akcionih planova, koji bi trebale redovno da prate. Pa tako iz HNK, ZHK i PK nemamo zvaničnih informacija o realizaciji akcionih planova za realizaciju Reformske agende.

Po raspoloživim podacima, od ukupno 591 mjere, koliko, sumarno, sadrže svi kantonalni akcioni planovi za realizaciju Reformske agende, u potpunosti je realizovana tek trećina (tačnije 32%). Za trećinu mjera realizacija je u toku, odnosno, ili su, trenutno, djelimično realizovane ili spadaju u mjere koje se kontinuirano realizuju. A trećina (tačnije 35%) su mjere čija realizacija nije ni započeta. Pojedinačno gledano, u realizaciji mjera iz Reformske agende, prednjači Tuzlanski kanton. Od 71 mjere u Akcionom planu TK za realizaciju Reformske agende za BiH za period 2015.–

2018. godina, 42 ih je realizovano u potpunosti, za 14 je realizacija u toku, a za 11 se radi o kontinuiranoj realizaciji. Od 11 zakona u Planu, 9 ih je realizovano u potpunosti, a 2 djelimično.

Grafikon 42

Tuzlanski kanton, uz Zeničko-dobojski, ima i najmanji stepen mjera nad kojima realizacija nije ni započeta – TK 5,6%, ZDK 3,6%. Jednociifren broj ovih mjera ima još jedino USK – 9%.

U još 3 kantona broj ovih mjera zauzima manje od 50% od planiranog akcionim planom kantona – u KS i BPK po 23%, u HNK 44%.

U preostala 4 kantona, procenat mjera nad kojim nije ni započeta realizacija, u njihovim akcionim planovima, je iznad 50% - u PK 55%, SBK 56%, K10 64% i u ZHK, čak 74%.

AKCIONI PLANOVI ZA REALIZACIJU REFORMSKE AGENDE, NA KANTONALNOM NIVOU							
	Datum utvrđivanja Akcionog plana na Vladi	Datum usvajanja u Skupštini	Broj mjera u Akcionom planu (u zagradi: broj zakona i broj strategija)	Realizovano u potpunosti od planiranog (u zagradi broj zakona i broj strategija)	Realizacija u toku (naznačiti broj zakona i strategija, u zagradi)	Kontinuirana realizacija	Realizacija nije ni započeta
USK	11.11.2015.	nije usvajan	34 (9 z, 4 s)	14 (5 z, 2 s)	6 (2 z, 1 s)	11	3
PK	07.03.2017.	nije usvajan	47 (22 zakona, 3 str.)	11 (5 zakona, 2 str.)	0	10	26 (17 z, 1 s)
TK	14.04.2016.	nije usvajan	71 (11 zakona, 0 str.)	42 (9 zakona, 0 str.)	14 (2 zakona, 0 str.)	11	4 (0 z, 0 s)
ZDK	26.02.2016.	nije usvajan	55 (11 z, 2 s)	16 (8 z, 1 s)	5 (2 z, 1 s)	32	2 (1 z, 0 s)
BPK	05.12.2016. 20.09.2017. revidiran	nije usvajan	104 (28 z, 4s)	35 (14 z, 2 s)	23 (10 z, 1 s)	22	24 (4 z, 1 s)
SBK	15.10.2015.	28.10.2015	50 (18 z, 6 s)	10 (5 z, 0 s)	5 (1 z, 1 s)	7	28 (12 z i 5 s)
HNK	27.10.2015.	nije usvajan	48 (25 z, 3s)	12 (6 z, 2 s)	5 (4 z, 0 s)	10	21 (15z, 1s)
ZHK	02.02.2017.	nije usvajan	83 (21 z, 4s)	13 (7 z, 2 s)	2 (1 z, 0 s)	7	61 (13 z, 2 s)
KS	18.02.2016.	nije usvajan	57 (26 z, 3s)	27 (12 z, 1 s)	9 (5 z, 0 s)	8	13 (9 z, 2 s)
K10	26.11.2015.	nije usvajan	42 (24 z, 2 s)	9 (4 z, 2 s)	6 (9 z, 0 s)	0	27 (11 z, 0 s)

Tabela 7: Stepen realizacije kantonalnih akcionih planova za Reformsku agendu

ZAKLJUČCI I PREPORUKE

KANTONALNE VLADE, GENERALNO, KRŠE POSLOVNIKE O SVOM RADU, INTENZITETOM RADA KOJI JE ISPOD PREDVIĐENOG.

Potrebno je intenzivirati rad u nastavku. I dovesti ga bar u nivo propisan poslovnikom, što za većinu institucija znači održavanje sjednice svake sedmice. U PK treba promijeniti poslovnik i sadašnju obavezu održavanja tek jedne sjednice svake druge sedmice, uskladiti sa obavezama propisanim poslovnici ostalih kantona.

UKUPNO POSMATRANO, 30% SVIH ODRŽANIH SJEDNICA KANTONALNIH VLADA, U OVOM PERIODU, SU BILE VANREDNE (UKLJUČUJUĆI I HITNE, TELEFONSKE).

Vanredne sjednice treba koristiti u skladu sa njihovim nazivom. A rad, inače, planirati i organizovati na redovnim sjednicama.

ANALIZA MJERA REALIZOVANIH NA VANREDNIM SJEDNICAMA UKAZUJE NA NEPRIMJERENOST RAZMATRANJA ZNAČAJNOG DIJELA NJIH NA SJEDNICAMA VANREDNOG KARAKTERA, A POGOTOVO TELEFONSKIM.

Potrebno je s više pažnje planirati rad na sjednicama; sve mjere čiji karakter nema nikakav stepen hitnosti, kad se obavljaju na vrijeme, razmatrati na redovnim sjednicama, a vanredne (uključujući i hitne i telefonske) sjednice održavati samo onda kad to okolnosti zaista, objektivno, zahtijevaju.

SUMARNO GLEDANO, ZAKONODAVNA AKTIVNOST KANTONALNIH VLADA, U 2017. GODINI, BILA JE PRILIČNO SKROMNA - UTVRĐENO ZA 30% MANJE ZAKONA NEGO U ADEKVATNOM PERIODU PRETHODNOG MANDATA; NIJEDNA KANTONALNA VLADA, U POSMATRANOM PERIODU NIJE SVAKI MJESEC UTVRĐIVALA ZAKONE.

Usvajanju najznačajnijih dokumenata, posvetiti više pažnje u nastavku i značajno povećati produktivnost u ovom kontekstu.

SAMO DVIJE KANTONALNE VLADE – VLADE ZDK I SBK – USVOJILE SU PROGRAM SVOG RADA ZA 2017. NA VRIJEME, PRIJE POČETKA GODINE NA KOJU SE ODNOSI.

Programi rada, kao ključni alati za povećanje efikasnosti rada institucija i njihove fokusiranosti na projektovane ciljeve, moraju se usvajati na vrijeme. I uz mogućnost uticaja javnosti na njihov sadržaj.

NIJEDNA KANTONALNA VLADA NIJE U POTPUNOSTI REALIZOVALA SVOJ PROGRAM RADA ZA 2017. GODINU. POSEBAN PROBLEM JE NISKA REALIZACIJA ZAKONA (UTVRĐENO, SUMARNO, 41%) I STRATEGIJA (UTVRĐENO, SUMARNO, TEK 15%, OD SVIH STRATEGIJA KOJE SU PLANIRALE KANTONALNE VLADE).

Dugoročno, mjere iz programa rada treba da imaju prioritet u radu institucija. Pogotovo one najznačajnije.

IAKO JE POVREMENA ANALIZA STEPENA REALIZACIJE PLANIRANIH OBAVEZA OSNOV ZA DOBRE REZULTATE U OVOM KONTEKSTU, ODNOSNO ZA PRAVOVREMENO PREDUZIMANJE NEOPHODNIH MJERA U SITUACIJAMA ZASTOJA U REALIZACIJI, KANTONALNE VLADE NISU SKLONE OVOM MEHANIZMU.

Potrebno je da kantonalne vlade razmatraju informacije o realizaciji planiranih aktivnosti na kvartalnom (ili, za početak, bar na polugodišnjem) nivou, kako bi svoj rad mogle uskladiti sa tim informacijama, u cilju postizanja što boljih rezultata u konačnici.

KANTONALNE VLADE, U KONTINUITETU, IGNORIŠU ROKOVE KOJE PROPISUJE ZAKON O BUDŽETIMA FEDERACIJE BIH – PRI DONOŠENJU BUDŽETA ZA 2018. SAMO JE VLADA TK ISPOŠTOVALA ZAKONSKU OBAVEZU UTVRĐIVANJA NACRTA BUDŽETA DO 1.11.

Potrebno je donijeti propise koji preciziraju individualnu odgovornost, i odgovarajuće sankcije, unutar institucija, u slučajevima nepoštovanja Poslovnika i Zakona.

JAVNA POTROŠNJA I DALJE JE PREDIMENZIONIRANA. NAJVIŠE SREDSTAVA U BUDŽETIMA ODLAZI NA PLATE BUDŽETSKIH KORISNIKA.

Potrebno je što prije provesti reformu, racionalizaciju i depolitizaciju javne uprave i javnih službi. I više sredstava izdvajati za razvoj.

VLADE, U PRAVILU, I BEZ IZUZETKA, KRŠE PROPISE KOJI REGULIŠU NJIHOVE OBAVEZE – I POSLOVNIKE I ZAKONE, A DIO NJIH I USTAV.

Institucije vlasti moraju građanima davati primjer, u kontekstu poštovanja zakona i drugih propis. Nepoštovanje dokumenata koje regulišu rad institucija, a pogotovo zakona ili ustava, potpuno je neprihvatljivo. U tom kontekstu, institucijama vlasti bi jedan od imperativa morala biti odluka da se kršenja zakona i podzakonskih akata, u njihovom radu, prestanu tolerisati, da se prestanu dešavati, a kad se dese, da se najstrože sankcionišu.

TRANSPARENTNOST RADA KANTONALNIH VLADA, U GLOBALU, NIJE ZADOVOLJAVAJUĆA.

Potrebno je, prije svega, značajne dokumente donositi uz dobro otganizovane i potpuno transparentne javne rasprave. Na početku godine objaviti plan dokumenata za koje će biti organizovane javne rasprave i konsultacije, a potom pravovremeno i detaljno program javnih rasprava, te informacije o statusu prijedloga i sugestija učesnika iznešenih tokom javnih rasprava, što u dosadašnjem radu nije praktikovano. Potrebno je manje ili veće proširenje informacija dostupnih na zvaničnim web stranicama vlada (pravovremeno objavljivanje najava sjednica, te zapisnika sa održanih sjednica, mogućnost preuzimanja na sjednicama razmatranih materijala, objavljivanje poslaničkih pitanja i inicijativa i vladinih odgovora na njih, informacije o radu i realizaciji planiranih aktivnosti po ministarstvima, informacije o primanjima javnih dužnosnika). Itd.

REZULTATI RADA KANTONALNIH INSTITUCIJA VLASTI U DIREKTHNOJ SU VEZI SA KVALITETOM ŽIVOTA GRAĐANA U NJIHOVIM KANTONIMA.

U kontekstu stvaranja mogućnosti za poboljšanje kvaliteta života građana vrlo je važno koncentrisanje vlasti na ključne probleme građana i reformske procese. Odnosno na donošenje mjera koje sistemski mogu dovesti do poboljšanja stanja u određenim oblastima.

SPOROST U REALIZACIJI SVOJIH OBAVEZA I NEZAINTERESOVANOST ZA ISTINSKU PROMJENU, U INTERESU GRAĐANA, VIDLJIV JE I IZ ODNOSA VLASTI PREMA REFORMSKOJ AGENDI.

Potrebna je mnogo veća ozbiljnost, efikasnost i transparentnost, u realizaciji mjera iz Reformske agende, kako to ne bi ostala samo još jedna od propuštenih šansi.

U 2017. GODINI BILO JE ODREĐENIH PROMJENA U NEKIM KANTONALNIM VLADAMA, ALI SU ONE BILE MOTIVISANE UGLAVNOM POLITIČKIM RAZLOZIMA, ODNOSNO MEĐUSTRANAČKIM SUKOBIMA ILI POKUŠAJIMA ODRŽANJA NA VLASTI (ITSL.). NIKO NIJE SMJENJEN ZBOG LOŠIH REZULTATA. A NISU SE DESILE NI OČEKIVANE SMJENE ILI OSTAKVE IZ MORALNIH RAZLOGA – U BPK, K10, TK I HNK.

Potrebno je stvoriti mehanizme i izgraditi političku kulturu u kojoj će se zbog loših rezultata ministre i premijere najnormalnije smjenjivati, i u kojoj ljudi presuđeni za krivična djela koja dovode u pitanje njihovu moralnu i profesionalnu sposobnost da obavljaju javne funkcije, kao i ljudi koji su uhvaćeni u prevari, zloupotrebi javnih sredstava, kršenju zakona, itsl. neće moći obavljati odgovorne javne dužnosti.

DODATAK 1 – SUMARNI PREGLED VRIJEDNOSTI INDIKATORA PO KANTONIMA

Vlada kantona	Intenzitet rada	Produktivnost	Efikasnost	Pravovremeno planiranje	Realizacija Programa	Real. zakona iz Programa	Analiza svog rada	Sistemska rješenja (uk.z.akt.)	Nove sistemske mjere (t.z.)	Strateški dokumenti	Finansijska disciplina	Javna potrošnja	Transparentnost	Poštovanje propisa	Poštovanje Ustava	Reforma i EU integracije	Rodna ravnopravnost	Uticaj na rezultate Skupštine	Pozitivne vrijednosti
USK	+	+	-	-	-	+	-	+	+	+	-	-	-	-	-	+	-	-	7 od 18
PK	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	1 od 18
TK	-	+	+	+	+	+	-	+	-	-	+	-	+	-	+	+	-	+	11 od 18
ZDK	-	+	+	-	+	-	-	+	-	+	-	-	+	+	+	+	-	-	9 od 18
BPK	-	+	+	-	-	+	+	+	-	+	-	-	-	-	+	+	-	-	8 od 18
SBK	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	+	+	-	-	-	-	4 od 18
HNK	-	-	-	-	-	-	+	-	+	+	-	-	-	-	-	-	-	-	3 od 18
ZHK	-	-	-	-	+	+	-	+	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	4 od 18
KS	-	+	-	-	+	+	-	+	+	-	-	+	+	-	-	+	-	-	8 od 18
K10	-	-	-	-	-	-	-	+	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	1 od 18

NAPOMENA: Unutar pozitivnih i negativnih vrijednosti postoji gradacija koja ovdje nije izražena (npr. negativnom vrijednošću su označeni i nacrt budžeta usvojen sa kašnjenjem i nacrt koji uopšte nije usvojen; takođe negativna vrijednost kod intenziteta rada pokriva široki raspon od od 28 do 44 održanih redovnih sjednica, a pozitivna vrijednost kod produktivnosti obuhvata vrijednosti od 1061 do 1792 razmotrene mjera).

DODATAK 2 – IZDVOJENO, PO KANTONIMA

UNSKO-SANSKI KANTON

Vlada Unsko-sanskog kantona jedina je kantonalna vlada koje je u 2017. godini imala intenzitet rada iznad 1 redovne sjednice sedmično, u prosjeku. Osim toga, ona je, u posmatranom periodu, imala i najveći broj održanih sjednica, ukupno - 110. Naime, Vlada USK, jedina je održavanje redovnih sjednica u propisanom intenzitetu kombinovala sa značajnim brojem vanrednih sjednica (pa je uz 54 redovne održala i 56 vanrednih), dok su nekim drugim vladama vanredne sjednice služile kao kompenzacija za nizak nivo redovnog zasjedanja.

Vlada USK sa 23 utvrđena zakona, u 2017. godini, iza vlada je KS (27) i TK (25). No, po broju novih, tzv. temeljnih zakona, sa 14 njih, na prvom je mjestu, od svih kantonalnih vlada. Utisak, međutim kvari niska realizacija planiranih obaveza – utvrđeno je manje od polovine zakona planiranih Programom rada Vlade USK za 2017. godinu.

Od svega 7 utvrđenih strategija, svih kantonalnih vlada, tokom 2017. godine, tri su utvrđene od strane Vlade USK - Strategija prema mladima Unsko-sanskog kantona u periodu 2016-2020. godina (u februaru nacrt, u oktobru prijedlog) i Strategija razvoja obrazovanja za period 2017. – 2022. (nacrt u septembru) i Strategija razvoja visokog obrazovanja u USK 2019.-2024. (nacrt u novembru).

Osim što nije razmatrala izvještaj o svom radu u prvoj polovini 2017., Vlada Unsko-sanskog kantona, uz Vladu Kantona 10, jedina je kantonalna vlada koja, u posmatranom periodu, nije razmatrala izvještaj o svom radu u prethodnoj, 2016. godini.

Transparentnost rada vlade USK nije na dovoljnom nivou. Najvećim dijelom zbog nedovoljne količine informacija na zvaničnoj web strani institucije. No, vrijedan iskorak je redovno održavanje press konferencija nakon redovnih sjednica Vlade.

U posmatranom periodu Vlada USK je, nastavljajući trend nestabilnosti, iz prethodne godine, funkcionisala u 3 različita sastava. Prvo je polovina članova Vlade, odnosno 5 ministara, promijenjeno krajem januara, a onda se u drugoj polovini aprila desila i druga rekonstrukcija Vlade, u ovom periodu, kada su promjenjeni čelni ljudi 3 ministarstva.

Vijeće za zaštitu vitalnih interesa Ustavnog suda FBiH, presudom u julu 2017., utvrdilo je da je, usvajanjem Odluke o imenovanju privremenog Upravnog odbora Univerziteta u Bihaću i Odluke o izboru predsjedavajućeg, zamjenika predsjedavajućeg i članova radnih tijela Skupštine USK-a, povrijeđen vitalni nacionalni interes srpskog naroda u Unsko-sanskom kantonu.

Vlada svojim sastavom krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH, koji propisuje da je najmanja zastupljenost manje zastupljenog pola 40% i da se sve drugo smatra diskriminacijom, čije se otklanjanje istim Zakonom nalaže. Aktuelna vlada USK, umjesto 4, ima tek jednu ženu na ministarskoj poziciji.

POSAVSKI KANTON

Vlada Posavskog kantona, sa svega 31 održanom sjednicom, u 2017. godini, sa Vladom ZHK, dijeli posljednje mjesto na kantonalnoj ljestvici. No, posmatrajući samo redovne sjednice, nešto manji intenzitet rada imale su vlade SBK i HNK. Kuriozitet je da Vlada Posavskog kantona, ovako nizak intenzitet rada ima propisan Poslovníkom. Koji je odavno trebao biti izmijenjen. Vlada Posavskog kantona, naime, Poslovníkom ima regulisano obavezu održavanja duplo manjeg broja sjednica, od svih drugih kantonalnih Vlada – svega 2 mjesečno.

Sa svega 8 utvrđenih zakona, u 2017. godini, Vlada Posavskog kantona, pri samom je dnu kantonalne ljestvice – uz vladu ZHK, jedina je kantonalna vlada sa jednocifrenim brojem utvrđenih zakona. Čak 8 mjeseci, u ovoj godini, Vlada PK nije utvrdila nijedan zakon.

Vlada Posavskog kantona imala je najniži obim godišnjim programom planiranih obaveza u 2017. godini - svega 77 mjera. I jedna je od svega tri vlade čiji su programi rada za 2017. godinu sadržavali manje od 100 mjera. I pored toga realizacija planiranih obaveza je vrlo skromna – kraj 2017. godine Vlada PK dočekala je sa svega polovinom (ili tačno 50,6%) od ukupno planiranog. A realizacija planiranih zakona je još niža – svega 28,6%.

Vlada Posavskog kantona posljednja je u nizu kantonalnih vlada koja je donijela akcioni plan za realizaciju Reformske agende. Iako su, Zaključkom parlamentarne Skupštine BiH od 27.8.2015. godine, sve kantonalne vlade imale obavezu sačiniti kantonalne akcione planove za

realizaciju Reformske agende za BiH 2015-2018, i u roku od 30 dana obavijestiti Parlamentarnu Skupštinu BiH do kada će to uraditi, Vlada PK je to uradila tek u martu 2017.

Posavski kanton još uvijek nije proveo Ustavne promjene, na koje vlast u ovom kantonu obavezuje presuda Ustavnog suda, donesena još 2008. godine, i kasnije presude, kojima je konstatovano da se postojećim odredbama Ustava Posavskog kantona krše prava i dovodi u pitanje konstitutivnost i ravnopravnost sva tri konstitutivna naroda na ovom području.

U 2017. godini, tri godine od katastrofalnih poplava, koje su pogodile ovo područje, još uvijek je tek započinjana obnova i rekonstrukcija dijela uništenih kuća, a po izjavi Premijera, datoj krajem juna 2017., urađena je tek četvrtina nasipa koji bi trebali da spriječe ponavljanje katastrofe iz 2014. I vlast, pritom, ne osjeća nikakvu odgovornost.

Javna potrošnja je i dalje predimenzionirana. Najveća dio Budžeta PK odlazi na plate i naknade troškova zaposlenih. Pri tome, odlukom Vlade, plate svih budžetskih korisnika su, od maja 2017, povećane za 5%.

Ne poštuje se odluka o moratoriju zapošljavanja u javnim institucijama

Vlada svojim sastavom krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH, koji propisuje da je najmanja zastupljenost manje zastupljenog pola 40% i da se sve drugo smatra diskriminacijom, čije se otklanjanje istim Zakonom nalaže. Iako je zastupljenost žena u Vladi PK dvostruko manja od zakonom propisane, ni Vlada ni Skupština se ne obaziru na ovo kršenje zakona.

TUZLANSKI KANTON

Vlada Tuzlanskog kantona, iako nije ispoštovala poslovničku obavezu održavanja redovne sjednice jednom sedmično, sa 44 održane redovne sjednice, 14 vanrednih i jednom tematskom, druga je, od svih kantonalnih vlada, po broju održanih redovnih sjednica u 2017. godini, a treća po ukupnom broju održanih sjednica.

Druga je i po ukupnom broju utvrđenih zakona – 25, od kojih je, međutim, svega 6 temeljnih, a ostalo su tek izmjene i dopune postojećih zakonskih akata.

Vlada Tuzlanskog kantona ima najveći procenat realizacije mjera iz programa rada za 2017. – čak 92%.

Kuriozitet je da ima i identičan procenat realizacije planiranih zakona. Ali je tako visok stepen realizacije zakona rezultat, prije svega, niskog obima planiranih aktivnosti, u ovom segmentu (svega 13 planiranih zakona u Programu, u odnosu na, recimo, 30 Vlade USK ili 40 Vlade HNK).

U proceduri usvajanja zakona, u posmatranom periodu, došlo je do propusta Vlade. Prilikom realizacije Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju, koji je usvajan po hitnoj proceduri, Vlada nije ispunila svoju obavezu i iznijela svoje mišljenje o prijedlogu zakona kojem ona nije predlažać. Pa mišljenje nije dao ni Ured za zakonodavstvo koje je ključno tijelo u praćenju svih zakona sa aspekta njihove usklađenosti sa Ustavom i drugim aktima. Pritom, pred odlučivanje o ovom zakonu, poslanici su materijale dobili tek 2 dana prije sjednice.

Najznačajnije kontroverze, u ovom periodu, odnose se na donošenje Zakona o visokom obrazovanju i Zakona o državnoj službi, za koje se može reći da su u potpuno pogrešnom pravcu usmjerene dvije važne reforme te smo umjesto depolitizacije i jačanja autonomnosti Univerziteta i omogućavanja zapošljavanja najkompetentnijih u državnu službu, dobili suprotnost svemu tome, odnosno nastavak stranačke kontrole, sa krajnje negativnim posljedicama po društvo.

S druge strane, jedna od pozitivnih stvari, u prethodnom periodu, je donošenje novog zakona o javno-privatnom partnerstvu, usvojenom na samom kraju 2017. godine. Nakon što prethodni nije rezultirao uspješnim aktiviranjem privatnog kapitala u svrhu rješavanja javnih potreba, u saradnji sa USAID-ovim Projektom jačanja institucija vlasti i procesa u Bosni i Hercegovini (SGIP), kreiran je zakon, koji bi trebao da ponudi kvalitetniji pristup, na bazi EU iskustava, kako bi se stvorili povoljniji uslovi i procedura za ostvarivanje saradnje javnog i privatnog sektora te omogućila realizacija značajnijih razvojnih infrastrukturnih projekata na području Kantona. Zakon je usklađen sa odredbama Evropske povelje o lokalnoj samoupravi, Zelene knjige Evropske unije o javno-privatnom partnerstvu, Evropske direktive o javnim nabavkama, Evropske direktive o ugovorima kao i sa evropskom praksom u primjeni modela javno-privatnog partnerstva. Treba istaći i da je zakon donesen na transparentan način i da je o njemu provedena javna rasprava u svim opštinama Tuzlanskog kantona.

Po raspoloživim podacima, Tuzlanski kanton prednjači u realizaciji mjera iz Reformske agende. Od 71 mjere u Akcionom planu TK za realizaciju Reformske agende za BiH za period 2015.–2018. godina, 42 ih je realizovano u potpunosti, za 14 je realizacija u toku, a za 11 se radi o kontinuiranoj realizaciji. Od 11 zakona u Planu, 9 ih je realizovano u potpunosti, a 2 djelimično.

Vlada TK pokazuje zabrinjavajući stepen socijalne neosjetljivosti – bez zdravstvene zaštite je najprije ostavila djecu iz socijalno ugroženih porodica koja ne pohađaju školu, a potom i nezaposlene trudnice, pravdajući to nadležnostima Federalne vlasti za ta pitanja. Međutim, za razliku od Tuzlanskog kantona, pojedini kantoni u federaciji su, poštujući međunarodne i domaće standarde ljudskih prava, ali prije svega vodeći se brigom o zaštiti materinstva i porodice sa djecom, svoje normativne akte uredili na način da svakoj ženi za vrijeme trudnoće, poroda i materinstva, koja ima prebivalište na njihovom kantonu, a pravo na obavezno zdravstveno osiguranje ne ostvaruje po bilo kojem drugom osnovu, obezbjeđuje status osiguranog lica putem sistema socijalne zaštite. Pozitivan primjer je Vlada Zeničko-dobojskog kantona koja je još 2011. godine pristupila izmjenama i dopunama kantonalnog Zakona o socijalnoj zaštiti, zaštiti civilnih žrtava rata i zaštiti porodice sa djecom kojim je utvrdila pravo na obaveznu zdravstvenu zaštitu porodiljama za vrijeme trudnoće, porođaja i do uzrasta djeteta do godinu dana, ako nisu osigurani po drugom osnovu. Također, Kantonalno ministarstvo zdravstva i socijalne politike Unsko-sanskog kantona je svojom odlukom od 11.02.2011. godine također propisalo da se zdravstvena zaštita putem mjesno nadležnih Centara za socijalni rad obezbjeđuje ženi u toku trudnoće i poroda do šest mjeseci nakon poroda. I Vlada Bosansko-podrinjskog kantona odnosno resorno ministarstvo za pitanje socijalne zaštite, svake godine donosi i objavljuje Odluku o osiguranju neosiguranih lica na osnovu osnovu koje i neosigurane trudnice i porodilje ostvaruju pravo na obavezno zdravstveno osiguranje. U Hercegovačko-neretvanskom kantonu na snazi je Odluka po kojoj trudnice tokom cijele trudnoće imaju regulisano obavezno zdravstveno osiguranje kao i u periodu od 40 dana nakon poroda.

Ne poštuje se odluka o moratoriju zapošljavanja u javnim institucijama.

Ministar unutrašnjih poslova Tuzlanskog kantona, Husein Topčagić, ocijenjen je kao nedostojan funkcije koju obavlja, i to ne samo od medija koje su problematizirali njegovu umiješanost u dodjelu javnih sredstava firmama u porodičnom vlasništvu, nego i od samog premijera Vlade TK.

Vlada TK svojim sastavom krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH, koji propisuje da je najmanja zastupljenost manje zastupljenog pola 40% i da se sve drugo smatra diskriminacijom, čije se otklanjanje istim Zakonom nalaže. Aktuelna vlada TK, umjesto 5, ima tek jednu ženu na ministarskoj poziciji.

ZENIČKO-DOBOJSKI KANTON

Vlada Zeničko-dobojskog kantona, sa 49 održanih sjednica (42 redovne i 7 vanrednih), imala je, u 2017. godini, intenzitet rada koji je svrstava u sredinu kantonalne ljestvice.

Po efikasnosti, mjerenoj po broju razmotrenih mjera po sjednici, Vlada ZDK je na drugom mjestu, što je rezultiralo sa 1439 razmotrenih mjera, u 2017. godini. Pri čemu je primjetan kontinuirani rast broja razmotrenih mjera, na kvartalnom nivou (226-309-325-579).

Broj utvrđenih zakona je, međutim, vrlo skroman - sa 14 utvrđenih zakona, u 2017. godini, Vlada Zeničko-dobojskog kantona u drugoj je polovini kantonalne ljestvice. Ujedno, to je i jedan od najlošijih rezultata ove Vlade u posljednjih 7 godina – manje zakona Vlada ZDK utvrdila je jedino u izbornoj 2014. godini.

Vlada Zeničko-dobojskog kantona ni Budžet za 2017. ni Budžet za 2018. godinu nije donijela na vrijeme, u skladu sa rokovima propisanim Zakonom o budžetima u FBiH. Zapravo, Vlada ZDK jedina je kantonalna Vlada koja nacrt budžeta za 2018. godinu nije donijela do kraja 2017. (izuzmemo li Vladu ZHK, koja budžet nije ni donosila u nacrtu). Čime je uticala na to da ZDK bude, uz USK, jedini kanton koji nije na vrijeme dobio svoj budžet za 2018.

Bez obzira na činjenicu da je Program rada Vlade Zeničko-dobojskog kantona za 2017., sa 210 planiranih mjera, vrlo ambiciozan (po obimu odmah iza programa Vlade Kantona Sarajevo), Vlada Zeničko-dobojskog kantona imala je u 2017. godini, za ovdašnje prilike respektabilan stepen realizacije planiranih mjera – 80%, od ukupnog broja mjera planiranih godišnjim programom rada, što je drugi rezultat, na kantonalnom nivou.

Stepen realizovanih zakona iz programa rada znatno je niži – 64%, iako je Vlada Zeničko-dobojskog kantona, u 2017. godini, imala najmanji broj planiranih zakona, od svih kantonalnih vlada – svega 11 – tri i po puta manji od zakonodavnog plana vlada HNK i K10.

Kada je u pitanju provedba Akcijskog plana Reformske agende za razdoblje 2015.-2018. godine, od ukupno 55 planiranih aktivnosti, zaključno sa 30.06. 2017. godine, završeno je 16 aktivnosti (29%), započeto 5 (9%), a kontinuirano se provode 32 aktivnosti (58%).

Vlada Zeničko-dobojskog kantona u svom sastavu nema nijednu ženu, čime najdrastičnije krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH, koji propisuje da je najmanja zastupljenost manje zastupljenog pola 40% i da se sve drugo smatra diskriminacijom, čije se otklanjanje istim Zakonom nalaže.

BOSANSKO-PODRINJSKI KANTON

Vlada Bosansko-podrinjskog kantona, sa 49 održanih sjednica (42 redovne i 5 vanrednih i 2 telefonske), imala je, u 2017. godini, intenzitet rada koji je svrstava u sredinu kantonalne ljestvice. A sa 1346 razmotrenih mjera, u ovoj godini, zauzima četvrto mjesto po produktivnosti.

Ne računajući 2 vlade koje su budžete za 2017. utvrdile po skraćenom postupku (bez utvrđivanja nacrt), Vlada Bosansko-podrinjskog kantona posljednja je utvrdila nacrt Budžeta za 2017. godinu (125 dana od zakonom propisanog roka). I jedina koja to nije uradila do kraja 2016., nego tek u martu 2017. Vlada BPK kasnila je i pri utvrđivanju nacrt budžeta za 2018., ali je isti, ovaj put, utvrdila prije početka godine na koju se odnosi – 14.12.2017.

A među posljednjim je utvrdila i svoj program rada za 2017. godinu – tek početkom 4. mjeseca te godine. Dakle, sa ozbiljnim zakašnjenjem. A kasni i sa donošenjem programa rada za 2018.

Sa 16 utvrđenih zakona, Vlada Bosansko-podrinjskog kantona ostvarila je skoro dvostruko slabiji rezultat nego u adekvatnom periodu prethodnog mandata (u 2013., kao trećoj godini prethodnog mandata, utvrđeno je 29 zakona). No, zbog činjenice da su svi utvrđeni zakoni Vlade Bosansko-podrinjskog kantona, osim jednog, planirani Programom rada, ona ima, realizaciju planiranih zakona od 68%.

Vlada Bosansko-podrinjskog kantona jedna je od 5 kantonalnih vlada koje su, u 2017. godini, utvrdile neku strategiju (Strategija razvoja poljoprivrede utvrđena je 14.09.2017.). No, ista je povučena na doradu, nakon što je tokom skupštinske rasprave izražena sumnja u njenu originalnost.

Vlada Bosansko-podrinjskog kantona, uz Vladu HNK, jedina je kantonalna vlada koja je, u 2017. godini, razmatrala polugodišnji izvještaj o svom radu.

Transparentnost rada Vlada Bosansko-podrinjskog kantona nije zadovoljavajuća.

Vlada Bosansko-podrinjskog kantona, nakon što je u zadnjem mjesecu 2016. konačno (među posljednjim) utvrdila Akcioni plan za realizaciju reformske agende, 20.09.2017. godine je, usljed zahtjeva sa Federalnog nivoa vlasti, utvrdila Revidirani akcioni plan za Reformsku agendu. Osim toga, kao nastavak implementacije, usvojen je i Akcioni plan za provedbu Strategije razvoja za period 2016-2020.

Tokom prvih 9 mjeseci 2017. godine, Vlada Bosansko-podrinjskog kantona utvrdila je i neke značajne mjere. I ove godine je donešena Odluka o utvrđivanju prava na zdravstveno osiguranje lica koja nisu osigurana po drugom osnovu u BPK Goražde, te Odluka o ostvarivanju prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja za povratnike u Republiku Srpsku. Vlada je usvojila i Odluku o uspostavi kreditnog revolving-fonda za poticanje razvoja privrede, namijenjenog za podršku privredi i to za zapošljavanje, otvaranje novih radnih mjesta, nabavku osnovnih sredstava, proširenje proizvodnih kapaciteta i uređenje infrastrukture.

Na čelu Ministarstva finansija i dalje je osoba pravosnažno presuđena zbog falsifikovanja diplome ekonomskog fakulteta.

Vlada Bosansko-podrinjskog kantona svojim sastavom, u kome je samo jedna žena, krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH.

SREDNJOBOSANSKI KANTON

Vlada Srednjobosanskog kantona, u 2017. godini, imala je vrlo nizak intenzitet rada. To se pogotovo odnosi na redovne sjednice, kojih je, u ovoj godini, održala svega 29. Manje od nje redovnih sjednica održala je jedino Vlada HNK – 28.

S druge strane, zahvaljujući visokoj efikasnosti (mjerenoj po broju mjera koje razmotri na sjednici), Vlada Srednjobosanskog kantona, u kontinuitetu ima visoku produktivnost. U 2017. godini razmotrila je čak 1668 mjera, što je manje jedino od broja razmotrenih mjera Vlade Kantona Sarajevo.

Nažalost, kvantitet nije rezultirao i kvalitetom. Pa je Vlada SBK, u 2017. godini, utvrdila najmanji broj zakona, od svih kantonalnih vlada – svega 7. Ovo je, ujedno, i najlošiji rezultat ove vlade u posljednjih 7 godina.

Istovremeno, ona je jedna od 5 kantonalnih vlada koje u 2017. godini nisu utvrdile nijednu strategiju, iako ih je, Programom rada za 2017. godinu, planirala čak 5 - Strategija razvoja turizma, Strategija razvoja kulture, Strategija razvoja obrazovanja, Strategija razvoja sporta i Strategija razvoja i održavanja regionalnih cestovnih pravaca na području Srednjobosanskog kantona 2017-2026. godina.

Inače, Vlada Srednjobosanskog kantona jedina je kantonalna vlada koja je svoj program rada za 2017. godinu dobila prije kraja 2016. godine. Vlada ga je utvrdila 6.12. a Skupština usvojila 21.12.2016. A, uz Vladu ZDK, je i jedina koja je Program za 2018. donijela prije kraja 2017. godine.

Nijedna kantonalna vlada nije u potpunosti realizovala svoj program za 2017. No, dok su vlade TK, ZDK, ZHK i KS, u ovom kontekstu, pokazale značajnu ozbiljnost, utvrdivši preko dvije trećine planiranog, realizacija planiranih obaveza Vlade Srednjobosanskog kantona bila je izuzetno niska – naime, Vlada Srednjobosanskog kantona realizovala je tek 37,6% mjera iz programa rada za ovu godinu.

Situacija sa zakonima je još lošija, zapravo dramatična – Vlada Srednjobosanskog kantona, u 2017. godini je utvrdila svega 18% zakona planiranih Programom rada za ovu godinu.

Vlada Srednjobosanskog kantona jedna je od svega 2 kantonalne vlade koje su svoj dio obaveza, u vezi sa budžetom za 2017, uradile na vrijeme, u skladu sa rokovima koje propisuje Zakon o budžetima u FBiH. Dok je u utvrđivanju nacrt budžeta za 2018. kasnila 1 dan, u odnosu na Zakonom propisani rok.

Transparentnost rada Vlada Srednjobosanskog kantona nije na dovoljnom nivo. Najvećim dijelom zbog nedovoljne količine informacija na zvaničnoj web strani institucije.

Vlada Srednjobosanskog kantona ne čini ništa da se ukine segregacija u obrazovanju, prisutna u ovom kantonu, kroz projekat „Dvije škole pod jednim krovom“.

Vlada SBK, svojim sastavom, u kome je samo jedna žena, što je 4 puta manje od propisanog, krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH.

HERCEGOVAČKO-NERETVANSKI KANTON

Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona kantonalna je vlada koja je, u 2017. godini, održala najmanji broj redovnih sjednica – 28. Što je dvostruko manje od broja redovnih sjednica koje je održala Vlada USK. Pri tome održala je i 17 telefonskih sjednica (i 3 vanredne), po čemu je specifična među kantonalnim vladama.

Ovakav intenzitet rada rezultirao je relativno niskom produktivnošću – razmotreno je 874 mjera (849 različitih), što je više jedino od broja mjera koje su razmotrile vlade PK, ZHK i Kantona 10.

I broj utvrđenih zakona od strane Vlade HNK, u 2017. godini, je skroman – svega 11 što je više jedino od broja zakona koje su utvrdile vlade PK i SBK. Kuriozitet je da je Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona, svojim programom za 2017. planirala donošenje čak 40 zakona, u ovoj godini.

Inače, program rada Vlade HNK za 2017, usvojen sa zakašnjenjem, realizovan je u vrlo skromnom procentu – 38,6% od ukupno planiranih mjera, a svega 25% od planiranih zakona.

Nakon višegodišnjeg iščekivanja, i situacije u kojoj je Hercegovačko-neretvanski kanton ostao posljednji kanton bez usvojene strategije razvoja, ova strategija je u 2017. godini napokon usvojena. Spomenimo i da je sastavni dio Strategije razvoja i Strategija zapošljavanja HNK, koja je Programom rada Vlade za 2016. bila planirana kao zasebna strategija.

Karakter značajnog broja odluka, donesenih na hitnim, telefonskim sjednicama Vlade Hercegovačko-neretvanskog kantona, uopšte nije primjeren hitnom rješavanju, nego, naprotiv, podrazumijeva redovnu proceduru, planski pristup i usvajanje na vrijeme. Navedimo samo neke: Odluka o prihvatanju Sporazuma o sufinansiranju između Razvojnog programa Ujedinjenih nacija i Vlade HNK, Odluka o izboru najpovoljnijeg ponuđača za kupovinu 31 novog vozila za MUP HNK, Odluka o izmjeni i dopuni Odluke o dodjeli koncesije za korištenje voda rijeke Doljanke i javnog vodnog dobra s ciljem proizvodnje električne energije izgradnjom male HE, Odluka o prijavi Vlade HNK, ministarstava, uprava i drugih tijela kantonalne uprave za učestvovanje u programu Federalnog Zavoda za zapošljavanje za sufinansiranje zapošljavanja u 2017. godini, odluke o utvrđivanju visine osnovice za isplatu plata i visine naknade za topli obrok, korisnicima koji primaju platu iz Budžeta HNK, Odluka o davanju suglasnosti za prijem zaposlenika u Fondu za zaštitu okoliša, Odluka o kreditnom zaduženju, itd.

Vlada Hercegovačko-neretvanskog kantona, uz Vladu BPK, jedina je kantonalna vlada koja je, u 2017. godini, razmatrala polugodišnji izvještaj o svom radu.

Transparentnost rada Vlade Hercegovačko–neretvanskog kantona, u 2017. godini, bila je na niskom nivou. Redovne sjednice su neredovno najavljivane a vanredne i hitne nikako. Budžet je usvojen bez organizovanja široke javne rasprave. Nema zvaničnih podataka o realizaciji Akcionog plana za Reformsku agendu. A informacije o primanjima članova Vlade nisu dostupne.

U Hercegovačko–neretvanskom kantonu, u posmatranom periodu, zabilježeno je kršenje i poslovnika i zakona i Ustava. Vlada HNK, krši svoj poslovnik o radu (između ostalog!) ne pridržavajući se propisa koji nalažu da prva točka dnevnog reda sjednice vlade bude usvajanje zapisnika sa prehodne sjednice – zapisnici se usvajaju neredovno, što negativno utiče na informisanost građana o radu izvršne vlasti.

Vlada redovno krši Zakon o budžetima u FBiH, a svojim sastavom u kome nema nijedne žene i Zakon o ravnopravnosti polova, koji aktuelno stanje definiše kao diskriminaciju, čije otklanjanje zahtjeva. U HNK je, nakon presude Kantonalnog suda u Mostaru, u junu ove godine, i formalno-pravno utvrđeno da je Vlada, prije tri i po godine, nezakonito imenovala komesara policije. Sudska presuda – u smislu razrješenja nezakonito postavljenog komesara te provođenja zakonite procedure imenovanja novog komesara – još uvijek nije provedena.

A u HNK se ne provode ni odluke Ustavnog suda Federacije BiH i održava stanje diskriminacije na nacionalnoj osnovi, odbijanjem da se Ustav HNK usaglasi sa ustavom Federacije i države i da se Srbi priznaju za konstitutivni narod u ovom kantonu.

Za sve ovo – flagrantna kršenja zakona i Ustava – niko ne pokazuje odgovornost. Nema ni ostavki iz moralnih razloga, ni smjena, ni pada Vlade, što bi sve bila uobičajena reakcija u razvijenom demokratskom svijetu.

Inače, podaci Zavoda za statistiku FBiH govore da je HNK, uz Kanton 10, jedini kanton u kome je, u aktuelnom mandatu, odnosno od oktobra 2014. kada su održani posljednji opšti izbori, do oktobra 2017. (posljednjih dostupnih statističkih podataka, u trenutku pisanja ove analize), broj zaposlenih smanjen. S druge strane, sa prosječnom platom od 949 KM (u oktobru 2017.) HNK je bio na drugom mjestu, odmah iza KS.

ZAPADNOHERCEGOVAČKI KANTON

Vlada Zapadnohercegovačkog kantona jedina je jednostranačka i jednonacionalna vlada u BiH. Ova monolitnost i stranačka dominacija i u Skupštini, koji su predstavljali dobru osnovu za ozbiljne reforme i dobre rezultate, u pravcu poboljšanja života građana na ovom prostoru, međutim, rezultirali su nečim potpuno suprotnim.

Vlada Zapadnohercegovačkog kantona, sa 31 održanom sjednicom, u 2017. godini, sa Vladom PK dijeli posljednje mjesto na kantonalnoj ljestvici, po intenzitetu rada.

Među posljednjim je i po produktivnosti – sa svega 547 razmotrenih mjera, što je više jedino od vlada PK i K10, koje su, u 2017. godini, razmotrile po 522 mjere.

Vlada Zapadnohercegovačkog kantona posljednja je od svih kantonalnih vlada dobila svoj program rada za 2017. godinu – na Vladi utvrđen 12. aprila a u Skupštini ozvaničen tek 15. maja 2017. Po obimu (88 mjera), on je veći jedino od programa Vlade PK. A do kraja 2017. realizovan je u procentu od 76% ukupnog plana i 50% od planiranih zakona.

Ni program rada za 2018. nije utvrđen na vrijeme, prije početka godine na koju se odnosi.

Vlada Zapadnohercegovačkog kantona uporno krši Zakon o budžetima u FBiH. Od 50 kantonalnih budžeta usvojenih u posljednjih 5 godine, 12 je doneseno po skraćenoj proceduri, bez usvajanja nacrtu. Od toga u ZHK 5 puta zaredom.

Od svih kantona, najnepovoljniji odnos raspodjele budžeta na plate, naknade troškova zaposlenih i doprinose, s jedne strane, i sve druge troškove, s druge strane, ima upravo Zapadnohercegovački kanton. U kome se za plate, naknade i doprinose izdvaja 67% budžeta.

Transparentnost rada Vlade Zapadnohercegovačkog kantona nije zadovoljavajuća.

Iako su, Zaključkom parlamentarne Skupštine BiH od 27.8.2015. godine, sve kantonalne vlade imale obavezu sačiniti kantonalne akcione planove za realizaciju Reformske agende za BiH 2015-2018, i u roku od 30 dana obavijestiti Parlamentarnu Skupštinu BiH do kada će to uraditi, Vlada Zapadnohercegovačkog kantona je to uradila tek u februaru 2017.

Vlada Zapadnohercegovačkog kantona, svojim sastavom, krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH.

U Zapadnohercegovačkom kantonu se, ustavnim amandmanima iz 2011, obezbjeđeno poštovanje prava konstitutivnih naroda, ali još uvijek nisu provedene presude Ustavnog suda Federacije iz 1998.

KANTON SARAJEVO

Vlada Kantona Sarajevo ima visok intenzitet rada, ali se on odvija krajnje neobično i krši pravila propisana poslovníkom o radu ove institucije. U 2017. godini, Vlada je održala 91 sjednicu – 40 redovnih i 51 vanrednu (uključujući i 6 telefonskih). A imala je ukupno čak 151 zasjedanja, jer je većina redovnih sjednica realizovana u više nastavaka. Specifičnost u radu Vlade KS, u aktuelnom mandatu, pored velikog broja vanrednih sjednica, je i da u jednom danu započinje, nastavlja ili završava dijelove nekoliko različitih sjednica – po tri ili čak 4. Vlada se, u kontekstu vremena i načina održavanja sjednica, naime, ne pridržava svog poslovnika o radu. Vlada KS, u posmatranom periodu, nije održavala redovne sjednice svake sedmice, a pogotovo se nije pridržavala pravila o završavanju započete sjednice, odmah sljedeći dan, nego je rad na mjerama sa određene sjednice znao biti razvlačen u nekoliko nastavaka i trajati čak i 10-15 dana, u kojima se ispreplitao sa radom na nekoliko drugih sjednica. Može se reći da Vlada primjenjuje neki vlastiti, pomalo haotičan, sistem rada, ignorišući propise koji regulišu tu oblast. I da je to karakteristika baš aktuelne, a nije bilo izraženo kod prethodnih vlada KS.

Vlada Kantona Sarajevo, inače, u kontinuitetu, ima najveću produktivnost, od svih kantonalnih vlada. Što je povezano sa obimom obaveza i veličinom budžeta. U 2017. godini razmotrila je 1792 mjera, što je blagi pad u odnosu na prošlogodišnji rezultat.

Analiza mjera realizovanih na vanrednim sjednicama, međutim, ukazuje na neprimjerenost razmatranja značajnog dijela njih na sjednicama vanrednog karaktera. Navedimo samo neke primjere: razrješenje upravnih odbora institucije kulture u Sarajevu, Davanje saglasnosti JU „Djeca Sarajeva“ za prijem u radni odnos 51 zaposlenika na neodređeno vrijeme, Smjernice i ciljevi fiskalne politike KS za period 2018.-2020., Zaključak o stavljanju moratorija na zapošljavanje do 31.12.2017., Odluka o standardima i kriterijima za imenovanje predsjednika Turističke zajednice Kantona Sarajevo, pa sve do zakona, koji se razmatraju na vanrednim sjednicama iako su čak i planirani Programom rada!

Inače, Vlada Kantona Sarajevo, utvrdila je najviše zakona, u 2017. godini, od svih kantonalnih vlada – 27. Pri čemu je broj Programom rada planiranih i neplaniranih zakona gotovo izjednačen – utvrđen je tek jedan neplanirani zakon više..

Realizacija Programa rada Vlade za 2017. godinu je 67%. Dok je broj realizovanih zakona tek 45%, od planiranih.

Među nerealizovanim mjerama, koje su trebale biti utvrđene u 2017. godini, nalazi se i čitav niz značajnih, čije donošenje i primjena bi mogli pozitivno uticati na kvalitet života građana. S druge strane, među donesenim mjerama, u posmatranom periodu, su i neke vrlo kontroverzne i, blago rečeno, nepopularne. Među njima je odluka o povećanju cijene usluga grijanja, koja je izazvala čak i prikupljanje potpisa, u organizaciji opozicije, za upućivanje odluke na ocjenu ustavnosti. A tu je i Zakon o visokom obrazovanju, koji je izazvao žestoke polemike i nezadovoljstvo i protivljenje akademske zajednice, koja smatra da se radi o rješenju potpuno neprimjerenom za funkcionisanje Univerziteta u Sarajevu.

Ustavni sud Federacije BiH, donio je, u proteklim godinama, nekoliko presuda koje se odnose na povredu prava na lokalnu samoupravu u Kantonu Sarajevo, koje još nisu provedene. Ali su, u ovoj godini, izvršene promjene Ustava, koje otvaraju put za konačno implementiranje tih presuda.

U principu, nijedan od brojnih teških problema, s kojim se suočava Kanton, nije riješen. Mada se, u nekim slučajevima, u rješavanja ušlo – bilo novim dizanjem kredita, za neophodne zahvate (kao u slučaju problema sa vodosnabdijevanjem), bilo uvođenjem privremenih mjera za sanaciju (kao u slučaju GRASS-a). Ali sve je to još uvijek na početku i sa neizvjesnim ishodom. A s druge strane, mnogi drugi ozbiljni problemi čekaju da „dođu na red“.

Vlada Kantona Sarajevo nastavlja da krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH. Sastavom Vlade, u kojoj su, od 13 članova, svega 2 žene, Vlada KS krši Zakon, koji nalaže da procenat manje zastupljenog pola ne smije biti ispod 40%, i da se sve drugo smatra diskriminacijom.

KANTON 10

Vlada Kantona 10, po svim parametrima, spada u donju polovinu kantonalne ljestvice.

Po intenzitetu rada u 2017. godini (38 održanih sjednica) bolja je jedino od vlada PK i ZHK.

Sa svega 508 razmotrenih različitih mjera, u ovoj godini, na posljednjem je mjestu kantonalne ljestvice.

Manje utvrđenih zakona (a utvrdila ih je 13) imale su, u 2017. godini, jedino vlade SBK, PK i HNK.

Kasnije od nje su program svog rada za 2017. dobili samo Vlada BPK i Vlada ZHK.

Vlada Kantona 10 ima ubjedljivo najlošiju realizaciju planiranih aktivnosti – do kraja 2017. godine realizovano je tek 19% planiranog Programom rada Vlade za 2017. Odnosno, samo 31 od 162 planirane mjere.

Vlada Kantona 10, osim što ne razmatra kvartalne i polugodišnje informacije o svom radu, ne razmatra ni godišnje izvještaje. Uz Vladu USK, ona je jedina Vlada koja nije razmatrala izvještaj o svom radu u 2016. godini.

Vlada Kantona 10 ni budžet ni program svog rada, za 2018. godinu, nije donijela na vrijeme.

Transparentnost rada Vlade Kantona 10 nije zadovoljavajuća. Najozbiljnije zamjerke odnose se na nedovoljno transparentan način izrade budžeta koji se ponavlja iz godine u godinu, te na nedostavljanje informacije o primanjima članova Vlade Kantona 10. S druge strane, pozitivno je da je posredstvom zvanične web strane Vlade, omogućen pristup Narodnim novinama, i to izdanjima od 1996. do danas.

Vlada Kantona 10, svojim sastavom, u kome je samo 1 žena, krši Zakon o ravnopravnosti polova u BiH.

Vijeće za zaštitu vitalnih interesa Ustavnog suda Federacije BiH, početkom februara 2017., donijelo je presudu da je Nacrtom Zakona o udžbenicima i nastavnim sredstvima za osnovne i srednje škole u Kantonu 10, povrijeđen vitalni nacionalni interes bošnjačkog i srpskog naroda.

U Kantonu 10 je, ustavnim amandmanima iz 2005., obezbjeđeno poštovanje prava konstitutivnih naroda, ali još uvijek nisu provedene presude Ustavnog suda Federacije iz 1998., koje se tiču naziva kantona, simbola koje upotrebljava i termina „županija“.

Tokom posmatranog perioda – u 6. mjesecu – došlo je do promjene Vlade. Tačnije, do promjene Premijera i 3 ministra koja su u Vladu došla kao SNSD-ovi, ali su 2, u prošloj godini, zajedno sa potpredsjednikom Skupštine, iz SNSD-a prešli u SNS. Svi ministri iz HDZ-a, kao i iz njihovog koalicionog partnera SDA ostali su na svojim mjestima. Promijenjen je premijer, a SNSD je imenovao tri nova ministra. Čime je okončana politička kriza u ovom kantonu i odagnane višemjesečne nedoumice u vezi opstanka vladajuće koalicije.

